

Kunigaikščių Oginskių giminė

Šiame puslapyje pateikiama informacija apie kunigaikščius Oginskius, jų artimiausias gimines, protėvius, kurių pavardė XIV–XV a. buvo Hlazinos, Hlušonokai.

Yra dvi kunigaikščių Oginskių, kurie darė didelę įtaką Lietuvos valstybės ir visuomenės gyvenime, kilmės aiškinimo versijos.

Apie kai kuriuos iš Oginskių yra likę tik legendinio pobūdžio žinių, iš dalies viena kitai prieštaraujančių (tai aktualu XIV–XVI a.

gyvenusių kai kurių kunigaikščių Oginskių giminės pradininkų biografijoms).

Skelbiame visas Oginskių giminės atstovų biografijas, kurias esame parengę.

Puslapis yra nuolat papildomas nauja aktualia informacija. Būsime dėkingi visiems skaitytojams, kurie atsiųs naujų duomenų apie valstybės, visuomenės, kultūros veikėjus kunigaikščius Oginskius, bei informaciją apie pastebėtas klaidas. Jūsų laiškų laukiame el. paštu zemaiciu@gmail.com.

TURINYS

• Kunigaikščiai Oginskiai• Hlazina, Hlušonokas• Alioha Hlazina• Ivanas Hlazina (XIV–XV a.)• Ivanas Vasiljevičius Hlušonokas (mirė 1510 m.)• Dymitras Ivanovičius Hlušonokas (Dmitrijus Hlušonokas, Hlašina), mirė iki 1510 m.• Dimitras Oginskis (1480–1530)• Jurgis Titas Teodorovičius (Fiodorovičius) (mirė 1520 m.)• Vladislovas Puzinas (1465–1535)• Motiejus Oginskis (1485–1540)• Grigalius Oginskis (1460–1530)• Matvėjus (Motiejus) Bohdanovičius (Bogdanovičius) Oginskis (XVI a. pr. – 1564)• Ona Oginskytė-Deltuviškienė-Jaševskienė (prieš 1540–1591)• Boguslavas Kazimieras Oginskis (apie 1669–1730)• Kotryna Jurlovna Oginskienė-Valavičienė (XVI a.)• Matvėjus Bohdanovičius (Bogdanovičius) Oginskis (XVI a. pr. – 1564)• Bogdanas (Bohdanas, Bagdonas) Marcijonas Motiejaitis Oginskis (1551 / 1558 – 1625)• Anastasija Oginskytė-Narkuskienė	• Elžbieta Oginskytė-Gedgaudienė-Puzinienė (prieš 1700 m. – XVIII a.)• Eufrozinija Oginskytė-Pacienė (XVIII a. pr. – apie 1765)• Elena (Halina) Oginskytė-Oginskienė (apie 1700 / 1701 – apie 1790 / 1792)• Anielė Oginskytė (gimė XVII a. pab.)• Jonas Oginskis (XVIII a.)• Stanislovas Jurgis Oginskis (1710–1748)• Karolis Oginskis (1711–1766)• Tadas (Tadeušas) Pranciškus Oginskis (1712–1783)• Juozapas Oginskis (apie 1713–1776)• Stanislava Teresė Oginskytė-Oskierkienė (gimė po 1723 m.)• Marija Oginskytė-Judickienė (gimė po 1723 m.)• Mykolas Kazimieras Oginskis (1728 / 1730 – 1800)• Aleksandra Juzefa Čartoryskytė-Sapiegienė-Liubenskienė-Potockienė-Oginskienė (1730– 1798)• Paula (Paulina) Šembek-Oginskienė (1737–1798-01-20)• Andrius Ignas Joachimasis Juozapas Oginskis (1740–1787)• Pranciškus Ksaveras Stanislovas Oginskis (1742–1814)• Ignotas Oginskis (1755–1787)• Viktorija Oginskytė-Žynievienė (mirė

(XVI a. vid. – XVI a. II p.)

- Jonas Bagdonaitis Oginskis (apie 1582–1640)
- Aleksandras Bagdonaitis Oginskis (apie 1585 / 1590 – 1667)
- Barbora Oginskytė-Šemetienė (XVI a. pab.–XVII a. I p.)
- Samuelis Levas Oginskis (apie 1595–1657)
- Regina Oginskytė-Korfienė-Pociejienė (apie 1595–1657)
- Bogdanas (Bohdanas, Teodatas) Oginskis (apie 1619–1649)
- Simonas Karolis Oginskis (apie 1620 / 1694 (?) – 1699)
- Jonas Jurgis Oginskis (mirė 1678 m.)
- Jonas Jackus Samuelovičius Oginskis (1625–1684)
- Marcijonas Marianas Aleksandras Oginskis (1632–1690)
- Zofija Oginskytė-De Ideking (Oginskytė) (apie 1645–1719)
- Mikalojus Pranciškus Oginskis (apie 1651 / 1663 – 1715)
- Leonas Grigalius Antanas Oginskis (1654 / 1655 – 1709-10-17)
- Leonas Kazimieras Oginskis (apie 1658 / 1661 – 1699)
- Liudvikas Karolis Oginskis (mirė 1718)
- Kazimieras Dominikas Oginskis (apie 1664–1733)
- Marcijonas Mykolas Oginskis (1672–1750)
- Martynas Mykolas Oginskis (1672–1750)
- Jonas Oginskis (XVII a. – 1710)
- Boguslavas Kazimieras Oginskis (apie 1669–1730)
- Kazimieras Dominikas Oginskis (1680–1733)
- Karolis Oginskis (apie 1690–1716)
- Juozapas Jonas Tadas Oginskis (1693 / 1700–1736)
- Kazimieras Martynas Oginskis (apie 1696–1727 m. rugsėjo mėn.)
- Pranciška Oginskytė-Masalskienė (mirė 1750 m.)

1830 m.)

- Izabelė Lasocka-Oginskienė (1764–1852)
- Juzefa (Juozapota) Oginskytė-Oginskienė-Lopacinskienė-Šiškienė (1764–1847)
- Gabrielius Juozapas Andrius Oginskis (1784–1842)
- Mykolas Kleopas Oginskis (1765-09-25–1833-10-15)
- Marija de Neri-Oginskienė (1778–1851)
- Pranciškus Ksaveras Oginskis (1801–1837)
- Amelija Oginskytė-Zaluska (1803–1858)
- Tadas Antanas Oginskis (apie 1798–1844)
- Teofilis Voicekas Ostaševskis (1807-05-03–1889-08-09)
- Irenėjus (Irinėjus) Kleopas Oginskis (1808–1863)
- Ema Oginskytė-Bžostovska (1810–1871)
- Juzefa Kalinovska-Oginskienė (1816–1844)
- Olga Kalinovska-Oginskienė (1820–1899-04-20)
- Ema Ida Zaluska-Ostaševska (Ostaszewska) (1831–1912)
- Karolis Bernardas Zaluskis (1834–1919)
- Bogdanas Pranciškus Juozapas Mykolas Oginskis (1848–1909)
- Mykolas Mikalojus Severinas Markas Oginskis (1849–1902)
- Marija Teresė Kaspara Skuževska-Oginskienė (?) 1857-01-08/05–1945-03-22)
- Marija Gabrielė Potulicka-Oginskiene (1855-07-18–1927-01-18)
- Kazimieras Inokentijus Ostaševskis (1864–1948)
- Voicekas Teofilis Ostaševskis (Wojciech Ostaszewski) (1902–1975)
- Ivo Zaluskis (gimė 1939 m.)
- Anžėjus (Andrius) Zaluskis (g. 1928)

• Ignas Oginskis (apie 1698 / 1712 – 1775)	

Kunigaikščiai Oginskiai

Kunigaikščiai Oginskiai – sena magnatų giminė. Ji turėjo herbą „Oginiec“. Oginskių giminės atstovai apie 400 metų darė didelę įtaką Baltarusijos, Lietuvos ir Lenkijos valstybių visuomeniniam, politiniam ir kultūriniam gyvenimui. Oginskiams yra priklausę žemių ir dvarų Smolensko srityje, Lenkijoje (Guzove, Sakolove ir kt.), Lietuvoje (Vievyje, Kruonyje, Rietave ir kt.), Baltarusijoje (Vitebske, Maladečinoje, Hanutoje, Zalesėje, Babruose, Mstislavece, Bialiničiuose, Slanime, Čečerske, Pinske ir kt.).

Egzistuoja dvi Oginskių giminės kilmės versijos. Viena skelbia, kad ši giminė kilo iš Riurikaičių (taip buvo vadinama Černigovo kunigaikščių Kozelsko šaka). Anot kitos, Oginskių giminės pradininkai yra Smolensko kunigaikščiai Hlušonakai. Tyrinėtojai pirmosios versijos nepaneigia, tačiau dažniausiai apsisvoja ties antra.

Rašytiniai šaltiniai nurodo, kad Oginskių protėviai buvo švedų vikingai. VIII a. juos Ilmenio slava pasikvietė padėti formuoti kunigaikštystę. Daugelis jų, užbaigę misiją, pasiliko slavų žemėse ir sukūrė mišrias šeimas. Rietavo šakos Oginskių protėviai daugiausia buvo įsikūrę Kozelsko mieste (dabartinė Kalugos sritis). XIII a. Kozelskas ir jo apylinkės priklausė Lietuvos Didžiąjai Kunigaikštystei (LDK). 1514 m. sustiprėjusi Maskvos kunigaikštystė Kozelską atėmė. Taip pasisukus istorijos ratui, paskutinis Oginskių giminės vikingas Jurgis Titas su sūnumis Grigorijumi ir Vladislavu nutarė pasitraukti iš slavų valdomų žemių į LDK gilumą. Būtent tada prasidėjo Oginskių migracijos kelias Vakarų kryptimi. Ir taip spalvingas aristokratiškas paukštis, nešinas šios giminės herbu, 1514 m. iš speiguotų Kalugos srities Kozelsko apylinkių kartu su tirpstančiomis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdomis pasuko į Vakarus. Daugiau nei keturis dešimtmečius per gaisrų pašvaistėmis žėruojančius horizontus kelių kelelių vingiais jis žingsnis po žingsnio artėja prie Žemaitijos, link Rietavo. Atsineštasis Oginskių herbas originalus. Jį naudojo tik Oginskių ir Puzinų giminės bei jų palikuonys. Puzinų giminės protėvis buvo Jurgio Tito sūnus Vladislovas. Senoji Oginskių herbo, perkirsto skydo pirmajame lauke šv. Jurgis, kovojantis su drakonu, herbynuose dar vadinamas rusiškąja Vytimi, kuri rodo jų kilmę. Antrame lauke matome giminės herbą „Vartus“. Laikui einant, viršutinio lauko neliko – Oginskių tikraja Tėvyne tapo Lietuva. Jų herbo skydas liko vienalaukis su minėta Oginskių giminės herbo figūra.“ [1]

Milda Vyšteinaitė rašo, kad po tai, kai XV a. pabaigoje, Maskvos Didžiąjai Kunigaikštystei pradėjus vienyti slavų žemes, iš dabartinėje Kalugos srityje esančių Kozelsko apylinkių pasitraukė kunigaikščiai Oginskiai, jie per keletą šimtmečių gyveno dabartinės Rusijos, Ukrainos, Baltarusijos, Lietuvos, Lenkijos teritorijose. [2] Oginskių giminės atstovų nemažai yra gyvenę ir Prancūzijoje bei Italijoje, šiuo metu gyvena Didžiojoje Britanijoje (Zaluskių šeima), Lenkijoje (Visockių šeima) ir kt.

Dabar Oginskių giminės herbą sudaro dvi dalys. Viršutinėje (raudonoje) pavaizduotas šv. Jurgis, apatinėje (žydroje) – herbas „Oginiec“, kurį sudaro raudoni karinės palapinės vartai, virš kurių – sidabrinis kryžius su išsišakojančia viršutine dalimi.

1. Bubnelis Linas, „Oginskių antspaudai ir mažamečio Mykolo Mikalojaus Oginskio (1849–1902) piešiniai“, *Žemaičių žemė*, 2008 m. Nr. 3, p. 31, 53.

2. Vyšteinaitė Milda, „Oginskių dvarai Lietuvos Didžiojoje kunigaikštystėje“, *Žemaičių žemė*, 2005 m. Nr. 3, p. 43–45.

Hlazina, Hlušonokas

Hlazina, Hlušonokas – kunigaikščių, XIV a. gyvenusių Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, Smolensko žemėse, pravardės (jos atsirado vėliau – XVII a.). Iš šių kunigaikščių kildinami Oginskiai.

Dažnai klausama, kokios tautybės buvo pirmieji Oginskiai – lenkų ar baltarusių.

Tuo metu Smolensko žemės buvo etninė baltarusių teritorija, priklausiusi LDK sudėčiai. Dar ir šandien čia yra kaimų, kur kalbama baltarusiškai. Iš Smolensko žemių yra kilę ir žymūs baltarusių poetai A. Tvardovskis bei M. Isakovskis. [1]. Taigi yra pagrindo teigti, kad jie buvo baltarusiai.

1. Verameičikas Sergejus, *Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833)*, Vilnius, 2008.

Aliochna Hlazina (XV a.)

Kunigaikštis Aliochna Hlazina – antrasis Vasilio (Vasilijaus) Hlazinos (XIV pab. – XV a. pr.) sūnus. 1458 m. jis pasižymėjo kovoje su kryžiuočiais, 1486 m. tapo Smolensko okolničiumi, 1492 m. gavo Mamajevskaję kaimą Smolensko žemėse. LDK kunigaikštis Aleksandras Jogailaitis paskyrė jį vietininku Lučine, kuris pagal susitarimą su Maskva 1494 m. buvo gražintas Lietuvos Didžiajai Kunigaikštystei. 1496 m. Aliochna gavo Kožuchavo, Vechrų, Razrabovičių, Niamlionavo ir Naskovo kaimus Smolensko žemėje, 1498 m. – Ščarbinų, Kazlovo ir Čulkovo privilegijas, o 1499 m. – Davidkovo bei Skavarodno. 1500 m. Maskva užkariavo Lučiną, o Smolensko vietininkas gavo Apso dvarą Breslaujos pavieta. Aliochna Hlazina buvo vedęs Sapiegaite, turėjo dukrą Fedorą Hlazinaite, kuri po tėvų mirties savo dėdės – karališkojo sekretoriaus Ivano Sapiegos – padedama ištekėjo už maršalkos Aleksandro Saltanavičiaus. [1]

1. Sergejus Verameičikas, *Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833)*, Vilnius, 2008.

Ivanas Hlazina (XIV–XV a.)

Kunigaikštis Ivanas Hlazina – Mstislaveco dvarą Smolensko žemėse turėjusio Vasilio / Vasilijaus Hlazinos sūnus. Šį dvarą tėvas paliko sūnui kunigaikščiui Ivanui. Be krikšto pavardės „Hlaziničius“, jis turėjo ir pravarde „Puzininas“. Suprasliaus sinodike yra užrašyta: „kunigaikščio Hlazininio bei jo brolio kunigaikščio Ivano Puzininio giminė“.

Valdant Kazimierui Jogailaičiui, Ivanas Hlaziničius pabėgo į Maskvą, tačiau jo vaikai ir žmona pakeliui buvo sulaikyti ir pasiliko Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje (LDK). 1494 m. Maskvos kunigaikštis Ivanas III pareikalavo, kad LDK kunigaikštis Aleksandras išduotų Ivano Hlaziničiaus žmoną – kunigaikštienę ir vaikus, tačiau to nebuvo padaryta. Yra pagrindo teigti, kad jei Ivanas Hlazina nebūtų pabėgęs, o jo vaikai ir žmona nebūtų sulaikyti ir pasilikę LDK, Oginskių giminė neegzistotų. Tolimesnis bėglio likimas Maskvoje yra nežinomas. Be 1496 m. paminėto I. Hlaziničiaus sūnaus Jurijaus, kunigaikštis Ivanas paliko ir daugiau sūnų: Dimitrą, Ivaną (jo sūnus Timofejus pasivadino pravarde „Puzina“ ir pradėjo Puzinų giminę), Levą, Mykolą ir Andrėjų, kurie įtraukti į Smolensko kunigaikščių ir bajorų sąrašą, sudarytą XV a. pabaigoje. Visi jie vadinosi Hlušanakais arba Hlušonakais. [1].

1. Sergejus Verameičikas, *Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833)*, Vilnius, 2008.

Ivanas Vasiljevičius Hlušonokas

Ivanas Vasiljevičius Hlušonokas – Smolensko žemėje savo valdas turėjęsio dalinio kunigaikščio Vasilijaus Hlašinos vaikaitis. Manoma, kad jis buvo Oginskių giminės pradininkas.[1]

Darius Vilimas rašo, kad jis „XV a. pabaigoje perėjo pas Maskvos kunigaikštį Ivaną III. Jo sūnūs Dmitrijus ir Ivanas liko Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir davė pradžią Puzinų ir Oginskių giminėms. Šios giminės save vadino „kunigaikščiais Kozielske“ – nuo mažos Okos aukštupio kunigaikštystės, kurią Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė prarado dar XV a. paskutiniajame dešimtmetyje.“ [2]

¹ Wolf J., *Kniaziowe litewsko-ruscy od konca czternatego wieku*, Warszawa, 1895, s. 288–327.

² Vilimas D., „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, p. 17.

Dymitras Ivanovičius Hlušonokas (Dmitrijus Hlušonokas, Hlašina), mirė iki 1510 m.

Dymitras Hlašina Ivanovičius (Dmitrijus Hlušonokas) – LDK ir Lietuvos bajorų didikų, kunigaikščių (nuo 1783 m.) Oginskių Smolensko kunigaikščio Ivano Vasiljevičiaus Hlušonoko, gyvenusio XIV–XV a., sūnus. Kildino save iš Riurikaičių. 1486–1488 m. iš Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Kazimiero gavo smulkias LDK kunigaikščio dovanas iš Smolensko pajamų – Žiežmarių paviete buvusį Uogintų dvarą, 15 žmonių, 6 uolektis gelumbės, 12 kapų grašių ir vieną eržilą. Patvirtinimą šiam turtui gavo ir jo sūnus Bogdanas Dmitrijevičius Hlušonokas. Pagal Uogintų vietovardį giminė gavo Oginskių vardą. Oginskių giminė itin didelę įtaką Lietuvos politiniam ir kultūriniam gyvenimui pradėjo daryti XVII a. pabaigoje. XVII a. Oginskiai rėmė stačiatikių bažnyčią, vėliau tapo katalikais. Svarbiausios giminės valdos buvo Žemaitijoje ir Baltarusijoje.

Leidinyje „Kaišiadorių enciklopedija“ rašoma [1], kad Dymitras Ivanovičius Hlušonokas mirė iki 1510 m., Darius Vilimas nurodo [2], kad mirė 1510 metais. Tas pats autorius (D. Vilimas) kitoje savo

publikacijoje („Oginskiai – Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“) [3] Hlušonoką Dymitrą Ivanovičių vadina Dmitrijumi Hlušonoku ir taip pat nurodo tikslią jo mirties datą – 1510 m. bei pažymi, kad Uogintų dvarelis buvo prie Kauno, o patvirtinimą jiems gavo ir jo sūnus Bogdanas Dmitrijevičius Hlušonokas.

Sergejus Verameičikas rašo, kad „Kunigaikščio Dmitrijaus karjera ir „giminės geografija“ Aleksandro Jogailaičio laikais pajuda į vakarus, link Baltijos jūros. Uogintai yra šalia Kaišiadorių, netoli Kruonio, tarp Trakų ir Kauno. Dabar šiame kaimelyje liko vos kelios trobos. Paskutinysis iš Oginskių čia šeiminkavo Antanas Kažinkas. Per Antrąjį pasaulinį karą (1944 m.) viską pasigviešė liepsnos. Išliko tik nedidelė liepų alėja. Į Uogintus atvažiavus kunigaikščiui Dmitrijui Hlušonokui, prasidėjo antroji šios giminės istorija. Akivaizdu, kad 1510 m., po kunigaikščio Dmitrijaus mirties, LDK kunigaikštis Žygimantas II patvirtino, kad Uogintai priklauso jo sūnui Bogdanui“ [4].

1. Kaišiadorių enciklopedija

http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Hlu%C5%A1onokas_Dymitras_Ivanovi%C4%8Dius (žr. 2014-06-21).

2. Vilimas Darius, „Oginskių giminės pėdsakai Žemaitijoje“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 29.

3. Vilimas Darius, „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010.

4. Sergejus Verameičikas, *Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833)*, Vilnius, 2008.

Dimitras Oginskis (1480–1530)

Dimitras Oginskis buvo Grigaliaus Oginskio (1460–1530) sūnus. Padavimas sako, kad Grigalius Oginskis (1460–1530) – Jurgio Teodorovičiaus (Fiodorovičiaus) (mirė 1520 m.) sūnus. Jurgio Teodorovičius (Fiodorovičius) turėjęs du sūnus – Grigalių Oginskį (1460–1530) ir Vladislovą Puziną (1465–1535). Vienas iš jų (Grigalius) buvęs karštas kaip ugnis ir davęs pradžią Oginskių giminei, o kitas (Vladislovas) buvęs pilvočius ir pradėjęs Puzinų giminę. Šis padavimas turi tik tiek istorinio pagrindo, kad Puzinų ir Oginskių šeimas siejo giminystės ryšiai.

Jolanta Skurdauskienė nurodo, kad Grigalius Oginskis (1460–1530) turėjo du sūnus: Dimitrą (1480–1530) ir Motiejų (1485–1540), kuris buvo vedęs Kateriną Sapiegaite. Dimitras turėjo du sūnus: Teodorą (1525–1568) ir Romaną (1520–1567). Romanas giminės nepratęsė, o Teodoras turėjo du sūnus: Grigalių, kuris buvo vedęs Jekuševską ir Bogdaną. Grigalius turėjo tris vaikus: Dimitrą, Bogdaną ir Petrą, kuris buvo vedęs Rudaminiūtę.

Dimitras turėjo dvi dukras (Petronelę ir Barborą), Bogdanas – dukrą Marianą ir sūnų Mykolą (m. 1600), o Petras – sūnų Joną. [1].

1. Skurdauskienė Jolanta, „Oginskių (Plungės valdytojų šakos) genealoginė schema“, *Žemaičių žemė*, 2006 m. Nr. 3, p. 50.

Motiejus Oginskis (1485–1540)

Motiejus Oginskis buvo Grigaliaus Oginskio (1460–1530) sūnus. Padavimas sako, kad Grigalius Oginskis (1460–1530) – Jurgio Teodorovičiaus (Fiodorovičiaus) (mirė 1520 m.) sūnus. Jurgio Teodorovičius (Fiodorovičius) turėjęs du sūnus – Grigalių Oginskį (1460–1530) ir Vladislovą Puziną (1465–1535). Vienas iš jų (Grigalius) buvęs karštas kaip ugnis ir davęs pradžią Oginskių giminei, o kitas (Vladislovas) buvęs pilvočius ir pradėjęs Puzinų giminę. Šis padavimas turi tik tiek istorinio pagrindo, kad Puzinų ir Oginskių šeimas siejo giminystės ryšiai.

Jolanta Skurdauskienė nurodo, kad Grigalius Oginskis (1460–1530) turėjo du sūnus: Dimitrą (1480–1530) ir Motiejų (1485–1540), kuris buvo vedęs Kateriną Sapiegaite. Jie turėjo sūnų Teodorą (1510–1550), šis – sūnų Bogdaną (1530–1570). Pastarojo sūnus buvo Motiejus (m. 1564). išaugino sūnų Bogdaną (m. 1625), kuris buvo vedęs Reginą Valavičiūtę (mirė apie 1637–1646) ir su ja išaugino 4 sūnus – Dimitrą (m. 1610), Aleksandrą (1585–1667), Joną (1582–1640), Samuelį Levą (m. 1657) – ir 4 dukras – Aną, Barborą, Daratą, Apoloniją. [1]

1. Skurdauskienė Jolanta, „Oginskių (Plungės valdytojų šakos) genealoginė schema“, *Žemaičių žemė*, 2006 m. Nr. 3, p. 50.

Jurgis Titas Teodorovičius (Fiodorovičius) (mirė 1520 m.)

Padavimas sako, kad XVI a. pr. Jurgis Titas Teodorovičius (Fiodorovičius) turėjo du sūnus – Grigalių (Grigą) Oginskį (1460–1530) ir Vladislovą Puziną (1465–1535). Vienas iš jų (Grigalius) buvęs karštas kaip ugnis ir davęs pradžių Oginskių giminei, o kitas (Vladislovas) buvęs pilvočius ir pradėjęs Puzinų giminę. Šis padavimas turi tik tiek istorinio pagrindo, kad Puzinų ir Oginskių šeimas siejo giminystės ryšiai.

Oginskių giminė apie du šimtmečius (nuo XVII a. pab.) darė didelę įtaką Lietuvos politiniam, ekonominiam ir kultūriniam gyvenimui.

Rašytiniai šaltiniai nurodo, kad „Oginskiai – garsi didikų ir kunigaikščių giminė, etnografinėje Lietuvoje gyvenusi apie 400 metų.

Vladislovas Puzinas (1465–1535)

Padavimas sako, kad Vladislovas Puzinas (1465–1535) – Jurgio Teodorovičiaus (Fiodorovičiaus) (mirė 1520 m.) sūnus. Jurgio Teodorovičiaus (Fiodorovičiaus) turėjęs du sūnus – Grigalių Oginskį (1460–1530) ir Vladislovą Puziną (1465–1535). Vienas iš jų (Grigalius) buvęs karštas kaip ugnis ir davęs pradžių Oginskių giminei, o kitas (Vladislovas) buvęs pilvočius ir pradėjęs Puzinų giminę. Šis padavimas turi tik tiek istorinio pagrindo, kad Puzinų ir Oginskių šeimas siejo giminystės ryšiai.

Grigalius Oginskis (1460–1530)

Padavimas sako, kad Grigalius Oginskis (1460–1530) – Jurgio Teodorovičiaus (Fiodorovičiaus) (mirė 1520 m.) sūnus. Jurgio Teodorovičiaus (Fiodorovičiaus) turėjęs du sūnus – Grigalių Oginskį (1460–1530) ir Vladislovą Puziną (1465–1535). Vienas iš jų (Grigalius) buvęs karštas kaip ugnis ir davęs pradžių Oginskių giminei, o kitas (Vladislovas) buvęs pilvočius ir pradėjęs Puzinų giminę. Šis padavimas turi tik tiek istorinio pagrindo, kad Puzinų ir Oginskių šeimas siejo giminystės ryšiai.

Jolanta Skurdauskienė nurodo [1], kad Grigalius Oginskis (1460–1530) turėjo du sūnus: Dimitrą (1480–1530) ir Motiejų (1485–1540), kuris buvo vedęs Kateriną Sapiegaite.

1. Skurdauskienė Jolanta, „Oginskių (Plungės valdytojų šakos) genealoginė schema“, *Žemaičių žemė*, 2006 m. Nr. 3, p. 50.

Matvėjus (Motiejus) Bohdanovičius (Bogdanovičius) Oginskis (XVI a. pr. – 1564)

Matvėjus Bohdanovičius (Bogdanovičius) Oginskis [1] – vyresnysis Uogintų bei Stoniavos dvarų Žiežmarių paviete, namo Vilniuje, valdų rytinėje LDK dalyje savininko Bohdano Dymitrovičiaus Hlušonoko (m. 1542) ir Bogumilos

Pavlovnos (Paškovnos) sūnus, Stoniavos ir Kruonio dvarų savininkas. 1555 m. Matvėjaus mama Bogumila Pavlovna savo velionį vyrą (Matvėjaus tėvą) jau vadino kunigaikščiu Fedoru Dymitrovičium Oginskiu.

Bogdanas ir Bogumila turėjo du sūnus Matvejų ir Fedorą. Jie tapo dviejų Oginskių giminės šakų – vyresniosios (kunigaikščių) ir jaunesniosios (bajorų) pradininkai.

[2] „Kunigaikštis Motiejus Oginskis (? – 1564 m.) ir kunigaikštis Fiodoras Oginskis (? – 1575 m.) tapo pradininkais dviejų Oginskių giminės medžio atšakų: vyresniosios, kuri XVII a. ir XIX a. pradžioje naudojo grafų titulą, bei jaunesniosios, Breslaujos atšakos, kuri prarado kunigaikščių titulą ir priklausė šlėktoms, vėliau – bajorams.“ [3]

„Kaišiadorių enciklopedijoje“ rašoma, kad Matvejus nuo „1555 m. kartu su broliu Fedoru valdė Stoniavos dvarą Žiezmarių pavieta, kuris priklausė dar jo tėvams. Apie 1559 m. paskirtas Vilniaus tijūnu. Vedė Kotryną Jurlovną, su kuria susilaukė dviejų sūnų ir keturių dukterų. [4]

Viena jo dukterų – Nastazija ištekėjo už Gabrieliaus Narkuskio, karaliaus rotmistro, pasižymėjusio LDK ir Lenkijos karaliaus Stepono Batoro karuose su Maskva. Jų duktė greičiausiai buvo Kristina Narkuska, kuri kartu su vyru Jonu Baka pardavė Strėvininkų dvarą Reginai Oginskienei, Bohdano Oginskio žmonai; pastaroji šį dvarą 1633 m. užrašė Kruonio stačiatikių vienuolynui; jai leidus, vienuolynas 1637 m. Strėvininkų dvarą pardavė Rainai Rajeckienei, Trakų žemės teismo teisėjo žmonai. Matvejus Bohdanovičius mirė 1564 m. Jo žmona Kotryna iš Kauno pakamario Grigorijaus Tryznos 1570 m. įsigijo Kruonio dvarą. [1, 3].

1. *Kaišiadorių enciklopedija*

http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis_Matv%C4%97jus_Bohdanovi%C4%8Dius (žr. 2014-06-23).

2. *Kaišiadorių*

enciklopedija http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis_Matv%C4%97jus_Bohdanovi%C4%8Dius (žr. 2014-06-23).

3. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyrius, f. 198–472., 1 1–2.

4. Sergejus Verameičikas, *Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833)*, Vilnius, 2008.

Ona Oginskytė-Deltuviškienė-Jaševskienė (prieš 1540–1591)

Ona Oginskytė buvo Vilniaus tijūno Motiejaus Bagdonaičio Oginskio (m. 1564) dukra. D. Vilimas rašo [1], kad Ona „buvo ištekėjusi 3 kartus. Pirmasis jos vyras – Kauno pavieto ir valdomo panemunių dvarų mokesčio rinkėjas Abraomas Kuncėvičius. Šiam 1562 m. mirus, ji gana greitai (jau prieš 1566 m.) ištekėjo už pirmojo Kauno pakamario (1566–1581 m.) ir valdovo sekretoriaus, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) protestantų globėjo kanclerio Mikalojaus Radvilos Rudojo kliento, „jo karališkosios malonybės dvariškio Upytėje, Bonarove (Beinaravoje) ir Stankevičiuose“ Vaitiekaus Andriejaičio Deltuviškio (Dzeviltovskio). Atrodo, kad V. Deltuviškis ne tik gavo žmoną, bet į valstybės išdą turėjo sumokėti likusias pirmojo O. Oginskytės vyro skolas. Už tai V. Deltuviškis 1566 m. iš Žygimanto Augusto gavo Babtų dvarą. Vyras savo žmonai tuoj pat užrašė valdų, pvz., 1566 m. O. Oginskytei jis užrašė Stankevičių kaimą Žemaitijoje.

Ona Deltuviškienė aktyviai dalyvavo persikirstant savo ir tėvų valdas. Štai 1580 m. vasarą ji kartu su savo motina Kotryna Valavičiene keičiasi valdomis – sklypais Žemaitijoje ir Netanų kaime, sklypais abipus Strūnos upės ir sklypu prie Nevėžio, pavadintu Bosevčina, kuris yra netoli Panevėžiuko, to paties dvaro sklypais prie Nemuno, Lūzoje, ir Panemunių dvare dykra Jakūbovščina. O dar 1579 m. spalio 16 d. jos motina Kotryna Valavičienė, antrą kartą likusi našle, dukrai už 2 500 kapų lietuviškų grašių pardavė Panevėžiuko dvarą prie Nevėžio upės.

1581 m. mirus V. Deltuviškiui, Ona irgi neilgai našlavo. Jau po ketverių metų (1586 m. birželio mėn.) ją aptinkame Žemaičių žemės teisme kaip Jeronimienę Jaševskienę. Kur buvo Deltuviškių, vėliau Jaševskių valdos? Pati pavardė rodo, kad Deltuviškiai buvo kilę nuo Deltuvos, t. y. dabartinės Ukmergės apylinkių. Tačiau antras pagal svarbą Kauno pavieto žmogus – pakamaris buvo gana turtingas, turėjęs dvarų įvairiuose pavietuose. Atrodo, kad dalis jo dvarų buvo Žemaitijoje – Vilkijos, Veliuonos ir Ariogalos valsčiuose.

V. Deltuviškis per vieną 1580 m. lipos 5 d. dviem dokumentais savo žmonai užrašė Liaudos dvarą ir Ponekelpių kaimą Veliuonos valsčiuje, Ariogaloje – Ilgižių kaimą, Upytės pavieta – Kondranų ir Juodkalnų kaimą, taip pat Kaniūkų arba Graužų, Perevaznikų ir Kūčunavos kaimus prie Nevėžio bei Rebždučių kaimą ir Kosovo dvarą Vilkijos valsčiuje.

Jeronimas Stanislovas Jaševskis, kadangi pats buvo kilęs iš Lenkijos, Liublino žemės, turėjo tenkintis gavęs turtingą našlę – daugelyje to meto Žemaitijos žemės teismo dokumentų minimi O. Jaševskienės dvarai, kuriuos ji gavo iš savo tėvų arba kurie jai buvo užrašyti velionio V. Deltuviškio. Taigi Ona Jaševskienė valdė Panemunio dvaro dalį, taip pat Panevėžiuką, Liaudas, Panekelpius, Ilgižius, jau minėtus Stankevičius, ne Žemaitijoje – Deltuvą su Juškiškių rūmais, Paberžę su Sudervės rūmais, namą Vilniuje.“

D. Vilimas savo straipsnyje [2] teigia, kad „Ona Oginskytė buvo tipiška to meto bajorė. Ji aktyviai gynė savo teises žemės teisme, besibylinėdama net ir tada, kai pati būdavo kaltinama neteisėtais veiksmais. [...]

Regis, vaikų O. Oginskytė susilaukė tik su antruoju vyru arba tik jie pasiekė pilnametystę. Su V. Deltuviškiu ji turėjo dukterį Oną ir sūnų Joną. Paskutiniame XVI a. dešimtmetyje jos vaikai jau buvo suaugę. Ona Deltuviškytė maždaug 1590 m. ištekėjo už į Žemaitiją nuo Krokuvos apylinkių atsikėlusio Kristupo Čajevskio, besigiminiavusio su Kulviečiais, vėliau (1599–1608) buvusio Kauno vaikiu. K. Čajevskis tais pačiais metais kvitavo savo svainį Joną ir uošvę Oną, kad yra gavęs jam priklausantį kraitį iš velionio uošvio palikimo, o pats žmonai užrašė vainiką savo Ariogalos (Lesčiai) ir Viduklės (Smulkai) valsčiaus dvaruose. Uošvienė Ona Jaševskienė ir svainis Jonas Vaitiekaitis Deltuviškis Kristupui Čajevskiui, valdžiusiam Leščių dvarą, tada užstatė dar 20 apgyvendintų valakų, esančių jų Ilgižių kaime, Ariogalos valsčiuje. [...]

1591 m. rudenį O. Jaševskienė savo sūnui Jonui Deltuviškiui dovanoja Liaudų dvarą, Deltuvą su Juškiškių dvaru ir Paberžę su Sudervės dvaru. O jau po kelių mėnesių, 1592 m. vasario 9 d., Jeronimas Jaševskis, dar tebegyvendamas Panemunyje, patvirtina iš posūnio gavęs J. Deltuviškio velionės žmonos testamentu jam užrašytas brangenybes ir 400 lietuviškų kapų grašių grynaisiais pinigais. Tą pačią dieną patėviui teko užleisti ir po žmonos mirties likusius Babtus bei Skrebinus, kuriems valdyti J. Deltuviškis turėjo pirmumo teisę, nes jie didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto ir Stepono Batoro buvo duoti valdyti dar jo tėvui, Kauno pakamariui. Beje, brolis ir sesuo Deltuviškiai paveldėjo ne tik žemės valdas ir dvarus – taip 1598 m. jie pasidalijo iš motinos pusės paveldėtą mūrinį namą Vilniuje, Savičiaus gatvėje, su daržu. J. Deltuviškio svainis su žmona savo giminaičiui tą namo pusę pardavė už 300 lietuviškų kapų grašių. [...]

Sutuoktiniai Čajevskiai dar 1592 m. rudenį apsikeičia abipusiais dovanojimo raštais, patvirtinančiais vienas kito finansinį aprūpinimą. Iš jų sužinome, kad Onos Deltuviškytės kraitis siekė 2 000 lietuviškų kapų grašių. 1629 m. Kauno pavieta minimas Vladislovas tikriausiai buvo jų sūnus, o Čajevskių ir Deltuviškių giminės, kaip ir Oginskiai, gyveno Lietuvoje iki pat XX amžius.

Onos Čajevskos brolis Jonas Vaitiekaitis Deltuviškis vedė Oną Vaitiekaitę Bilevičiūtę (Belevičiūtę) ir 1569 m. tapo Kauno vėliavininku, juo išbuvęs iki pat savo mirties – 1631 metų. Taigi Kauno pavieto elite XVII a. pradžioje matome svainius – vėliavininką ir vaiskį (kariuomenininką). [...]

1. Darius Vilimas, „Oginskių giminės pėdsakai Žemaitijoje XVI a. pabaigoje (pagal Žemaitijos Žemės teismo knygas“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 35.
2. Darius Vilimas, „Oginskių giminės pėdsakai Žemaitijoje XVI a. pabaigoje (pagal Žemaitijos Žemės teismo knygas“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 29–41.

Boguslavas Kazimieras Oginskis (apie 1669–1730)

Boguslavas Kazimieras Oginskis – LDK karinis ir politinis veikėjas, Baltojo erelio ordino kavaliereus, Kauno pavieto maršalka (nuo 1701 m. iki mirties), LDK stalininkas (1704–1709), Darsūniškio seniūnas, bažnyčios statytojas, daugkartinis pasiuntinys į Seimą.

B. K. Oginskis gimė apie 1669 metus. Jo tėvas buvo Simonas Karolis Oginskis (1625–1699), motina – antroji S. K. Oginskio žmona Teodora Korsakaitė, brolis – Marcijonas Mykolas Oginskis (1672–1750), Aleksandras Oginskis, sesuo – Sofija Oginskytė.

Boguslavas Kazimieras kartu su jaunesniu broliu Marcijonu Mykolu kovėsi Valkininkų mūšyje (1700 m. lapkričio 18 d.) koalicijos, nukreiptos prieš Sapiegas, pusėje. 1702 m. vadovavo sunkiosios kavalerijos būriui. Bylinėjosi su Antanu Kazimieru Sapiega dėl Strėvininkų dvaro. Iš anksto (1703 m.) pasirūpino, kad Darsūniškio seniūnija atitektų sūnui Karoliui (1711–1766); 1717 m. tokį pat leidimą iš valdovo išrūpino ir Karolio sūnui (savo anūkiui) Juozapui.

B. K. Oginskis, būdamas Kauno pavieto maršalka, Paparčių dominikonų vienuolyno bažnyčioje (Kaišiadorių r. teritorija) buvusiam Švč. Mergelės Marijos Snieginės paveikslui (sukurtas XVII a.) įtaisė sidabro aptaisus. Dabar šis malonėmis garsėjantis paveikslas su šalia pakabintais tais pačiais aptaisais yra Paparčių bažnyčios didžiajame altoriuje.

B. K. Oginskis buvo vedęs tris kartus. Pirmoji jo žmona – Švedijos generolo-leitenanto barono Voldemaro Vrangelio dukra Polidora Aurora. Su ja susilaukė dviejų vaikų – sūnaus Karolio ir dukters Teodoros. Dukrą Teodorą 1706 m. iš vieno Vilniaus vienuolyno išsivežė ir po metų vedė Švedijos karaliaus Karolio XII generolas adjutantas, Švedijos karalystės senatorius, Livonijos generalinis gubernatorius, dalyvavęs keliuose garsiuose mūšiuose (tarp jų ir prie Poltavos, kur buvo paimtas į nelaisvę, tačiau netrukus išleistas) Karolis Gustavas Diukeris. Teodora mirė 1719 metais.

1693 m. B. K. Oginskis rašytiniuose šaltiniuose minimas kaip Darsūniškio seniūnas. Šiuo titulu jis pasirašė Augusto II elekciją 1697 m. B. K. Oginskis po husarų rotmistro, pulkininko, Minsko vaivados, Trakų kašteliono, Šventos Dvasios cerkvės Vilniuje įkūrėjo, paskutiniojo senatoriaus nekataliko Lietuvoje. Aleksandro Oginskio (1585 – 1667) mirties tapo Strėvininkų dvaro šeimininku. Dėl Strėvininkų dvaro jis bylinėjosi su Antanu Kazimieru Sapiega.

Trečioji B. K. Oginskio žmona buvo Ana Darata Unichovska (jai ši santuoka buvo ketvirtoji), kuri, mirus B. K. Oginskiui, liko našle. Ana Darata mirė 1736 m. gruodžio mėnesį, palaidota Paparčių dominikonų vienuolyno bažnyčios rūsyje, šalia savo trečiojo vyro – Trakų pakamario Motiejaus Riomerio, kuris mirė 1718 m. spalio 18 dieną.

B. K. Oginskis mirė 1730 metais. Palaidotas Paparčių dominikonų vienuolyno bažnyčioje. Po jo mirties Darsūniškis atiteko jo sūnui Karoliui Oginskiui (mirė 1766 m.). Vėliau Darsūniškį valdė K. Oginskio sūnus (B. K. Oginskio anūkas) Juozapas Oginskis.

Literatūra:

1. „Kas yra kas Lietuvoje. Kraštiečiai“, *Kaišiadorys*, Kaunas: UAB „Neolitas“, 2009, p. 110.
2. *Kaišiadorių enciklopedija*, http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Pagrindinis_puslapis (žr. 2014-03-29).

3. Link-Lenczowski A., Ogiński Bogusław, *Polski słownik biograficzny*, Krokua, 1978, t. 23/3, p. 601–602.

Kotryna Jurlovna Oginskienė-Valavičienė (XVI a.)

Kotryna Jurlovna Valavičienė-Oginskienė buvo Bogdano Dmitrijevičiaus Hlušonoko sūnaus, Vilniaus tijūno (1559–1564 m.), Kauno seniūnijos valdytojo (1557–1558), Užnerio (Breslaujos, Užpalių Apso, Ukmergės ir Anykščių tinklo) mokesčių rinkėjo (nievodnyčius) Užnerio dvaruose (1558–1564). Motiejaus Bagdonaičio Oginskio (mirė 1564 m.) žmona. D. Vilimas rašo [1], kad, likusi našle ji „su savo sesers vaikais Borovskiais (Barauskais) iš Smolensko kašteliono Grigaliaus Josifovičiaus Tryznos nusipirko Kruonio, Darsūniškio ir Zapyškio dvarus. Taigi naujieji valdos savininkai buvo keli – K. Oginskienė-Valavičienė ir kunigaikščiai Borovskiai (Barauskai). Iš pradžių buvo neaišku, kas gi iš giminaičių išpirks dvaro dalis ir taps visos valdos savininku. Kruonio valdos savininku ir stambintu tapo Trakų pakamaris. B. M. Oginskis sumaniai tęsė savo naujosios valdos, pradėtos didinti dar jo motinos, plėtimą.“

„Kotryna Valavičienė (buv. Oginskienė) 1580 m. sausio 15 d. iš sutuoktinių Volianų (Jokūbo ir Margaritos Kvillekaitės) atpirko jų Kruonio dalį už 150 kapų lietuviškų grašių [...]“ [1]

-
1. Vilimas Darius, „Oginskių giminės pėdsakai Žemaitijoje XVI a. pabaigoje (pagal Žemaitijos Žemės teismo knygas“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010.

Anastasija Oginskytė-Narkuskienė (XVI a. vid. – XVI a. II p.)

Anastasija Oginskytė-Narkuskienė – Stoniavos ir Kruonio dvarų savininko, vienos iš bajorų ir kunigaikščių Oginskių giminės pradininko Matvėjaus Bohdanovičiaus Oginskio (g. XVI a. pr.–1564) ir Kotrynos Jurlovnos dukra. Ji turėjo du brolius ir tris seseris.

Anastasija ištekėjo už Gabrieliaus Narkuskio. Jis buvo karaliaus rotmistras, pasižymėjęs LDK ir Lenkijos karaliaus Stepono Batoro karuose su Maskva. Tikėtina, kad jų duktė Kristina Narkuska, kartu su vyru Jonu Baka pardavė Strėvininkų dvarą Bogdano (Bohdano) Oginskio (1551 / 1552– 1625) žmonai Reginai Oginskienei. Pastaroji šį dvarą 1633 m. užrašė Kruonio stačiatikių vienuolynui. Jai leidus, vienuolynas 1637 m. Strėvininkų dvarą pardavė Trakų žemės teismo teisėjo žmonai Rainai Rajeckienei, Matvėjus Bohdanovičius mirė 1564 m. Jo žmona Kotryna iš Kauno pakamario Grigorijaus Tryznos 1570 m. įsigijo Kruonio dvarą. [1]

-
1. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyrius, f. 198–472., 11–2.

Matvėjus (Motiejus) Bohdanovičius (Bogdanovičius) Oginskis (XVI a. pr. – 1564)

Matvėjus Bohdanovičius (Bogdanovičius) Oginskis [1] –

vyresnysis Uogintų bei Stoniavos dvarų Žiezmarių pavieta, namo Vilniuje, valdų rytinėje LDK dalyje savininko Bohdano Dymitrovičiaus Hlušonoko (m. 1542) ir Bogumilos Pavlovnos (Paškovnos) sūnus, Stoniavos ir Kruonio dvarų savininkas. 1555 m. Matvėjaus mama Bogumila Pavlovna savo velionį vyrą (Matvėjaus tėvą) jau vadino kunigaikščiu Fedoru Dymitrovičium Oginskiu.

Bogdanas ir Bogumila turėjo du sūnus Matvejų ir Fedorą. Jie tapo dviejų Oginskių giminės šakų – vyresniosios (kunigaikščių) ir jaunesniosios (bajorų) pradininkai.

[2] „Kunigaikštis Motiejus Oginskis (? – 1564 m.) ir kunigaikštis Fiodoras Oginskis (? – 1575 m.) tapo pradininkais dviejų Oginskių giminės medžio atšakų: vyresniosios, kuri XVII a. ir XIX a. pradžioje naudojo grafių titulą, bei jaunesniosios, Breslaujos atšakos, kuri prarado kunigaikščių titulą ir priklausė šlėktoms, vėliau – bajorams.“ [3]

„Kaišiadorių enciklopedijoje“ rašoma, kad Matvejus nuo „1555 m. kartu su broliu Fedoru valdė Stoniavos dvarą Žiežmarių pavieta, kuris priklausė dar jo tėvams. Apie 1559 m. paskirtas Vilniaus tijūnu. Vedė Kotryną Jurlovną, su kuria susilaukė dviejų sūnų ir keturių dukterų. [4]

Viena jo dukterų – Nastazija ištekėjo už Gabrieliaus Narkuskio, karaliaus rotmistro, pasižymėjusio LDK ir Lenkijos karaliaus Stepono Batoro karuose su Maskva. Jų duktė greičiausiai buvo Kristina Narkuska, kuri kartu su vyru Jonu Baka pardavė Strėvininkų dvarą Reginai Oginskienei, Bohdano Oginskio žmonai; pastaroji šį dvarą 1633 m. užrašė Kruonio stačiatikių vienuolynui; jai leidus, vienuolynas 1637 m. Strėvininkų dvarą pardavė Rainai Rajeckienei, Trakų žemės teismo teisėjo žmonai. Matvejus Bohdanovičius mirė 1564 m. Jo žmona Kotryna iš Kauno pakamario Grigorijaus Tryznos 1570 m. išigijo Kruonio dvarą. [1, 3].

1. *Kaišiadorių enciklopedija*

http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis_Matv%C4%97jus_Bohdanovi%C4%8Dius (žr. 2014-06-23).

2. *Kaišiadorių*

enciklopedija http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis_Matv%C4%97jus_Bohdanovi%C4%8Dius (žr. 2014-06-23).

3. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyrius, f. 198–472., 1 1–2.

4. Sergejus Verameičikas, *Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833)*, Vilnius, 2008.

Bogdanas (Bohdanas, Bagdonas) Marcijonas Motiejaitis Oginskis (gimė apie 1551 / 1558, mirė 1625)

LDK karinis ir politinis veikėjas, diplomatas, stačiatikybės gynėjas ir Oginskių „giminės iškilimo pradininkas“ [1] kunigaikštis Bogdanas (Bagdonas) Marcijonas Motiejaitis Oginskis – kunigaikščio, Kauno seniūnijos valdytojo Motiejaus Bagdonaičio Oginskio (mirė 1564 m.) ir Kotrynos Jurlovnos Valavičienės-Oginskienės sūnus, Bogdano Dmitrijevičiaus Hlušonoko anūkas.

Bogdanas (Bagdonas) Marcijonas Oginskis Jaunystėje tapo karaliaus dvariškiu, buvo rotmistras, vėliau – LDK kariuomenės pulkininkas, Livonijos karo 1558–1582 m., Polocko (1579 m.), lenkų-švedų karo (1601–1602 m.), Vielikyje Luki užėmimo (1580 m.) dalyvis, diplomatas. 1580 m. rugsėjo 6 d., vykstant Livonijos karui, valdovas Steponas Batoras jį paskyrė – Trakų pakamariu (žemės ribų teisėju) (Lietuvos metrika, užrašymų kn. 66, l. 120v-121). D. Vilimas rašo, kad „Bogdanas Marcijonas tapo antruoju (po Vaitiekaus Deržkos) Trakų pakamariu. Reikėtų prisiminti, kad iš Lenkijos perimta pavieto pakamario pareigybė Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje įvestas Antrajame Lietuvos Statute (1566 m.). Pavieto pareigūnų hierarchijoje tai buvo antrasis pagal garbingumą po maršalo postas. Ir pakamariu B. M. Oginskis tapo ne eiliniame valstybės paviete, kurių po 1565–1566 m. administracinės reformos šalyje (iki Liublino unijos) buvo 30, o antrosios pagal svarbą – Trakų vaivadijos paviete! Centrinuose vaivadijų pavietuose maršalų nebuvo, tad pakamario postas ten – aukščiausia nesenatoriška pareigybė.“

Buvo Uogintų, Kruonio, Vievio dvarų savininkas, Darsūniškio, Kairiškių, Karmėlavos seniūnas. S. Batoras jam buvo iki gyvos galvos padovanojęs ir Karmėlavos (1579 m.), Kairiškių (apie 1582 m.) ir Darsūniškio (1586 m.) seniūnijas (*deržavas*).“
Kunigaikštis Bogdanas Hlušonokas 1542 m. bylinėjosi su kunigaikščiu Barovskiu dėl namo Vilniuj

„Kaišiadorių enciklopedijoje“ rašoma, kad B. M. Oginskis 1577 m. valdovui Steponui Batorui sudarė nuosavą karių būrį kare su Gdansku. Dalyvavo trijuose Stepono Batoro prieš Rusiją surengtuose žygiuose, kuriais buvo siekiama nuo pačios Rusijos atkirsti Livonijoje esančias jos pajėgas. 1579 m. buvo atsiimtas Polockas, 1580 m. paimta jau Rusijoje buvusi Velikije Lukų tvirtovė, 1582 m. apgultas Pskovas. Polocko žygio metu 1579 m. B. Oginskis buvo Lietuvos kariuomenės rotmistras – kavalerijos kuopos vadas samdomoje kariuomenėje, kuriai vadovavo Lietuvos lauko etmonas Kristupas Radvila-Perkūnas. Kitame žygyje (1580) dalyvavo užimant svarbią Velikije Luki tvirtovę; 1580–1581 m. žiemą vadovavo 120 raitelių kavalerijos kuopai, kuri įėjo į sustiprintos Velikije Luki įgulos, vadovaujamos Filono Kmitos, sudėtį. Karas su Maskva tebesitęsė ir 1581 m. karalius Steponas Batoras su pagrindinėmis pajėgomis patraukė prie Pskovo, o kunigaikščiui K. Radvilai-Perkūnui pavedė kartu su savo daliniu, F. Kmita ir B. Oginskiu veržtis tolyn į Maskvos žemes Bialos kryptimi, visur niokoti priešo valdas ir neleisti Maskvai suteikti pagalbos Pskovui, jei būtų buvęs toks sumanymas. Tai buvo diversinis žygis. Sparčiai žengdami į priekį, gavo žvalgų pranešimą, kad netoliese esama vaivadų kunigaikščių M. Nozdrovato ir P. Boratinskio vadovaujamų pajėgų su 3 tūkstančiais karių, kuriuos caras buvo išsiuntęs atsiimti kurių nors Lietuvos kariuomenės užimtą pilį. Norėdamas gauti smulkesnių žinių, K. Radvila-Perkūnas pasiuntė 700 raitelių lengvosios kavalerijos dalinį, vadovaujamą B. M. Oginskio. Šis atvedė keletą belaisvių, kurie pranešė, kad ties Rževu stovi 15-tūkstantinė priešo kariuomenė. Todėl kunigaikštis K. Radvila nutarė keisti žygio kryptį ir patraukė prie Rževo, kur tikėjosi caro kariuomenę išvilioti į mūšį atvirame lauke. Nors to padaryti nepavyko, tačiau K. Radvila-Perkūnas, B. M. Oginskis ir F. Kmita tiksliai įvykdė valdovo pavedimą, nes neprileido prie Pskovo pagalbinės kariuomenės, smarkiai nuniokojo priešo kraštą ir, galimas daiktas, daugiausia nuveikė, kad priverstų carą sudaryti taiką.

Paliaubos buvo pasirašytos Zapoljės Jame 1582 m. sausio 15 d. 10-čiai metų. Bohdanas aktyviai dalyvavo derybose dėl paliaubų. Be to, jis buvo vienas iš Jonušo Zbaražskio paskirtų komisarų, kurie sausio mėnesį perdavė Maskvai tas pilis, kurių Lenkijos ir Lietuvos valstybė atsisakė pagal paliaubų sutartį – tarp jų ir Velikije Luki. [...]

B. Oginskis dalyvavo Livonijos kare su švedais. Švedams apgulus Kuoknesės pilį su joje įsitvirtinusia LDK įgula, Lietuvos didysis etmonas Kristupas Radvila 1601 m. gegužės 11 d. pasiuntė savo sūnaus Jonušo, B. Oginskio ir J. Zenovičiaus vadovaujamus dalinius į pagalbą įgulai. B. Oginskis pasižymėjo Kuoknesės mūšyje (1601 m. birželio 23 d.), kuriame švedai buvo sumušti. Po to jis pasiliko Livonijoje: būdamas Rygoje, B. T. Oginskis vadovavo Jono Zamoiskio vadovaujamo Lenkijos korpuso rudeninės kampanijos pasiruošimo darbams. J. Zamoiskis buvo numatęs atsiimti iš Švedijos karaliaus Karolio IX visą Livoniją. Pirmiausia spalio 18 d. J. Zamoiskis apgulė vieną iš didesnių pilių – Valmierą. Lapkričio pradžioje prie J. Zamoiskio apgultos Valmieros B. T. Oginskis atgabeno artileriją, tuo pagreitindamas tvirtovės paėmimą – ji buvo paimta 1601 m. gruodžio 21 dieną. 1602 m. žiemą pasiliko Rygoje, ten prižiūrėjo artilerijos paruošimą tolesnei Zamoiskio kampanijai. 1606 m. kilusio Zebžydovskio rokošo (valdovui priešiškos konfederacijos) metu Oginskis stojo Zigmanto Vazos šalininkų (regalistų) pusėn, kurie siekė stiprios valdovo valdžios. Buvo renkamas pasiuntiniu į Seimą (1607–1615), kuriame skiriamas į įvairias komisijas: įstatymų taisymo, pilių statybos prie rytinės Lietuvos ir Lenkijos sienos, Lietuvos ir Lenkijos žemėse gyvenančių totorių reikalų suregulavimo ir pan. Buvo paskirtas LDK Vyriausiojo Tribunolo maršalka. 1607 m. Seimas Oginskiui išreiškė dėkingumą už jo karinius nuopelnus ir jį

apdovanojo 8000 lenkiškų auksinų suma. Chocimo žygyje 1621 m. jau nedalyvavo; į jį pasiuntė sūnus Aleksandrą, Samuelį Levą ir anūką Joną Stetkevičių.

Jis mokėjo ne tik kovoti, bet ir tartis dėl taikos. 1587 m. Steponas Batoras pasiuntė jį deryboms į Maskvą; 1612 m. taip pat dalyvavo derybose dėl taikos. [...] Jis vykdė diplomatinės misijas, dalyvavo derybose su Rusija ir 1582, 1587, 1615 metais.

1596 m. vasario pabaigoje Kristupo Radvilos pavedimu perėmė vadovavimą Lietuvos kariuomenei, surinktai Semiono Nalivaikos ir Lobodos vadovaujamo Ukrainos kazokų ir valstiečių sukilimui numalšinti. Kovo mėn. iškeliavo Mozyriaus kryptimi, kuri buvo įtvirtinę Matviejaus Savulos, padėjusio Nalivaikai, kazokai. Vėliau (gegužės 24 d.) susijungė su Lenkijos kariuomene, vadovaujama lauko etmono Stanislovo Žulkievskio ir dalyvavo Nalivaikos stovyklos apsiaustyje ties Solonicos upe netoli Lubnos, pasibaigusia kazokų kapituliacija birželio 10 d. Šio sukilimo numalšinimas yra laikomas dideliu B. T. Oginskio nuopelnu.“

Buvo Vyriausiojo tribunolo deputatas.

B. M. Oginskis plačiai pagarsėjo ir kaip Vilniuje veikusios Šventosios Dvasios stačiatikių brolijos seniūnas, stačiatikybės gynėjas.

„Kaišiadorių enciklopedijoje“ pažymima, kad „Bohdanas priklausė aktyviausiems stačiatikių bažnyčios gynėjams visoje LDK. 1612 m. kartu su sūnumis Jonu ir Aleksandru pasirašė stačiatikių šlėktos protestą prieš 1596 m. bažnytinę Bresto uniją. Vilniaus Šventos Dvasios stačiatikių vienuolynui Bohdanas ir Raina Oginskiai iš jiems priklausiusio Vievio dvaro 1619 m. padovanojo tris kaimus su valstiečiais ir 500 dešimtinių žemės, taip pat šešis ežerus, buvusius jų dvare. Todėl Vilniaus vienuoliai galėjo atnaujinti pamaldos Vievio stačiatikių vienuolyno cerkvėje. Tuo pačiu metu apsidraudė priskirdamas vienuolyną ir mokyklos prie jo išlaikymą Vilniaus Šv. Dvasios brolijos stačiatikių cerkvei. Kai unitai Vilniuje užgrobė vienuolyną ir Šventos Trejybės broliją, kurios globėju jis buvo, paskyrė išvytiems vienuoliams prieglobstį Vievyje. Kai 1610 m. valdovas Zigmantas Vaza uždraudė gyventojams pirkti ir parduoti Vilniaus stačiatikių Šv. Dvasios brolijos spaustuvės leidinius, B. Oginskis savo dvare Vievyje 1611 m. įkūrė stačiatikių spaustuvę, veikusią iki 1646 m. Bene svarbiausias Vievio spaustuvės leidinys – Meletijaus Smotrickio „Slavų kalbos gramatika“, išspausdinta 1618 m. (kitais duomenimis – 1619 m.). Vėliau ši knyga kelis kartus buvo perleista Rusijoje (nenurodant autoriaus). Iš jos mokėsi ne viena rusų karta, tarp kitų ir didysis rusų mokslininkas Michailas Lomonosovas. Ta spaustuvė veikė ir po 1615 metų, po to, kai spaustuvės branduolys buvo sugražintas atgal į Vilnių, kur grįžo brolija, iš Oginskio dovanų gavusi du namus (nupirktus 1616 m.) su žemės sklypais ir kitais pastatais, buvusius šalia jų naujos šv. Dvasios cerkvės. Prie stačiatikių Šv. Dvasios brolijos atsirado mokykla, pavadinta kolegija, prie kurios buvo įkurti auklėtinių bendrabučiai, funduoti Oginskio.“

Kotryna Jurlovna Valavičienė-Oginskienė buvo Bogdano Dmitrijevičiaus Hlušonoko sūnaus Motiejaus Bagdonaičio Oginskio (mirė 1564 m.) našlė. D. Vilimas rašo, kad ji, likusi našle, „su savo sesers vaikais Borovskiais (Barauskais) iš Smolensko kašteliono Grigaliaus Josifovičiaus Tryznos nusipirko Kruonio, Darsūniškio ir Zapyškio dvarus. Taigi naujieji valdos savininkai buvo keli – K. Oginskienė-Valavičienė ir kunigaikščiai Borovskiai (Barauskai). Iš pradžių buvo neaišku, kas gi iš giminaičių išpirks dvaro dalis ir taps visos valdos savininku. Kruonio valdos savininku ir stambintoju tapo Trakų pakamaris B. M. Oginskis sumaniai tęsė savo naujosios valdos, pradėtos didinti dar jo motinos, plėtimą.“ „1584 m. sausio 6 d. iš Stanislovo Barauskio už 800 kapų lietuviškų gražių atpirkta Kruonio dalis, kurią 1570 m. jis buvo gavęs kaip bendrąją pirkinio dalį“. D. Vilimas rašo, kad B. M. Oginskis „taip pat atpirko ir savo seserų Kruonio dalis – taip 1583 m. sausio 9 d. jis iš savo sesers, Kauno pakamarienės Onos Oginskytės-Vaitiekienės-Deltuviškienės, išpirko jos pasoginę (kraitinę) dvaro dalį, jai sumokėjęs 400 kapų lietuviškų grašių. Palaipsniui buvo supirkinėjama greta esanti didelė Darsūniškio valda, jos laikytojams skolinant pinigus. Todėl

jau 1586 m. B. Oginskis iš Stepono Batoro gavo teisę laikyti visą Darsūniškio seniūniją – 72 valakus iki gyvos galvos arba iki tol, kol atiduos pinigus“. Tuo metu valdas kituose Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės regionuose B. M. Oginskis palengva išpardavė. Taip 1583 m. pradžioje sutuoktiniai Oginskiai pardavė savo Panemunio dvaro (jame savo dalį turėjo ir O. Deltuviškienė) dalį Veliuonos valsčiuje Brastos kaštelionui Bogdanui Povilaičiui Sapiegai. O jo sesuo Ona savo Panemunio dvaro dalį valdė iki savo mirties. Vėliau ten sutinkame jos vaikus.“ B. M. Oginskis patikslino savo žemių ribas su kaimynais.

Trakų vaivadijoje B. M. Oginskis turėjo tėvoninius Uogintų, Kruonio ir Vievio dvarus. M. B. Olijardas Lukoševičius 2012 m. Kaišiadoryse išleistoje knygoje „Kaišiadorių kultūros paveldas“ rašo, kad tuo laiku Kruonio dvarą sudarė keturi namai ir ūkiniai pastatai – svirnas, kepykla, alaus darykla, tvartas, vežiminė, ledainė, vandens malūnas. Manoma, kad XVI–XVII amžių sandūroje Bogdanas Oginskis Kruonio upelio šlaite pasistatė naujus, tuo laiku ypač puošnius renesanso stiliaus rūmus (pilį) su erdvėmis salėmis ir kambariais, perdengtais kryžminiais skliautais su nerviūrų raštu. XIX a. rūmai labai nukentėjo. Napoleono žygio metu apgriautas dvaras nebuvo atstatytas. Dėl dalyvavimo 1831 m. sukilime dvarą iš Oginskių konfiskavo ir perdavė valstybės išdui. Ilgainiui rūmų siena nuardė, o plytas miestelėnai panaudojo statydami namų kaminus ir krosnis.

B. M. Oginskis prieš 1583 m. vedė savo motinos įdukrą – Smolensko vaivados Rihoro (Grigorijaus) Valavičiaus dukrą Rainą (Reginą) Valavičiūtę. Jie susilaukė 12 vaikų (3 iš jų mirė maži). Žinoma, kad sūnus Dymitras mirė jaunystėje, kitas sūnus – Aleksandras Oginskis (1590–1653) – buvo Trakų kaštelionas, trečiasis sūnus Jonas Oginskis (1592–1640 m.) – Mstislavlio kaštelionas, sūnus Samuelis Levas (1595–1657) – Trakų stalininkas ir tijūnas. Išliko žinių apie 4 dukteris: Barborą Šemetienę, Daratą (Dorotą) Oginskaitę, Apoloniją Zenovičienę ir Aną Oginskaitę.

Joną (Mstislavo kaštelioną), Aleksandrą ir Samuelį Levą Oginskius amžininkai vadino „stačiatikių tikėjimo ramsčiais“. Jonas ir Aleksandras kartu su tėvu Bogdanu fundavo Minsko šv. Petro ir Povilo bažnyčią. 1612 m. jie pasirašė protestą prieš stačiatikių dvasininkų perėjimą į unitų konfesiją. Jonas Oginskis rėmė Dievo apreiškimo vienuolyną Mogiljave. D. Vilimas rašo, kad „Gyvenimo saulėlydyje – 1615 m. B. M. Oginskis Kruonio dvarą su visais jam priklausančiais palivarkais ir Kruonio miesteliu su cerkve užrašė žmonai Reginai (Rainai) Valavičiūtei-Oginskienei (1637–1646).

O. Lukoševičius „Kaišiadorių enciklopedijoje“ rašo, kad Oginskiai buvo vieni iš didžiausių šio regiono žemvaldžių, pasižymėjusių didele politine ir kultūrine įtaka visai valstybei. Kaišiadorių apylinkėse jų rūmai buvo ne tik Kruonyje, bet ir Mūro Strėvininkuose, kur jie geriausiai išliko, bet ir Uogintuose, Darsūniškyje.

Kaišiadorių enciklopedijoje pažymima, kad „B. Oginskis vienas iš tų, kurie rengė trečiąjį Lietuvos Statutą, pasirodžiusį 1588 m. Jis sustiprino turėtą giminės autoritetą.

D. Vilimas, rašo, kad „Po B. M. Oginskio šios giminės atstovai iki XVII a. pabaigos tvirtai vyravo Trakų pavieto gyvenime.“ [...] „Oginskiai anksti išgarsėjo ir cerkvių, vėliau katalikų bažnyčių globa.

Nors Oginskio nuopelnai tėvynei buvo svarūs, tačiau jis netapo senatoriumi, neužėmė nei kašteliono, nei vaivados pareigų. Ir visa tai todėl, kad jis iki pat mirties neišsižadėjo stačiatikybės.

M. B. Oginskis buvo palaidotas Kruonio stačiatikių cerkvės (dabartinės katalikų bažnyčios) rūsyje. Jo palaikai sunaikinti 1812 metais – Napoleono armijos žygio į Rusiją metu. Kariai išgrobstė brangius liturginius indus ir išplėšė Oginskių karstus. Tuo metu B. M. Oginskio galva buvo išmesta į šventorių, o prancūzai šaudė į ją kaip į taikinį.

Po B. M. Oginskio mirties 1625 m. Kruonio cerkvėje jam buvo pastatytas violetinio atspalvio marmuro antkapinis paminklas. B. M. Oginskio našlė su sūnumis padidino cerkvės aprūpinimą, įsteigė vienuolyną. Sūnus Samuelis Levas dar 1650 m. sau pasistatė panašų

antkapinį paminklą. Kruonyje iki mūsų laikų išliko du antkapiai su reljefiniais riterių – Bogdano Marcijono Oginskio ir jo sūnaus Samuelio Levo – atvaizdais.

D. Vilimas pažymi, kad „po B. M. Oginskio mirties 1625 m. pradžioje Kruonio cerkvėje pradėti laidoti šios giminės atstovai.“ Ten amžinam poilsiui atgulė ir B. M. Oginskio žmona Raina.

Samuelio Levo Oginskio brolis, Trakų vėliavininkas Aleksandras, pats būdamas stačiatikis, Trakų bernardinų bažnyčioje pastatė šoninį šv. Pranciškaus altorių, prie kurio palaidojo savo žmoną Oną Šemetaitę-Oginskienę. Aleksandro sesuo Barbora Oginskytė, minėto Merkelio Šemetos žmona, XVII a. antrame dešimtmetyje prie Šiaulėnų bažnyčios pastatė koplyčią, taip pat prieš 1647 m. Veprių bažnyčiai dovanavo inventorių. Tuometinis Mstislavlio vaivada . Oginskis prieš 1679 m. Baltarusijoje fundavo ir pastatė Lopienicos pranciškonų vienuolyną. „Didžiausiu XVII a. Oginskių giminės mecenatu galime laikyti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kanclerį M. A. Oginskį. Tyrinėtojai jį priskiria prie didžiausių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bažnytinio meno užsakovų (fundavo 9 objektus). Jis fundavo, rekonstravo arba remontavo bažnyčias ir vienuolynus, taip pat įrengė papildomus altorius Trakuose (parapinė Švenčiausiosios Mergelės Marijos bažnyčia, dominikonų vienuolynas su Šv. Mykolo bažnyčia, Žiežmariuose (altorių įrengimas), Raguvoje (fundacija ir statyba), Kavarske (statyba), Rosėje (Rasose) prie Vilkavisko (statyba).“

D. Vilimas savo publikacijoje pažymi, kad „Po Bogdano Marcijono Oginskio, Trakų pakamorio, kuriuo buvo 45 metus (1580–1625 m.), kitų kartų Oginskiai tarp Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės senatorių ir pavietų būdavo tik jaunystėje, „pakeliui“ į aukštesnius valstybės

Kaip jau buvo rašyta, B. M. Oginskis globojo Vievyje buvusį Šv. Dvasios vienuolyną, greta kurio 1611 m. buvo perkelta Šv. Dvasios brolijos spaustuvė (prieš tai ji veikė Vilniuje, joje buvo spausdinami leidiniai, nukreipti prieš bažnytinę stačiatikių ir katalikų uniją. Šioje spaustuvėje 1611 m. pasirodė pirmasis brolijos leidinys – „Naujasis testamentas su Psalmynu“. Antraštėje nurodyta, kad knyga išleista iš Trakų pakamorio kunigaikščio Bogdano Oginskio lėšų. Vienas tokio leidinio egzempliorius saugomas Vilniaus universiteto bibliotekoje. D. Narbutienė, rašo, kad „1611–1615 m. Bogdanas Oginskis rėmė ir kitų bažnytinei praktikai skirtų knygų leidybą – jų egzempliorių Lietuvos bibliotekose nėra. [...] Vrublevskių bibliotekoje saugomas M. Smotrickio parengtos „Mokomosios evangelijos“ [...] 1616 leidimas. Leidinio antraštėje nurodomi leidėjai – Bogdanas Oginskis ir jo žmona Raina Valavičiūtė.“ Šioje bibliotekoje yra 3 knygos egzemplioriai . „1619 m. Vievyje, toje pačioje Šv. Dvasios brolijos spaustuvėje, buvo išspausdinta M. Smotrickio parengta „Slavų gramatika“ [...] Jos egzempliorius saugomas ir Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje. Kitoje antraštinio lapo pusėje išspausdintas spaustuvės globėjo Bogdano Oginskio herbas.

1619 m. brolijos spaustuvė atnaujino savo veiklą Vilniuje, o Vievyje likusi spaustuvė veikė kaip vilniškės filialas. Čia ir toliau buvo spausdinama liturginė stačiatikių literatūra bei viena kita proginė knyga lenkų kalba. Po B. Oginskio mirties (1625 m.) Vievio spaustuvės veikla, anot knygos istoriko Levo Vladimirovo, merdėjo. Paskutinis bibliografų užregistruotas Vievio spaustuvės leidinys – 1646 metų. [...] Šios spaustuvės knygos šiandien yra bibliografinės retenybės – Lietuvoje jų yra išlikę vos vienas kitas egzempliorius. Na, o Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje išlikęs vėliausiai Vievyje išspausdintas leidinys datuojamas 1642 m. [...] Tai bažnytinei praktikai skirtas leidinys, kuriame pateikti kasdienio dorovingo gyvenimo vaizdeliai – legendos.“

„Pradedant šiuo XVI a. vidurio įrašu testamente, išnyko kunigaikščių giminės pravardės Hlazina ir Hlušonokas. Nuo to laiko iki pat mūsų dienų naudojama giminės pavardė – Oginskiai, sudaryta pagal lietuviško Uogintų miestelio pavadinimą.“

Literatūra:

- 1 Vilimas Darius, „Oginskių giminės pėdsakai Žemaitijoje XVI a. pabaigoje (pagal Žemaitijos Žemės teismo knygas“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 29.
2. *Ten pat*, p. 20.
3. Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 17.
4. *Kaišiadorių enciklopedija*
<http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis>.
5. *Ten pat*.
6. Vilimas D., „Oginskių giminės pėdsakai Žemaitijoje XVI a. pabaigoje (pagal Žemaitijos Žemės teismo knygas“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 30.
7. Vilimas D., p. 33, 34.
8. Vilimas D., „Oginskių giminės pėdsakai Žemaitijoje XVI a. pabaigoje (pagal Žemaitijos Žemės teismo knygas“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 30.
9. Vilimas D., „Oginskių giminės pėdsakai Žemaitijoje XVI a. pabaigoje (pagal Žemaitijos Žemės teismo knygas“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 34.
10. *Kaišiadorių enciklopedija* <http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis>.
11. Vilimas D., p. 20.
12. Vilimas D., „Oginskių giminės pėdsakai Žemaitijoje XVI a. pabaigoje (pagal Žemaitijos Žemės teismo knygas“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 34.
13. Vilimas D., p. 24–25; M. Paknys, mecenatystės reiškiny XVII a ..., p. 112.
14. Vilimas D., „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, , Vilnius, p. 27.
15. Narbutienė D., p. 77–84; L. Vladimirovas, Knygos istorija..., p. 504; XVI–XVII a. Lituanika Lietuvos mokslų akademijos bibliotekoje..., p. 354.
16. *Kaišiadorių enciklopedija* http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis_Bohdanas (žr. 2014-06-23).
17. „Slavų kalbos gramatikos“ potitulinis puslapis. Raidės BOPT herbo kampuose yra lotyniškų žodžių „Bogdanus Oginski Podkomorensis Trocensis“ arba lenkiškų „Bogdanus Oginski Podkomory Trocki“ (lietuviškai „Bohdanas Oginskis Trakų pakamaris“) pirmosios raidės.
18. Sergejus Verameičikas, *Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833)*, Vilnius, 2008.

Jonas Bagdonaitis Oginskis (apie 1582–1640)

Jonas Bagdonaitis Oginskis – kunigaikščio Bogdano (Bagdono, Bohdano) Marcijono Oginskio (mirė 1625 m.) ir Reginos (Rainos) Valavičiūtės (mirė apie 1637–1646 m.) sūnus. Jis buvo Mstislavlio kaštelionas (1633–1640), Trakų tijūnas (nuo 1633 m.), pasiuntinys į Seimą, LDK tribunolo deputatas, Karmėlavos seniūnas, Kruonio, Uogintų bei kitų dvarų savininkas, stačiatikis.

Gitana Zujienė pažymi [1], kad nuo Jono Bagdonaičio Oginskio prasideda Oginskių giminės kilimas į LDK valstybės aukščiausius postus – nuo XVII a. ketvirto dešimtmečio, kai jis tapo Mstislavlio kaštelionu. Leidinyje „Kaišiadorių enciklopedija“ rašoma, kad J. B. Oginskis buvo „vyriausias Bohdano ir Rainos Valavičiūtės sūnus, Aleksandro ir Samuelio Levo brolis. Nuo ankstyvos jaunystės buvo susijęs su Biržų Radvilomis. Mokslus ėjo Vilniaus vaivados ir LDK didžiojo etmono Mikalojaus Kristupo Radvilos dvare. Vėliau tapo jo sūnaus Jonušo Radvilos dvariškiu, kuriam 1595–1597 m. palaikė draugiją kelionėje į užsienio studijas. Apkeliavo kone pusę Europos – lankėsi prancūzų karaliaus dvare, Čekijoje, vokiečių žemėse, Lenkijoje. 1605 m. sausio 28 d. tėvas jam perleido teises į Rečionių ir Eitekonių kaimus Žaslių seniūnijoje. Tuo pačiu gavo teisę valdyti iki gyvos galvos Klopotovčiznos dvarą Mozyriaus pavieta. 1605 m. vedė Heleną Unichovską, Lauryno Loveikos našlę. Apie 1612 m. tapo karaliaus dvariškiu. Buvo stačiatikis ir aktyviai gynė savąjį tikėjimą. Buvo stačiatikių Šv. Dvasios brolijos narys (vėliau tapo ir jos seniūnas), 1612 m. kartu su tėvu ir broliu Aleksandru pasirašė LDK stačiatikių šlėktos fundacinį aktą, kuriuo buvo įkurtas Petro ir Povilo vienuolynas Minske. Stačiatikių tikėjimo klausimus gindavo ir Seime. Visapusiškai rėmė stačiatikių cerkves ir vienuolynus tiek Lietuvoje, tiek dabartinės Baltarusijos teritorijoje. Buvo ištikimas Jonušo Radvilos patikėtinis, atlikdavo reprezentacines funkcijas. 1620 m. gruodį mirus Jonušui Radvilai, suartėjo su jo broliu, LDK didžiuoju etmonu Kristupu Radvila. XVII a. trečiąjį dešimtmetį Kauno pavieto seimeliuose ne vieną kartą organizavo pasiuntinių ir deputatų, atstovaujančių Biržų Radvilų interesams, rinkimus. 1621 m. buvo LDK Tribunolo deputatas, kur buvo išrinktas maršalka. Tais pačiais metais Jonas Oginskis pasiuntė 20 raitelių būrį į LDK kariuomenės stovyklą Livonijoje, kur vyko karas su švedais. 1629 m. pradžioje norėjo būti paskirtas Kauno pakamariu, todėl Kristupo Radvilos prašė užtarimo pas kanclerį. Šių pareigų negavo, nes valdovas Zigmantas Vaza visuomet jį laikė uoliu Radvilų tarnu. 1633 m. tapo Trakų tijūnu, o tų pačių metų gegužės 27 d. jis buvo paskirtas Mstislavlio kaštelionu. Vladislavo Vazos žygio į Smolenską metu buvo paskirtas Vilniaus vietininku ir įgulos vadu vietoj išvykusio Vilniaus vaivados ir LDK didžiojo etmono Kristupo Radvilos. Šias pareigas ėjo iki 1634 m. rugpjūčio–rugsėjo mėnesių, jo užduotis buvo garantuoti tvarką Vilniuje bei patruliuoti palei Dauguvos upę.“ [2]

J. Bagdonaitis Oginskis dar turėjo brolių Dmitrą (m. 1610 m.), seseris Aną, Barbora, Daratą, Apoloniją.

1. Zujienė Gitana, „Oginskių giminės pareigūnų valdžios ženklai“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 53.

2. *Kaišiadorių enciklopedija* http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis_Jonas (žr. 2014-06-21).

Aleksandras Bagdonaitis Oginskis (apie 1585 / 1590–1667)

LDK karinis ir politinis veikėjas, husarų rotmistras, karaliaus pulkininkas, seimo deputatas, paskutinis LDK senatorius, Biržų Radvilų šalininkas buvo kunigaikščio, LDK kariuomenės pulkininko, Trakų pakamario Bogdano Marcijono Oginskio (mirė 1625 m.) ir Rainos Valavičiūtės, Smolensko vaivados dukters trečiasis sūnus.

A. B. Oginskis 1626–1636 m. jis ėjo Trakų vėliavininko, 1636–1645 m. – LDK rūmų vėliavininko pareigas. 1645 m. tapo Minsko vaivada, 1649 m. – Trakų kaštelionu Aleksandras Bagdonaitis Oginskis –jis 1626–1636 m. buvo Trakų vėliavininkas, 1636–1645 m. – LDK rūmų vėliavininkas. 1645 m. pakeltas Minsko vaivada, 1649 m. tapo Trakų kaštelionu (šias pareigas ėjo 1649–1667 m.). Buvo paskutinis LDK senatorius nekatalikas (D.

Vilimas savo publikacijoje [1] pažymi, kad A. B. Oginskis buvo aktyvus stačiatikis). Mokėsi Karaliaučiaus, Altdorfo ir Ingolštato universitetuose. Dalyvavo kovose su švedais, turkais, maskvėnais.

A. B. Oginskis, kaip ir jo brolis Jonas Bagdonaitis Oginskis (apie 1582–1640) buvo du kartus vedęs. Pirmoji žmona buvo Aleksandra (Elžbieta) Šemetaitė, Smolensko kaštelionaitė. Su ja turėjo 2 sūnus: anksti mirusį Joną ir LDK rūmų vėliavininką Bogdaną (Bagdoną). Antroji jo žmona buvo Kotryna Polubinskaitė, Mstislavlio kaštelionaitė. Su ja turėjo sūnų Marcijoną Aleksandrą, tapusį LDK kancleriu (1632–1690) ir dvi dukras: Aleksandrą Konstanciją bei Teodorą. [2]

D. Vilimas rašo, kad „Aleksandras, pats būdamas stačiatikis, Trakų bernardinų bažnyčioje pastatė šoninį šv. Pranciškaus altorių, prie kurio palaidojo savo žmoną Oną Šemetaitę-Oginskienę.

1 Vilimas Darius, „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 21.

2 *Ten pat*, p. 20, 21.

Barbora Oginskytė-Šemetienė (XVI a. pab.–XVII a. I p.)

Trakų pakamario Bogdano Marcijono Oginskio (mirė 1625 m.) ir Rainos (Reginos) Valavičiūtės (ji buvo vyro motinos įdukra, Smolensko vaivados Rihoro Valavičiaus dukra) duktė. Kartu su Barbora Oginskių šeimoje augo keturis sūnūs ir 3 dukterys. Barbaros brolis Dymitras mirė jaunystėje, antrasis brolis Aleksandras Oginskis (1590–1653) ėjo Trakų kašteliono pareigas, trečiasis – Jonas Oginskis (1592–1640 m.) – buvo Mstislavlio kaštelionas, o ketvirtasis – Samuelis Levas (1595–1657) – Trakų stalininkas ir tijūnas. Barbaros seserys buvo Darata (Dorota) Oginskytė, Apolonija Oginskytė-Zenovičienė ir Ana Oginskytė.

Brolius Joną (Mstislavo kaštelioną), Aleksandrą ir Samuelį Levą Oginskius amžininkai vadino „stačiatikių tikėjimo ramsčiais“. Jonas ir Aleksandras kartu su tėvu Bogdanu fundavo Minsko šv. Petro ir Povilo bažnyčią. 1612 m. jie pasirašė protestą prieš stačiatikių dvasininkų perėjimą į unitų konfesiją. Jonas Oginskis rėmė Dievo apreiškimo vienuolyną Mogiliave.

B. Oginskytės vyras buvo Merkelis Šemeta (g. 1530 m.).

Barbora XVII a. 2 deš. prie Šiaulėnų bažnyčios pastatė koplyčią, prieš 1647 m. Veprių bažnyčiai padovanojo inventorių. [1]

¹ Paknys M., *Mecenatystės reiškiny s XVII a. ...*, p. 198.

Samuelis Levas Oginskis (apie 1595 [1] – 1657)

LDK karinis ir politinis veikėjas Samuelis Levas Oginskis – Marcijono Bogdano (Bohdano) Oginskio (mirė 1625 m.) ir Smolensko vaivadaitės Rainos Valavičiūtės-Oginskienės sūnus, Trakų kašteliono Aleksandro Oginskio ir Mstislavlio kašteliono Jono Oginskio brolis. Jis buvo Kruonio, Uogintų bei keleto kitų dvarų savininkas.

S. L. Oginskis jaunystėje studijavo užsienio universitetuose.

1620 m. rašytiniuose šaltiniuose nurodoma, kad jis yra Trakų stalininkas.

Dalyvavo Chocimo mūšyje 1621 m. kartu su broliu Aleksandru ir sūnėnu Jonu Stetkevičiumi. 1625 m., būdamas karaliaus rotmistras, dalyvavo žygyje prieš turkus. Buvo renkamas pasiuntiniu į Seimą.

1655 m. vasarą vyko nesėkmingas karas su Rusija ir Maskva. Lietuvos kariuomenė buvo suirutė. Trakų pilis turėjo ginti Samuelio Levo Oginskio vadovaujama kariuomenė, tačiau netoli Trakų Samuelis Levas pasidavė neiššaudamas nė šūvio. Trakus užėmė ir miestą bei pilis sudegino Ivano Zolotarenkos kazokų būriai. 1655 m. lapkričio 22 d. kartu su sūnumi Simonu Karoliu (tą dieną caro kariuomenė paėmė Vitebską) nuvyko į Vilnių, o 1656 m. vasario 7 d. jie su bajorų grupe išvyko pas carą išreikšti jam nuolankumą.

1619 m. pavasarį vedė Zofiją (Sofiją) Bielevičiūtę, Šeduvos tijąno Jono Bielevičiaus ir Reginos Lukomskaitės-Bielevičienės dukterį. Gyvendami santuokoje susilaukė keturių dukterų ir dviejų sūnų – Simono Karolio (1625–1699), tapusio LDK kardininku, ir Jono Jackaus (Stepono, 1619–1684 m.), tapusio Polocko vaivada. Viena iš dukterų (Elena, mirė 1689 m.) 1681 m. buvo ištekėjusi už Mykolo Jono Tiškevičiaus. Nuo XVII a. pradžios Oginskiai buvo įsikūrę Vitebske. 1641 m. šio miesto inventoriuje paminėti „...penki pono Samuelio Oginskio namai su daržais Rusios priemiestyje“. 1644 m. sudarytame „Vitebsko brėžinyje“ pažymėti Oginskių rūmai, stovėję Samueliui Levui priklausiusiame sklype netoli miesto aikštės.“

Žmona mirė apie 1644-uosius metus.

Samuelis Levas ir Zofija Oginskiai 1628 m. įsigytame Markovo dvare Vitebsko vaivadijoje 1642 m. įkūrė vienuolyną ir pasirūpino jo aprūpinimu. 1646 m. sausio 6 d. Samuelis Levas Kruonio vienuolynui užrašė 3,5 valako žemės ir 1500 auksinų maldoms už jo ir mirusios jo žmonos sielas. 1647, 1648, 1649 metais vėl buvo pasiuntiniu Seime. 1653 m. iš Kristupo Paco, LDK didžiojo vėliavininko, už paskolintą 24000 auksinų sumą paėmė užstatą – Šventininkų, Kalvių bei kitus dvarus.

S. Verameičikas [2] nurodo, kad S. L. Oginskis 1635 m. tapo karaliaus Vladislavo IV dvariškiu. Ilgą laiką gyveno Vitebske. 1644 m. Vitebske valdė žemės sklypą žemutinės pilies teritorijoje, netoli miesto aikštės, kur prieš tai stovėjo Šv. Piatnicos cerkvė. Ten buvo pasistatęs rūmus ir sodybą. Jis ir Breslaujos žemės teisėjas Sebastijonas Mirskis užsiėmė Vitebsko šv. Marko vienuolyno atnaujinimu, įsigijo aplinkinius dvarus Markavą bei Šidlouščiną. Jam buvo pavesta globoti Surdergio stačiatikių vienuolyną Ukmergės apskrityje. Po Smolensko žemių ir Uogintų, Vitebskas ir Vitebsko žemės tapo trečiaja Oginskių giminės gyvenimo vieta.

„Kaišiadorių enciklopedijoje rašoma, kad S. L. Oginskis „1654 m. spalio 20 d. Trakuose surašė testamentą, kuriuo išreiškė savo valią būti palaidotas Kruonio cerkvėje šalia savo tėvų, dvarus padalindamas dviem sūnums – Simonui Karoliui, Vitebsko pakamariui, užrašė Kašonis, Vaiguvą ir Kruonį, o Jonui, Volkovysko vėliavininkui – Uogintus Kauno pavieta. Be to, abiem sūnums dar užrašė ir po keletą dvarų, buvusių dab. Baltarusijos teritorijoje. Samuelis Levas mirė 1657 m. rudenį. Palaidotas buvusioje Kruonio cerkvėje (dabar – katalikų Kruonio Švč. Mergelės Marijos Angelų Karalienės bažnyčia) šalia savo tėvų“. Čia, kairiojoje zakristijoje, yra ir S. L. Oginskio antkapinė plokštė.

D. Vilimas rašo, kad B. M. Oginskio sūnus Samuelis Levas dar 1650 m. sau pasistatė panašų antkapinį paminklą kaip kad buvo pastatytas jo tėvui Kruonio cerkvėje. [3]

Kaišiadorių enciklopedijoje rašoma, kad plokštė turi XVII a. pirmai pusei „būdingų Lietuvos antkapinės skulptūros bruožų. Ji vėlyvesnė nei greta esanti jo tėvo Oginskio Bohdano antkapinė plokštė. Tai horizontali stačiakampė, taisyklingos formos, 190 cm pločio ir 111 cm aukščio lenta, iškalta violetinės spalvos, šviesesnėmis gyslomis išmargintame marmure.

Centrinę, neįžymiai pagilintą jos dalį užpildo reljefinė pusiau gulinčio riterio figūra ir viršuje įkomponuota įrašui skirta lenta. Iš vienos jos pusės, virš miegančio kario galvos, dailininkas sukuria herbinį skydą, iš kitos – kojūgalyje – šalną. Visą kompoziciją supa plati ornamentinė

juosta. Plokštė neturi jokių įrašų. Atsekti mirusiojo asmenį gali mums padėti plokštėje iškalto heraldinio skydo analizė. Kairiajame viršutiniame jo lauke iškeltas tėvo herbas – Oginec, kurį naudojo Oginskių giminės atstovai, ir dešiniajame viršutiniame lauke esantis motinos herbas – Bogorija, priklausantis Valavičių giminei, rodo, jog tai turėjo būti vienas iš keturių Bohdano ir jo žmonos Reginos Valavičiūtės sūnų. 1864 m. leistoje enciklopedijoje minima, jog Kruonio cerkvėje išliko Bohdano ir Samuelio Levo Oginskių kapai, o pats kapo terminas čia panaudotas antkapio prasme. Nepavyko surasti žinių apie kitus čia palaidotus Oginskių giminės atstovus vyrus, taigi antrasis reljefas gali būti skirtas tik trečiajam Bohdano sūnui – Samueliui Levui, Trakų tijūnui, o nuo 1635 m. karaliaus dvariškiui, apie kurį pasigendame smulkesnių žinių. Šį teiginį patvirtina virš herbinio skydo iškaltos raidės S. L. O (*Samuel Leo Oginski*). Gana sunku tiksliai nustatyti antkapio atsiradimo laiką. Samuelio Levo Oginskio vedybų data 1619 m. ir 1620 m. jam suteikta Trakų stalininko pareigybė rodo, jog mirdamas jis turėjo apie 60 metų. Pusamžio vyriškio atvaizdas plokštėje liudija ją esant veikiausiai sukurta penktame XVII a. dešimtmetyje. Žinias apie šį kūrinių papildoma mus pasiekęs Samuelio Levo Oginskio testamentas, surašytas 1654 m. spalio 20 d. Jame nurodoma „Mano kūnas turi būti (...) palaidotas mano Kruonio cerkvėje, mano koplyčioje, kurioje guli mano tėvai (...) tuo turi pasirūpinti mano sūnūs ir mano akmenį, kuris yra mano lėšomis Karaliaučiuje įtaisytas, su įrašu pastatyti“. Deja, dar testamentu surašymo metais įsiveržus į Lietuvą rusų kariuomenei, prasidėjęs karas sutrukdė iškalti plokštėje memorialinio įrašo tekstą.“ S. L. Oginskio sūnūs Simonas Karolis ir Jonas Jackus buvo perėję į katalikybę. Abu jie tapo dviejų įtakingiausių Oginskių šakų, dariusių didelę įtaką LDK gyvenimui XVII–XIX a., pradininkais.

Oginskių giminės perėjimo iš stačiatikių tikėjimo į katalikybę priežastis savo straipsnyje trumpai apžvelgia D. Vilimas. Jis rašo: „Tai nulėmė keletas priežasčių. Svarbiausia iš jų buvo XVII a. vidurio karai su kitatikiais švedais ir maskvėnais, ypač pastarųjų okupacija, per keletą metų smarkiai nuniokojusi kraštą. Psichologinis „tvano“ (jo metu Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė neteko beveik pusės savo gyventojų) poveikis neaplenkė ir Oginskių. Kaip ir dauguma to meto Lietuvos bajorų nekatalikų, jie ėmė masiškai atsiversti į katalikybę. Be to, kalbant apie Oginskius, būta ir dar vieno veiksnio, vertusio juos keisti tikyba. Tai – karjeros galimybė. Po karų išretėjus galingesnėms valstybės didikų giminėms, Oginskiams atsirado reali proga gauti aukščiausius šalies postus. Bet XVII a. antroje pusėje jų jau negaudavo ne tik stačiatikiai, bet ir kalvinistai – tam reikėjo būti tik kataliku.“

D. Vilimas rašo, kad „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kunigaikščių Oginskių giminė garsėjo kaip viena ilgiausiai išlikusi stačiatikiška. Nors istoriografijoje ir pernelyg akcentuojamas kunigaikščių Oginskių stačiatikiškumas, šio veiksnio nereikėtų suabsoliutinti – ilgainiui ir jie perėjo į katalikybę. Tai nulėmė keletas priežasčių. Svarbiausia iš jų buvo XVII a. vidurio karai su kitatikiais švedais ir maskvėnais, ypač pastarųjų okupacija, per kelerius metus smarkiai nuniokojusius kraštą. Psichologinis „tvano“ (jo metu Lietuvos didžioji Kunigaikštystė neteko beveik pusės savo gyventojų) poveikis neaplenkė ir Oginskių. Kaip ir dauguma to meto Lietuvos bajorų nekatalikų, jie ėmė masiškai atsiversti į katalikybę. Be to, kalbant apie Oginskius, būta ir dar vieno veiksnio, vertusio juos keisti tikyba. Tai – karjeros galimybė. Po karų išretėjus galingesnėms valstybės didikų giminėms, Oginskiams atsirado reali galimybė gauti aukščiausius šalies postus. Bet XVII a. antroje pusėje jų jau negaudavo ne tik stačiatikiai, bet ir kalvinistai – tam reikėjo būti tik kataliku.“ [4]

Šaltiniai, literatūra:

1. *Акты издаваемые Виленскою Археологическою комиссией, Акты Главного Литовскаго трибунала*, Вильна, 1883, т. 12, с. 562–570.
2. Baliulis A., Mikulionis S., Miškinis A., *Trakų miestas ir pilys*, Vilnius, 1991, p. 100.

3. *Kas yra kas Lietuvoje. Kraštiečiai. Kaišiadorys*, Kaunas: UAB „Neolitas“, 2009, p. 111.
4. Kaledinskij Leonid, Bubenko Tatjana, *Oginskių laikų Vitebskas (XVIII a.)* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009-02-24]. Prieiga per internetą: <<http://samogitia.mch.mii.lt/Oginskiai/Vitebskas/htm> .

[1] Vilimas D., „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, , Vilnius, p. 21.

[2] Verameičikas S., Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833), Vilnius, 2008.

[3] Vilimas D., „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, , Vilnius, p. 24.

[4] *Ten pat*, p. 22.

Regina Oginskytė-Korfienė-Pociejienė (m. apie 1657)

Regina Oginskytė – ketvirtoji Samuelio Levo Oginskio (apie 1595 [1] – 1657) ir Zofijos (Sofijos) Bielevičiūtės duktė. Ji turėjo tris seseris Kristiną, Proksedą, Eleną (mirė 1689 m.), kuri 1681 m. buvo ištekėjusi už Mykolo Jono Tiškevičiaus ir du brolius – LDK kardininką Simoną Karolį (1625–1699) ir LDK karinį ir politinį veikėją Joną Jackų Oginskį (1625–1684) [2].

1654 m. Regina Oginskytė minima kaip Vendeno vaivados sūnaus Valterio Korfo (g. 1621 m.) žmona [3]. Valteris Korfas po uošvio Samuelio Levo Oginskio mirties tapo Trakų stalininku. Mirė nepalikęs palikuonių. Likusi našle, Regina dar kartą ištekėjo – šį kartą už Bresto žemės teisėjo Leonardo Pociejaus. Jo dėdė Mykolas Pociejus testamentu savo dvarus (tarp jų ir Kietaviškes) paliko brolio sūnui Leonardui, bet iki tol, kol užaugs anūkas Aleksandras Pociejus Taip pat jis įpareigojo Leonardą pabaigti Kietaviškių bažnyčios statybą. 1676 m. Trakų vaivada Marcijonas Aleksandras Oginskis (Reginos pusbrolis) Reginai ir Leonardui Pociejams perleido teisę valdyti Rogačiovo seniūniją. 1686 m. Pociejus buvo paskirtas Vitebsko vaivada. Jis 1693 m. paliudijo, kad jo dvarai, tarp jų ir Strėvininkai, turėjo 330 789 lenkiškų auksinų skolą. L. Pociejus mirė 1695 m. Žinoma, kad Regina 1703 m. dar buvo gyva. Su vyru Leonardu turėjo sūnų – Bresto pakamarių Liudviką Pocijų [4].

1. Vilimas Darius, „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, , Vilnius, p. 21.

2. „Ogiński Jan Jacek“, *Wielka encyklopedia PWN*, Warszawa, 2003, t. 19, s. 377.

3. *Kaišiadorių enciklopedija*

http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskait%C4%97_Regina (žr. 2014-06-21).

4. Jučas Mečislovas, *Lietuvos parapijos XV–XVIII a.*, Vilnius, 2007, p. 177.

Bogdanas (Bohdanas, Teodatas) Oginskis (apie 1619–1649)

Trakų kašteliono Aleksandro Bagdonaičio Oginskio (1585–1667) ir jo pirmosios žmonos Aleksandros (Elžbietos) Šemetaitės sūnus, Bohdano Oginskio (1551 (ar 1552)–1625) anūkas, LDK kanclerio Marcijono Aleksandro Oginskio (1632–1690) brolis.

D. Vilimas rašo [1], kad jis buvo „seimo deputatas, spėjo pabūti tik Breslaujos pataurininkiu (1635–1645 m.) ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės rūmų vėliavininku (nuo 1645 m.), nes mirė jaunas, nevedęs, irgi stačiatikis.“

1. Vilimas D., „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, , Vilnius, p. 23.

Simonas Karolis Oginskis (apie 1620–1699)

Vitebsko pakamaris ir LDK kardininkas Simonas Karolis Oginskis buvo Kruonio, Strėvininkų, Uogintų, Krosnos (Kauno pav.), Mikulino, Loznos ir Rudnios (Vitebsko vaivadija) dvarų bei mūrinių namų Vilniuje savininkas. Jis – Trakų stalininko, tįjūno Samuelio Levo Oginskio (apie 1595–1657) ir Sofijos Bilevičiūtės sūnus, Trakų pakamario Bohdano Oginskio (1551 (?) 1552)–1625) anūkas.

Jis turėjo brolių – Polocko vaivadą Joną Jackų (Steponą) – ir 4 seseris – Reginę, Kristiną, Eleną ir Proksedą Oginskaites.

„Kaišiadorių enciklopedijoje“ jo gimimo data nenurodyta, o mirimo data – tik spėjama (apie 1699 m.). D. Vilimas rašo, kad S. K. Oginskis gimė apie 1620-uosius metus, o mirė 1694 metais ir pažymi, kad „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kardininkas Simonas Karolis Oginskis 1690 m. Vilniaus pilies teisme deklaravo savo tėvoninius ir nuomojamus dvarus bei karaliaus jam duotas valdas – tai buvo Jašiūnų dvaras Vilniaus pavieta, Strėvininkų ir Kruonio valdos Trakų pavieta, aštuoni dvarai ir kaimai Vitebsko pavieta ir trys dvarai Oršos pavieta, neskaitant turėtų namų Vilniuje bei viso kvartalo Vitebske.“ [1]

1639 m. įstojo (užsirašė) mokytis į Krokuvos universitetą, o nuo 1641 m. mokėsi Franekerio (Olandija) universitete. Studijų metais iš prancūzų į lotynų kalbą išvertė ir 1643 m. išleido Nikolo Fareti parankinę knygą apie gerą auklėjimą, kurią dedikavo savo tėvui Samueliui Levui. [2]

Franekeryje jis vedė miesto burmistro dukterį Tycją Staakman (su burmistro dukra Tycja Staackmans susituokė 1644 m.) [3]. Su ja bendras gyvenimas truko neilgai – trumpai pabuvusi Lietuvoje, ji netrukus grįžo atgal į savo tėvynę – Olandiją, pasiimdama mažametę abiejų dukterį Zofiją. Beje, užaugusi Zofija paveldėjo tėvo turėtą Kruonio dvarą ir valdė jį iki mirties.

Apie 1654 m. S. K. Oginskį paskyrė Vitebsko pakamariu. Jis buvo vienas iš miesto gynybos prieš Rusijos kariuomenės puolimą organizatorių.

1655 m. lapkričio 22 d., vykstant karui su Maskva, generolui Šeremetjevui užėmus pilį, jis kartu su tėvu Samueliu Levu Oginskiu pasitraukė į Vilnių ir prisiekė carui ištikimybę (1656 m. dalyvavo Vilniaus bajorų nuolankumo vizite pas carą), po kelių mėnesių, 1656 m. vasario 7 d., jie su bajorų grupe atsimetė nuo caro. 1660 m. jis, LDK kariuomenės poručikas, jau kovojo prieš Maskvos carą.

D. Vilimas rašo: „Numanu, kodėl S. K. Oginskis greitai sugrįžo į Abiejų Tautų Respublikos pusę. Vienas dalykas yra sveikinti bendratikius, visai kitas – skaičiuoti jų padarytus nuostolius. Juk tame kare su Maskva Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė neteko beveiki pusės savo gyventojų, smarkiai sumažėjo ir stačiatikių Oginskių valdos. Štai Kauno pilies teismas 1666 m. rugsėjo 6 d. priėmė Kruonio vaito Stanislovo Zakovskio priesaiką, kurioje jis nurodė karo nuostolius. Vaitas pranešė, kad po 1655 m. prieš nuniokojimo brolių Vitebsko pakamario S. K. Oginskio ir Valkavisko maršalo J. Oginskių valdose Kruonyje, Kašonyse ir Uogintuose iš ten buvusių 206 dūmų teliko apgyvendinti 33. Taigi vien toje valdoje ištuštėjo maždaug $\frac{5}{6}$ visų ūkių“ [4]

1660 m. S. K. Oginskis įstojo į LDK kariuomenės Vincento Gosievskio diviziją. Jis ne kartą pasižymėjo kariniuose susirėmimuose su Maskva. 1661 m. jo vadovaujamas stiprus, apie 3 000 raitelių dalinys užgrobė caro pinigų, skirtus I. Chovanskio kariuomenei finansuoti. Tų pačių metų rudenį jo vadovaujamas kelių tūkstančių raitelių dalinys susirėmimuose prie

Polocko prarado kelis kavalerijos būrius, sudarytus iš savanorių. Tarnaudamas kariuomenėje S. K. Oginskis atstovavo Boguslavo Radvilos interesams.

Kai po Andrusavo taikos sutarties 1667 m. Vitebskas buvo gražintas Abiejų Tautų Respublikai, karalius Jonas Kazimieras Vaza S. K. Oginskį paskyrė miesto perėmimo iš rusų vadovu. Vėliau jam buvo pavesta rūpintis Vitebsko vidaus gyvenimo reikalais.

1688 m. S. K. Oginskis kartu su sūnumis Boguslavu Kazimieru (1669–1730), Marcijonu Mykolu (1672–1750) ir Aleksandru iš savo brolio (?????), LDK kanclerio Marcijono Aleksandro Oginskio įsigijo Strėvininkų, Vievio bei Rudnios dvarus.

1679–1685 m. minimas kaip LDK didysis kardininkas (šias pareigas ėjęs žmogus laikė didžiojo kunigaikščio kalaviją iškilmių metu).

1685–1688 m. S. K. Oginskis buvo Mstislavlio vaivada. (G. Zujienė rašo, kad Mstislavlio vaivada jis buvo 1682–1685 m.). [5] D. Vilimas rašo: „S. K. Oginskis 1685 m. dar buvo gavęs Mstislavlio vaivados vietą, bet jos neišlaikė, nes 1688 m. jis – vėl tik Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kardininkas. Iš pradžių dar buvo stačiatikis, priklausė Šv. Dvasios brolijai Vilniuje, bet maždaug 1680 m. perėjo į katalikybę.“ [6]

Iš antrosios S. K. Oginskio santuokos su Teodora Korsakaite gimė trys sūnūs: Vitebsko vaivada Marcijonas Mykolas (1672–1750), Kauno pavieto maršalka (maršalas) Boguslavas Kazimieras Oginskis (1669–1730) bei Jurgis Oginskis, ir dvi dukros – Kristina bei Eleonora Oginskytės [7].

Trečiosios santuokos metu (žmona – Naugarduko kaštelionaitė Teresė Vainaitė) gimė sūnus Aleksandras Oginskis (apie 1674–1709 m.).

D. Vilimas pažymi, kad S. Karolio Oginskio gyvenimo laikotarpiu, vykstant karui su Maskva, Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė neteko beveik pusės gyventojų, smarkiai sumažėjo ir stačiatikių Oginskių valdos. Štai Kauno pilies teismas 1666 m. rugsėjo 6 d. priėmė Kruonio vaito Stanislovo Zakovskio priesaiką, kurioje jis nurodė karo nuostolius. Vaitas pranešė, kad po 1655 m. prieš nuniokojimo brolių Vitebsko pakamario S. K. Oginskio ir Valkavisko maršalo J. Oginskių valdose Kruonyje, Kašonyse ir Uogintuose iš ten buvusių 206 dūmų teliko apgyvendinti 33.“

„Kaišiadorių enciklopedijoje“ rašoma, kas S. K. Oginskis „Priklausė stačiatikybės gynėjams, buvo stačiatikių Šv. Dvasios Brolijos narys, nuo 1672 m. buvo jos seniūnas. Perėjęs į katalikybę (apie 1680 m.), tapo Šv. Teresės bažnyčios ir Basųjų Karmelitų vienuolyno Vilniuje, kur ir palaidotas, fundatorius.“

Yra žinoma, kad, nepaisant perėjimo į katalikybę, S. K. Oginskis savo lėšomis rėmė Vitebske buvusį Šv. Marko stačiatikių vienuolyną. Po 1690 m. gaisro jis atnaujino vienuolių celes ir pastatė medinį Švenčiausiosios Trejybės soborą, ant kurio durų buvo išskaptuotas Oginskių herbas „Oginiec“. Ši bažnyčia buvo sunaikinta XX a. 3 dešimtmetyje.

1. Vilimas D., p. 18.

2. S. Verameičikas kiek patikslina šiuos faktus. Jis rašo, kad Simonas Karolis Oginskis 1639 m. į Krokuvos universitetą įstojo mokytis kartu su broliu Jonu Jackumi Oginskiu, kad Nyderlandų Franekerio universitete mokėsi 1641–1655 m. ir ten išleido į lotynų kalbą išverstą prancūziško etiketo taisyklių vadovėlį – D. Mukienės pastaba).

3. Vilimas D., p. 23

4. Vilimas D. 23, 24.

5. Zujienė G, p. 53.

6. Vilimas D., 24.

7. Eleonora 1694 m. buvo ištekėjusi už Juozapo Mnišeko. Ji mirė 1710 metais – D. Mukienės pastaba.

Jonas Jurgis Oginskis (mirė 1678 m.)

Darius Vilimas savo publikacijoje [1] pažymi, kad Jonas Jurgis Oginskis – vienas iš žymesnių Breslaujos Oginskių šakos atstovų. Jis buvo Breslaujos pakamaris (1668–1671), vėliau – to paties pavieto maršalas (maršalka).

Breslaujos pavieto maršalais, pakamariais, seniūnais, paseniūniais XVIII a. yra buvę dar keli kunigaikščių Oginskių giminės atstovai.

1. „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, p. 17–52.

Jonas Jackus Samuelovičius Oginskis (1625–1684)

Jonas Jackus Samuelovičius Oginskis [1] – LDK karinis ir politinis veikėjas. Darius Vilimas rašo, kad J. Jackus Oginskis po Lukošiaus Vainos mirties 1650 m. tapo Valkavisko vėliavininku, o po Stepono Karpio mirties – Valkavisko maršalu (šias pareigas ėjo nuo 1657 m. pab.). 1661–1665 ir 1668 m. buvo Vilniaus pavaivadis. 1668 m. pabaigoje gavo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės lauko raštininko vietą. 1672 m. pakeltas Mstislavlio vaivada (šias pareigas ėjo (1672–1682), vaitu ir seniūnu, 1682 m. tapo Polocko vaivada, 1683 m. po K. Sapiegos mirties – LDK lauko etmonu [2] (iš kunigaikščių Oginskių giminės yra buvęs dar vienas lauko etmonas – Žemaitijos seniūnas Grigalius Oginskis (1703–1709). Kariavo su turkais ir Krymo totoriais, dalyvavo mūšyje prie Vienos (1683 m.). Valdė Mikulino (Vitebsko vaivadija), Bokštų (Minsko vaivadija), Krapiunicų (Valkavisko pavietas) dvarus. „Kaišiadorių enciklopedijoje“ Jono Jackaus Oginskio gimimo data nenurodyta, mirties data užrašyta 1684-iejį. Darius Vilimas pažymi, kad šis kunigaikštis gimė apie 1625 m., o mirė 1684 m. Jis buvo antrasis Trakų stalininko Samuelio Levo Oginskio ir Sofijos Bielevičiūtės sūnus, Simono Karolio Oginskio (mirė 1699 m.) bei Reginos, Kristinos, Elenos ir Proksedės Oginskaičių brolis.

Jonas Jackus Oginskis iš pradžių buvo stačiatikis, tačiau greitai perėjo į katalikybę. Politinės karjeros pradžioje jį globojo Smolensko vaivada Jurgis Karolis Glebavičius. J. J. Oginskis iš totorių nelaisvės išpirko Boguslavą Radvilą.

S. Verameičikas savo knygoje „Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833)“ (Vilnius, 2008) nurodo, kad J. J. Oginskis nuo 1639 m. kartu su broliu Simonu Karoliu mokėsi Krokuvos akademijoje ir kad J. J. Oginskis savo viešosios veiklos pradžioje buvo susijęs su Smolensko vaivada Jurgiu Karoliu Glebavičiumi, kuris jam padėdavo gauti naujas pareigas ar dvarus. Jam mirus, tapo Pacų sąjungininku, dar vėliau perėjo į Sapiegų stovyklą. Tai buvo pagrindinė sėkmingos jo karjeros priežastis – šlietis prie tos grupuotės, kuri tuo metu Lietuvoje imdavo viršų. Prie jo karjeros prisidėjo ir jo sėkminga karinė karjera, trukusi daugiau negu 20 metų. 1655 m. perėjo į rusų caro Aleksejaus Michailovičiaus (Petro I tėvo) pusę. S. Verameičikas taip paaiškina šį faktą: „1655 m. vyko Abiejų Tautų Respublikos karas su Rusija (1654–1667). Kaip tik tais metais rusai užėmė Vilnių ir Valkaviską. Jonas Oginskis, kaip Valkavisko vėliavininkas, tikriausiai pakliuvo į nelaisvę ir jo „perėjimas į Rusijos pusę“ buvo ne išdavystė, o trumpalaikis kompromisas, kad išsaugotų gyvybę.“

1656 m. Jonas Oginskis vėl dalyvavo LDK kariuomenės mūšiuose prieš Rusiją.

Milda Vyšteinaite rašo, kad Jonas Oginskis „bendravo su Jonušu Radvila. Pastarajam mirus, pradėjo artimai bendrauti su Jonušo broliu Kristupu Radvila. Neaišku, kur dukra Pranciška? Nuo 1656 m. pavasario buvo husarų pulko leitenantas, vėliau tapo LDK didžiojo etmono ir Vilniaus vaivados Povilo Sapiegos sunkiosios kavalerijos pulko leitenantu ir dalyvavo kariniuose veiksmuose prieš švedus. Vėliau dalyvavo ne viename mūšyje su rusais ir turkais. Kovojo prie Prostkų (1656 m. spalio 8 d.). Vėliau dalyvavo mūšiuose išvaduojant Žemaitiją, o lapkričio mėnesį, maršo į Biržus metu, dalyvavo mūšyje, kuriame buvo sumuštas švedų

dalinsys. Tiesa, jo vadovaujamus dalinius mūšiuose ne visada lydėdavo sėkmė – būta ir pralaimėjimų: 1659 m. gruodžio 28 d. jo vadovaujamus penkis raitelių pulkus sumušė rusų daliniai, pasiūsti I. Chovanskio. J. J. Oginskis dalyvavo karuose ir su turkais bei totoriais. Buvo vedęs du kartus. Su pirmąja žmona Ona Semaškaite (vedė apie 1645 m.) turėjo 3 sūnus: Trakų kaštelioną Mikalojų Pranciškų Oginskį, Žemaičių ir Mstislavlio seniūną Grigą Antaną Oginskį, LDK pastalininkį Leoną Kazimierą bei 3 dukteris: Oną, Marianą ir Elena Oginskaites. Su antrąja žmona Teodora Naruševičiūte (vedė 1660 m.) J. J. Oginskis turėjo 3 sūnus: Mstibogovo seniūną Aleksandrą Oginskį (mirė 1690 m.), Vilniaus vaivada Kazimierą Domyką Oginskį ir Mstislavlio kaštelioną Marcijoną Antaną Oginskį (mirė 1703 m.). „Kaišiadorių enciklopedijoje“ rašoma, kad J. J. Oginskis, „mirus tėvui (1657 m. rudenį), paveldėjo šiuos dvarus: Uogintus, Kašonis, Mešlovičius ir Jachniškes (Kauno pav.), Mikulina (Vitebsko vaiv.), Bokštus (Minsko vaiv.), Kropivnicą (Volkovysko pav.), mūrinį namą Kaune ir 24 000 auksinų. Dar kelis didelius dvarus įgijo per antrą santuoką su Joana Teodora Naruševičiūte, LDK didžiojo raštininko ir referendoriaus Stanislovo Naruševičiaus ir Anos Sapiegos dukterimi.

S. Verameičikas nurodo, kad tėvo palikimą J. J. Oginskis su broliais pasidalijo 1630 metais, kad tada jis gavo ne tik Uogintus, bet ir Kruonį. Na o 1620–1631 m. J. J. Oginskis valdė dar ir Karmėlavą, Zacionių ir Eicionių kaimus Žaslių seniūnijoje, Klopotovščinos dvarą Mozyrio apskrityje. 1623 m. jis Ukmergės apskrityje nusipirko pusę Raguvo dvaro, o antra šio dvaro pusė jam atiteko kaip žmonos Kotrynos Žilinskaitės kraitis. Kitą to kraičio dalį sudarė Tūlovo dvaras Vitebsko vaivadijoje bei valda Sieversko vaivadijoje. 1633 m. motina jam užrašė vieną trečdalį Mikulino dvaro Vitebsko vaivadijoje, dalį Misiutino, Vievio dvarų Trakų vaivadijoje.

1629–1636 m. Jonas Oginskis globojo Bogoslavą Radvilą ir gavo Pakapių kaimą Kauno seniūnijoje ir Viazino dvarą Minsko vaivadijoje.“ Taip Oginskių kelyje Lietuvoje atsirado penkios naujos stotelės – Eicionys, Pakapiai, Raguva, Zacionys ir Žasliai.

J. J. Oginskis buvo vienas iš tų Oginskių, ant kurių padėtų pamatų XVIII a. Oginskių giminė pasiekė didžiausią savo galybę.“ [3]

D. Vilimas nurodo, kad „tuometinis Mstislavlio vaivada J. J. Oginskis prieš 1679 m. Baltarusijoje fundavo ir pastatė Lopienicos pranciškonų vienuolyną.“ [4]

1. Ogiński Jan Jacek // Wielka encyklopedia PWN. T. 19. – Warszawa, 2003. – S. 377.

2. Vilimas Darius, „Oginskių giminės pėdsakai Žemaitijoje“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 25.

3. Apie 1648-uosius metus J. J. Oginskiui atiteko Suričių dvaras Mstislavlio seniūnijoje. 1659 m. gavo Zazerzės polivarką Pinsko apskrityje. 1666 m. trejiems metams iš Trakų vaivados Mikalojaus Paco Klicevo buvo išsinuomojęs trakų seniūniją. – D. Mukienės pastaba.

4. Vilimas D., 25.

Marcijonas Marianas Aleksandras Oginskis (1632–1690)

LDK karinis ir politinis veikėjas Marcijonas Marianas Aleksandras Oginskis (1632–1690) – Trakų kašteliono Aleksandro Bagdonaičio Oginskio (1585–1667) ir jo antrosios žmonos Kotrynos Polubinskaitės sūnus, Bogdano Oginskio (1551 (?)1552 –1625) anūkas.

Pulkininkas, Trakų vaivada (1670–1684), LDK didysis kancleris, pasiuntinys į Seimą ir LDK Vyriausiąjį Tribunolą, daugelio seniūnijų, tarp jų ir Darsūniškio, seniūnas, Strėvininkų bei kitų dvarų savininkas. Auklėtas stačiatikiu.

Spėjama, kad mokėsi Vilniaus universitete (tuometinėje Akademijoje), kurio bibliotekai įsteigti jis 1647 m. paskyrė reikalingą pinigų sumą. Vėliau studijavo Krokuvos akademijoje,

o nuo 1650 m. Leideno (*Leydza*, Olandija) universitete. 1647 m. tapo Trakų stalininku. 1647 m. kaip Trakų stalininkas, nuo tos vaivadijos pasirašė Jono Kazimiero išrinkimą valdovu. Apie 1651 m. pradėjo karinę karjerą. 1654 m. buvo paskirtas Trakų vėliavininku. Maždaug nuo 1656 m. tarnavo Povilo Sapiegos vadovaujamoje Lietuvos kariuomenėje. 1657 m. jau buvo pulkininkas. Nuo 1658 m. – LDK didysis taurininkas, nuo 1661 m. – LDK stalininkas, nuo 1665 m. – LDK raikytojas, pasiuntinys į Seimus.

Kaip kariškis dalyvavo įvairiuose kariniuose žygiuose bei garsiausiuose ano meto mūšiuose su švedais ir Maskva, taip pat dalyvaudavo sudarant paliaubas, tarp jų ir kelis mėnesius trukusiose derybose su caro pasiuntiniais sudarant Andrusovo taikos sutartį 1670 metais.

LDK vardu 1686 m. pasirašė „Amžinosios taikos“ sutartį su Maskvos valstybe.

669 m. jam buvo siūlyta Vilniaus kaštelionija, tačiau tik tuo atveju, jei „taps kataliku arba unitu“. 1670 m. perėjo į katalikybę ir buvo paskirtas Trakų vaivada. 1682 m. pretendavo tapti didžiuoju etmonu. Nuo 1684 m. iki pat mirties 1690 m. buvo Lietuvos didysis kancleris.

M. A. Oginskis prisidėjo prie Oginskių giminės galios stiprinimo. Po tėvo Aleksandro mirties 1667 m. gavo Darsūniškio ir Rogačiovo seniūnijas bei didelę dalį jo asmeninių valdų.

1633 m. įvykusios vedybos su Marcibele Ona Hlebavičiūte, Vilniaus vaivados Jurgio Karolio Hlebavičiaus ir Kotrynos Radvilaitės dukterimi, Marcijoną Aleksandrą padarė vienu iš didžiausių Lietuvos magnatų.

1669 m. mirė Jurgis Karolis Hlebavičius, o 1774 m. – ir jo žmona Kotryna. Jam 1775 m. birželio mėnesį atiteko jų valdyti dvarai ir seniūnijos.

1681 m. mirė M. A. Oginskio žmona Marcibelė Ona Hlebavičiūtė.

M. A. Oginskis 1685 m. vedė Konstanciją Kotryną Vielopolską, karaliaus kanclerio dukterį, kuri kraičio gavo 100 000 lenkiškų auksinų.

1688 m. Marcijonas Aleksandras savo pusbroliui iš tėvo pusės Simonui Karoliui Oginskiui ir jo sūnams Boguslavui Kazimierui, Marcijonui ir Aleksandrui pardavė didelius Strėvininkų ir Rudnios dvarus (kuriuos jie prieš tai valdė už užstatą).

Perėjęs į katalikybę, fundavo Raguvos bažnyčią Ukmergės pavieta, padėjo steigiant jėzuitų kolegiją Minske, pastatė dominikonų vienuolyną Trakuose ir jiems 1688 m. užrašė Rykantus ir suremontuotą bažnyčią, apgriautą Maskvos kariuomenės (Rykantai nuo XVII a. priklausė Oginskiams). Šioje bažnyčioje yra išlikusios freskos, tapytos vietinio dailininko Jono Janavičiaus 1668 m.; be Kristaus gyvenimo scenų, presbiterijoje pavaizduoti ir Marcijono Aleksandro Oginskio ir jo žmonos figūriniai portretai.

M. A. Oginskis savo poreikiams turėjo rūmus Trakuose, ant Galvės ežero kranto.

Mirė M. K. Oginskis Alovėje 1690 m. sausio 26 d. Nepaliko palikuonių – vienintelis jo ir Hlebavičiūtės sūnus Jurgis mirė būdamas 2 metų amžiaus. Pagrindiniu jo įpėdiniu tapo svainis (žmonos sesers vyras) Kazimieras Jonas Sapiega. Pastarasis bei jo sūnūs ilgai teisėsi su Simono Karolio Oginskio įpėdiniais dėl Strėvininkų dvaro; ginčas buvo išspręstas tik 1728 m. [1]

D. Vilimas rašo, kad M. A. Oginskis 1659 m. yra buvęs ir „LDK pastalininkis, 1661 m. – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės stalininkas [...] [2]

Dar 1668 m. M. A. Oginskis savo Smilavičių dvare fundavo cerkvę, o jau po gero dešimtmečio tapo Naujamiesčio katalikų bažnyčios (pirmosios ten po buvusios protestantiškosios) Upytės pavieta fundatoriumi. Upytės dvarą su miesteliu įkeisdamas protestantei kunigaikštytei Liudvikai Karolinai Radvilaitei, primygtinai reikalavo, kad būtų išsaugota ir katalikų bažnyčia su pamaldomis, ir jai skirti du žemės sklypai, iš kurių ji gaudavo pajamų.

M. Paknys rašo, kad M. A. Oginskį galime laikyti didžiausiu XVII a. Oginskių giminės mecenatu. Tyrinėtojai jį priskiria prie didžiausių LDK bažnytinio meno užsakovų (fundavo 9 objektus) [3]. Jis fundavo, rekonstravo arba remontavo bažnyčias ir vienuolynus, taip pat įrengė papildomus altorius Trakuose (parapinė Švenčiausios Mergelės Marijos bažnyčia,

dominikonų vienuolynas su Šv. Mykolo bažnyčia), Žiezmaruose (altoriaus įrengimas), Raguvoje (fundacija ir statyba), Kavarske (statyba), Rykantuose (bažnyčios rekonstrukcija), Naujamiestyje (fundacija ir statyba), Rosėje (Rasose) prie Valkavisko (statyba). [4]

Literatūra:

1. Adomonis T., Čerbulėnas K., Lietuvos TSR dailės ir architektūros istorija, Vilnius, 1987, t. 1, p. 254.
2. *Kas yra kas Lietuvoje. Kraštiečiai. Kaišiadorys*, Kaunas: UAB „Neolitas“, 2009, p. 111.
3. Rachuba A., „Ogiński Marcejan Aleksander“, *Polski słownik biograficzny*, Kraków, 1978, t. 23, s. 618–620.
4. Wolff J., *Kniazowie Litewsko – ruscy*, Warszawa, 1897, s. 300.

1. Nuo pradžios iki šios vietos tekstas parengtas pagal duomenis, skelbiamus „Kaišiadorių enciklopedijoje“ http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis_Marcijonas_Aleksandra.

2. Vilimas D., „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 22–23.

3. M. Paknys, *Mecenatystės reiškinys XVII a. ...*, p. 112.

4. *Ten pat*, p. 178; Vilimas D., p. 25.

Zofija Oginskytė-De Ideking (apie 1645–1719)

Zofija Oginskytė-De Ideking Zofija – Simono Karolio Oginskio (apie 1620–1694) ir Tycjos Staakman duktė. Simonas Karolis Oginskis buvo Kruonio, Uogintų bei kelių kitų dvarų savininko, Trakų stalininko, tįjūno Samuelio Levo Oginskio (apie 1595–1657) ir Sofijos Bilevičiūtės sūnus, Polocko vaivados Jono Jackaus (Stepono) Oginskio, Trakų pakamario Bohdano Oginskio (1551 (ar 1552)–1625) anūkas. Jis buvo Vitebsko pakamaris ir LDK kardininkas.

Simonas Karolis, studijuodamas Franekerio (Olandija) universitete (nuo 1641 m.), susipažino ir vedė burmistro dukterį Tycją Staackmans, su kuria susituokė 1644 m. Jie dar Olandijoje susilaukė dukters Zofijos. Oginskių šeima su mažamete Zofija atvyko į Lietuvą, bet Tycja netrukus grįžo į tėvynę Olandiją, kartu pasiėmusi ir savo dukrą. Šeima iširo. Zofija augo Olandijoje. Ten ji ištekėjo už grafo Pranciškaus de Idekingo. Apie 1694–1699 metus mirė jos tėvas Simonas Karolis Oginskis. Jis testamentu savo Kruonio dvarą. Zofija mirė 1719 m. Tada Kruonio dvaras atiteko jos vyrui Pranciškui de Idekingui. Jis istoriniuose šaltiniuose minimas dar ir 1733 m., kai Kruonio dvarą užstatė Vigovskiams.

Zofija ir Pranciškus de Idekingai palikuonių neturėjo.

Literatūra ir šaltiniai:

1. *Lietuvos valstybės istorijos archyvas*, f. 1177, ap. 1, b. 379, Grafo Idekingo Kruonio dvaro užstatymas Vigovskiams. 1733 m.

2. *Kaišiadorių*

enciklopedija, [http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=De_Ideking_Zofija_\(Oginskait%C4%97\)](http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=De_Ideking_Zofija_(Oginskait%C4%97)).

Mikalojus Pranciškus Oginskis (apie 1651 / 1663 – 1715)

Mikalojus Pranciškus Oginskis – LDK karinis ir politinis veikėjas, vyriausias Polocko vaivados Jono Jackaus Samuelovičiaus Oginskio (1625–1684) ir Onos Semaškaitės (ją J. J. Oginskis vedė apie 1645 m.) sūnus, Žemaičių ir Mstislavlio seniūno Grigo (Grigaliaus) Antano Oginskio (1654–1709), LDK pastalininkio Leono Kazimiero Oginskio (1661–1699), Onos, Marianos ir Elenos Oginskaičių brolis. Jis turėjo ir tris netikrus brolius (jie gimė tėvui esant santuokoje su Teodora Naruševičiūte (ją tėvas vedė 1660 m.): Mstibogovo seniūną Aleksandrą Oginskį (mirė 1690 m.), Vilniaus vaivadą Kazimierą Dominyką Oginskį (1665–1733) ir Mstislavlio kaštelioną Marcijoną Antaną Oginskį (mirė 1703 m.). Darius Vilimas savo publikacijoje [1] rašo, kad Mikalojus Pranciškus Oginskis buvo Valkavisko maršalas (1676–1715 m.), LDK kardininkas (1685–1695 m.), LDK taurininkas (1685–1715), LDK rūmų išdininkas (1695–1711 m.), Trakų kaštelionas (1711–1715 m.). Jis taip pat buvo ir pasiuntinys Rusijoje. Tėvoniją turėjo Lopienicoje, Valkavisko vaivadijoje.

1. Vilimas D., „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, p. 26.

Leonas Grigalius (Grigas, Hrehoras) Antanas Oginskis (1654 / 1655 – 1709-10-17)

Leonas Grigalius (Grigas, Hrehoras) Antanas Oginskis – vienas žymiausių XVII a. pab.–XVIII a. pr. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) ir Abiejų Tautų Respublikos (ATR) karinių ir politinių veikėjų. Jis – Polocko vaivados Jono Jackaus Oginskio (gimė apie 1625 m., mirė 1684 m.) ir jo pirmosios žmonos Onos Semaškaitės antrasis sūnus, tikrasis Mikalojaus Pranciškaus ir Leono Kazimiero Oginskių brolis bei netikras Kazimiero Dominyko Oginskio brolis. Darius Vilimas publikacijoje „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“

M. Paknys rašo: „Galima teigti, kad Oginskių giminės iškilimą nulėmė sėkminga kunigaikščio Motiejaus (Vilniaus tijūno) ir jo palikuonių, ypač Bogdano Marcijono, karjera XVI a. antroje pusėje ir XVII a. pradžioje. Po Bogdano Marcijono Oginskio, Trakų pakamario, kuriuo buvo 45 metus (1580–1625), kitų kartų Oginskiai pateko tarp Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės senatorių ir pavietų pareigūnais būdavo tik jaunystėje, „pakeliui“ į aukštesnius valstybės carinės administracijos pareigūnų postus. Mūsų aptariamo XVII a. pabaigoje Oginskiai valdančiajame Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės elite turėjo 6 atstovus – 2 senatorius ir ministrus bei 4 centrinius dignitorius (iki 1697 m. karaliaus elekcijos. Tuo metu jie priskirtini prie įtakingiausių krašto giminių (po Sapiegų). [1] Įdomus tas faktas, kad Oginskiai jau XVII a. pirmoje garsėjo kaip bažnytiniai mecenatai. [2].

Su G. A. Oginskių vardu siejamas Oginskių giminės didžiausias ekonominės ir politinės galios iškilimas XVII amžiuje. Vėliau, vykstant ginčams ir kovoms su Sapiegomis, Oginskių ekonominis pajėgumas ir politinė įtaka LDK ėmė mažėti.

G. A. Oginskis 1698 m. birželio 23 d. Raseiniuose buvo išrinktas Žemaitijos seniūnu (šias pareigas ėjo iki 1709 m.). Nuo 1703 m. lapkričio 20 d. iki 1709 m. ėjo Lietuvos lauko etmono pareigas, o 1709 m. jis buvo paskirtas Lietuvos didžiuoju etmonu, kaip tačiau tais pačiais metais mirė. Labiausiai pagarsėjo XVIII a. pradžioje vykusiame pilietiniame kare. Jame aktyviai dalyvavo visa Oginskių giminė. G. A. Oginskis buvo Lietuvos respublikonų vadas, Valkininkų konfederacijos, nukreiptos prieš Sapiegų įsigalėjimą ATR, narys, antisapieginės opozicijos, kovojusios prieš tuo metu Lietuvoje dominavusią Sapiegų giminę, vadas. [3] Su kitais bendraminčiais suorganizavo LDK generalinę konfederaciją.

Jis itin pasižymėjo 1700 m. lapkričio 18 d. prie Lieponių vykusiame Valkininkų mūšyje, kurio metu jungtinės lietuvių, žemaičių ir Livonijos (Inflanto) pajėgos nugalėjo reguliariają

totorių samdinių remiamą Sapiegų kariuomenę. Tuo laikotarpiu Lietuvos didikų vidaus nesutarimais pasinaudojo Švedija – ji be didelių nuostolių užėmė Livoniją ir Šiaurės Lietuvą. G. A. Oginskis palaikė artimus ryšius su Rusijos caru Petru I. Po 1700 m. suartėjo su ATR karaliumi Augustu II ir tapo savotišku mažuoju Lietuvos karaliuku.

1703 m. kovo mėnesį, remiamas rusų dalinių, apgulė Biržų pilį ir atėmė ją iš švedų. 1704 m. rugsėjo 14 d. švedai vėl paėmė Biržų pilį ir generolo G. Levenhauto įsakymu ją susprogdino.

XVIII a. pradžioje įsigijo Veisiejus. Šiame miestelyje karališkasis dvaras buvo jau XV amžiuje. Jį didysis kunigaikštis Aleksandras 1501 m. buvo pavedęs valdyti savo vėliavininkui J. Glinskiui. Vėliau Veisiejai perėjo Masalskių nuosavybėn. Lietuvos etmonas V. Masalskis XVIII a. pabaigoje Veisiejuose pastatė rūmus. Iš jų iki mūsų laikų išliko tik vienas jų fligelis. 2000 m. šiame pastate įsikūrė Veisiejų regioninio parko direkcija. 2013 m. pradėti buvusio Veisiejų dvaro sodybos restauravimo darbai.

Veisiejų dvaro parkas, įrengtas šalia rūmų, yra vienas seniausių Lietuvoje. XIX a. dvaras priklausė kunigaikščiams Oginskiams. Jie rekonstravo dvaro parką. Tuo metu jis tapo peizažiniu. XX a. viduryje šis parkas užėmė 17,5 hektarų. Šiuo metu jis gražiai tvarkomas ir yra tiek miesto gyventojų, tiek jų svečių mėgstama poilsio ir laisvalaikio praleidimo vieta. 1998 m. parke pastatytas paminklas tarptautinės esperanto kalbos kūrėjui L. L. Zamenhofui.

1724 m. G. A. Oginskis Veisiejų dvarą užrašė seseriai Pranciškai Oginskaitei, ištekėjusiai už Mykolo Juozapo Masalskio. 1794 m. Veisiejus nusipirko Matas Zinevas. Po jo mirties dvarą valdė Viktorija Oginskytė-Ziniavienė. Ji XVIII a. 7-ajame dešimtmetyje Veisiejuose pradėjo statyti mūrinę katalikų bažnyčią, kuri užbaigta 1817 m. ir čia stovi iki šiol. Viktorijai mirus, Veisiejų dvaras atiteko Amelijai Oginskaitei-Valavičienei.

G. A. Oginskis buvo vedęs Premyšlio stalininko Jurgio Krasickio našlę Teofilę Čartoriskytę iš Lenkijos Čartoriskių giminės. Šioje santuokoje, kaip nurodo D. Vilimas [4], turėjo du sūnus: „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės virtuvininką Joną (mirė 1710 m.) ir Kazimierą Marcijoną, bei 3 dukteris: Elžbietą, pirmąkart ištekėjusią už Seduvos tijąno Kazimiero Gedgaudo, antrąkart – už Mykolo Antano Puzynos, Tryškių ir Šilėnų seniūno, Anieles, Breslaujos seniūno Felikso Paryso žmoną, ir Eufroziniją, Vileikos seniūno Petro Paco žmoną. Garsėjo kaip didelis muzikos gerbėjas. G. A. Oginskis savo dvare turėjo orkestrą. Pradedant juo, visi kiti Oginskiai globojo muzikus ir muzikantus.

Mirė Grigalius (Grigas, Hrehoras) Antanas Oginskis (1709 m. spalio 17 / 28 d. Liubline.

1. Vilimas D., Ten pat, p. 29, 31.

2. M. Paknys, p. 177–178.

3. G. Sliesoriūnas, *Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė vidaus karo išvakarėse: didikų grupuočių kova 1690–1697 m.*, p. 93–95, 278–279.

4. Vilimas D., p. 27.

Leonas Kazimieras Oginskis (apie 1658 / 1661 – 1699)

Leonas Kazimieras Oginskis – LDK valstybės ir politikos veikėjas, Mstislavlio seniūnas, LDK pastalininkis, pasiuntinys į Seimą. Jis – LDK karinio ir politinio veikėjo Jono Jackaus Samuelio Oginskio (1625–1684) ir jo antrosios žmonos Joanos Teodoros Naruševičiūtės (ją tėvas vedė 1660 m sūnus. Turėjo brolius Mikalojų Pranciškų, Rihorą Antaną (1697 m. Antanas vadovavo baltarusių ir lietuvių šlėktų konfederacijai prieš Sapiegų magnatus), Leoną

Kazimierą, Aleksandrą, Kazimierą Dominyką, Marcijoną, Liudviką Karolį, seseris Oną, Marianą ir Elena, Prancišką (m. 1750).

Po tėvo mirties L. K. Oginskis 1684 m. gavo Mstislavlio pilies seniūno vietą. 1690 m. vedė (kai kuriuose rašytiniuose šaltiniuose nurodoma, kad 1689 m Ašmenos vėliavininko Jurgio Mykolo Kocielos našlę, Mykolo Kazimiero Katilo seserį Konstanciją Oną Kocielovną (Kotlovną). 1690 m. žmonai padovanojo po dalį iš tėvo Jono Jackaus paveldėtų Kašonių (prie Jiezno) ir Uogintų dvarų.

Prieš 1694 m. iš kanclerio Marcijono Aleksandro Oginskio gavo Nemunaičio seniūniją. Su žmona Ona susilaukė sūnaus Mykolo Antano, rotmistro, Stakliškių, Mėkovsko ir Kadaryškių seniūno bei Punios girininko, ir 2 dukterų: Liudvikos ir Elenos.

Buvo kelių seimų delegatas, dalyvavo LDK vidaus kare. Už dalyvavimą valdovo Jono Sobieskio kariniuose žygiuose ir jo politikos palaikymą gavo (tėvas jam perleido teises) Stakliškių seniūniją Kauno pavieta, Radomlą Mstislavlio vaivadijoje. Nepaisant tėvo pastangų, 1683–1684 m. netapo Lietuvos artilerijos generolu. 1689 m. buvo paskirtas Lietuvos pastalininkiu.

Mirė nuo sužeidimų. Jis buvo sunkiai sužeistas, kai prieš Sapiegas nukreiptas Lietuvos bajorų suvažiavimas pasiuntė jį su Bresto pakamariu Liudviku Pociėjumi pas valdovą Augustą II. Pakeliui juos sugavo Lietuvos sargybininko Mykolo Juozapo Sapiegos kariai, kurie Leoną Kazimierą Oginskį tris kartus peršovė ir apiplėšė. Nepaisant patirtų sužeidimų, valdovą L. K. Oginskis pasiekė. 1699 m., nusilpęs nuo neseniai patirtų sužeidimų, L. K. Oginskis mirė. Keršydamas už tai, jo brolis Grigalius Antanas (1654–1709) 1702 m. užgrobė Sapiegomis Žemaitijoje priklausiusius Skuodą ir Kretingą.

Literatūra:

1. Kaišiadorių enciklopedija

http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis_Leonas_Kazimieras (žr. 2014-06-21).

2. Vilimas Darius, „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės pavietų pareigūnai XVI–XVII a.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius 2010, p. 26.

Liudvikas Karolis Oginskis (mirė 1718)

Gitana Zukienė publikacijoje „Oginskių giminės pareigūnų valdžios ženklai“ nurodo, kad „Liudvikas Oginskis pasiekė vyskupo sostą. 1717–1718 m. jis buvo nominuotas Smolensko vyskupu, tik neaišku, ar buvo konsekruotas, nes 1718 m. mirė.“ [1]

L. K. Oginskis buvo LDK karinio ir politinio veikėjo Jono Jackaus Samuelovičiaus Oginskio (1625–1684), kuris turėjo 2 žmonas (Oną Semaškaite (susituokė 1645 m.), Joaną Teodorą Naruševičiūtę (susituokė 1660 m.), sūnus, vieno žymiausių XVII a. pab.–XVIII a. pr. LDK ir ATR karinių ir politinių veikėjų Grigaliaus (Grigo, Hrehoro) Antano Oginskio (1654 – 1709 m. spalio 17 d.), Mikalojaus Pranciškaus Oginskio, Rihoro Antano (jis 1697 m. vadovavo baltarusių ir lietuvių šlėktų konfederacijai prieš Sapiegų magnatus), Leono Kazimiero Oginskio, Aleksandro Oginskio, Kazimiero Dominyko Oginskio, Marcijono Oginskio, Onos, Marianos, Elenos, Pranciškos (m. 1750) Oginskaičių brolis.

1. G. Zujienė, „Oginskių giminės pareigūnų valdžios ženklai“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 55.

Kazimieras Dominykas Oginskis (apie 1664–1733)

Kazimieras Dominykas Oginskis – Joanos Naruševičiūtės ir Jono Jackaus Stepono Samuelovičiaus Oginskio (apie 1619 / 1620 / 1625–1684) sūnus. Jo žmona buvo Eleonora Voinaitė (apie 1690–1738).

Turėjo dukteris Elena (1701–1790), Marcibelę Savižienę-Kęsgailienę (gimė apie 1700 m.), sūnų Juozapą Tada (1693–1736),

Turėjo pamotę Oną Oginskienę, netikrus brolius Jurgį Antaną Oginskį (1654-07-23–1709-10-17), kuris buvo vedęs Teofilę Teklę Čartoriskaitę (apie 1680–1711), ir Leoną Kazimierą Oginskį (apie 1658–1699), kuris buvo vedęs Konstanciją Oną Kocielaitę (apie 1660 – apie 1709), Mykolą Prancišų Oginskį (apie 1651–1715), kuris buvo vedęs Katažyną Kopecaitę, netikrą seserį Oną Oginskaitę-Tiškevičienę (1646–1752), kuri buvo ištekėjusi už Kazimiero Tiškevičiaus (gimė apie 1635 m.).

Literatūra:

1. <http://www.geni.com/people/Kazimierz-Dominik-Ogi%C5%84ski-h-Oginiec/6000000003691758762> (žr. 2014-06-27).

Marcijonas Mykolas Oginskis (1672–1750)

Kunigaikštis Marcijonas Mykolas Oginskis – Simono Karolio Oginskio ir Polocko kašteliono Jono Korsako dukros Teodoros sūnus, Lietuvos ginklininkas, Vitebsko kaštelionas (1703–1730) Vitebsko vaivada (1730–1750) [1], Borisovo ir Vištyčio seniūnas. Jis turėjo valdų Vitebsko žemėse – Mikulino, Liozno, Marcijonovo, Veliaskovičių, Gorsplios dvarus, Usviacko ir Babinovičių seniūnijas. Buvo vedęs Kristiną Abromavičiūtę (Jono Kazimiero Lenfordo našlę). Ši santuoka jam suteikė teisę į Bobrus ir Bialiničius Oršos pavieta.

Babinovičių miškuose paruošta mediena laivais buvo plukdoma Laukesos ir Dauguvos upėmis į Rygą. M. M. Oginskis už šias parduotas prekes gaudavo neblogas pajamas. Jo piniginius reikalus ilgą laiką tvarkė Jeronimo Florijono Radvilos vyriausiasis kasininkas Šmuila Ickavičius. M. M. Oginskis siekė kai kuriuos savo dvarus paversti miesteliais, o, laikui einant, – ir nedideliais miestais. Jis buvo sumanęs netoli Rusijos sienos esantį Veliaskovičių dvarą padaryti miestu ir jį pavadinti Rusų Varšuva.

Tęsdamas giminės tradiciją, M. M. Oginskis 1720 m. rėmė Šv. Antano bažnyčią Mikulino dvare ir šalia jos įkūrė bernardinų vienuolyną. Jis taip pat skirdavo pinigų Vilniaus karmelitų vienuolynui, kurio patalpose buvo palaidotas jo tėvas. Vitebsko dominikonų vienuolynui kunigaikštis skyrė 2 tūkstančius talerių.

1730 m. jam buvo patikėtos Vitebsko vaivados pareigos. 1731 m. vasario 7 d. M. M.

Oginskiui atvykstant į miestą, buvo surengtas iškilmingas jo sutikimas: 9 valandą ryto, garsiai griaudint patrankoms, vaivada išvažiavo iš savo rūmų su turtingai papuoštu turkišku žirgu, kurį vedė liokajai, apsirengę turkiškais aprėdais, jį lydėjo kariuomenė, draugai ir tarnai.

XVIII a. 4 dešimtmečio antroje pusėje M. M. Oginskis beveik apleido politinę veiklą.

Jis turėjo rūmus Lukiškėse prie Vitebsko, tačiau daugiausiai gyvendavo Marcijonovo dvare netoli Vitebsko. Iš keturių santuokų turėjo penkis sūnus ir penkias dukras. Jo žmonos buvo Teresė Bžostovskytė (vedė 1701 m., mirė 1721 m., Teresė Tyzenhauzaitė (vedė 1723 m., mirė 1729 m.), Kristina Abromavičiūtė (vedė 1733 m., mirė 1739 m.), Teklė Ona Larskytė (vedė 1745 m., mirė 1765 m.).

Vitebsko jėzuitų bažnyčioje vaivada buvo įrengęs formalų mauzoliejų. Čia buvo palaidotos dvi jo žmonos: Trakų kašteliono Jono Vladislavo Bžostovskio dukra Teresė Bžostovskytė ir Kristina Abromavičiūtė.

Kunigaikštis M. M. Oginskis mirė 1750 m. spalio 29 d., palaidotas Vitebsko jėzuitų bažnyčios rūsyje (bažnyčia sunaikinta XX a. 3 dešimtmetyje).

M. M. Oginskio sūnūs Stanislovas Jurgis, Pranciškus Ksaveras, Tadas Pranciškus, Kazimieras (m. 1769 m.), Ignas (1698–1775), dukros Barbora, Marcijona (1713–1766), Benedikta gimė iš santuokos su Terese Bžostovskyte. Su antrąja žmona (Terese Tyzenhauzaitė) susilaukė dviejų dukterų: Stanislavos Teresės ir Juzefinos.

1733 m. M. M. Oginskio sūnus Pranciškus Ksaveras Oginskis Varšuvoje įstojo į Jėzuitų ordiną. Jis pakaitomis yra buvęs Vilniaus, Vitebsko ir Minsko jėzuitų kolegijų rektorius. Pirmoje XVIII a. pusėje M. M. Oginskis įsigijo Zalesę, kurią kaip palikimą užrašė savo paskutinei žmonai Teklei Anai Larskaitei (von Lar). Po jos mirties Zalesę pradėjo valdyti vaivados sūnus iš pirmos santuokos Tadas Pranciškus Oginskis.

1. Zujienė Gitana, „Oginskių giminės pareigūnų valdžios ženklai“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 53.

Martynas Mykolas Oginskis (1672–1750)

Martynas Mykolas Oginskis buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) karinio ir politinio veikėjo Ignoto Oginskio (mirė 1775 m. vasario 26 d. Halėje, Vokietija) sūnus. Turėjo 4 brolius: Pranciškų Ksaverą Oginskį (XVIII a. – po 1750 m.), Tada Pranciškų Oginskį (1712–1783 m.), Kazimierą Ignotą Oginskį (XVIII a. – po 1769 m.), Stanislovą Jurgį Oginskį (1710–1748 m.).

Jonas Oginskis (XVII a. – 1710)

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės virtuvininko Jono Oginskio tėvas buvo Grigalius (Grigas, Hrehoras) Antanas Oginskis – vienas žymiausių XVII a. pab.–XVIII a. pr. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) ir Abiejų Tautų Respublikos (ATR) karinių ir politinių veikėjų. G. A. Oginskis buvo Polocko vaivados Jono Jackaus Oginskio (gimė apie 1625 m., mirė 1684 m.) ir jo pirmosios žmonos Onos Semaškaitės antrasis sūnus, tikrasis Mikalojaus Pranciškaus ir Leono Kazimiero Oginskių brolis bei netikras Kazimiero Dominyko Oginskio brolis. Kazimiero Martyno Oginskio proseneliai buvo Samuelis Levas Oginskis (XVI a. – 1657) ir Sofija Bielevičiūtė (1600–1644). [1].

Jono Oginskio tėvas G. A. Oginskis buvo vedęs Premyšlio stalininko Jurgio Krasickio našlę Teofilę Čartoriskytę iš Lenkijos Čartoriskių giminės (jos tėvas buvo Karolis Čartoriskis (1629–1680), motina Ana Zebredovskaitė (XVII a. – 1668-03-03)). Jono Karolio Čartoriskio tėvai buvo Izabela Korecka (XVI a. –1641-03-16) ir Mykolas Jeržis Čartoriskis (1585–1661-03-12). Anos Zebredovskaitės tėvai buvo Mariana Stadnickaitė (XVII a. –1671) ir Mykolas Zebredovskis (XVII a. – 12671)

Darius Vilimas rašo [2], kad Grigalius Antanas Oginskis ir Teofilė Čartoriskaitė turėjo du sūnus: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės virtuvininką Joną (XVII a. – 1710 m.) ir Kazimierą Marcijoną (iki 1709–1727), bei 3 dukteris: Elžbietą (prieš 1700–XVIII a.), pirmąkart ištekėjusią už Šeduvos tijąno Kazimiero Gedgaudo, antrąkart – už Mykolo Antano

Puzynos, Tryškių ir Šilėnų seniūno, Aniele (g. XVII a.), Breslaujos seniūno Felikso Paryso žmoną, ir Eufroziniją (XXIII a. – apie 1765), Vileikos seniūno Petro Paco žmoną. Jono Oginskio tėvas Grigalius Antanas Oginskis garsėjo kaip didelis muzikos gerbėjas. Jis savo dvare turėjo orkestrą. Pradedant G. A. Oginskiu visi kiti Oginskiai globojo muzikus ir muzikantus.

1. <http://genealogia.grocholski.pl/gd/osoba.php?id=006120> (žr. 2014-06-23).

2. Vilimas Darius, „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 27.

Boguslavas Kazimieras Oginskis (apie 1669–1730)

Boguslavas Kazimieras Oginskis – LDK karinis ir politinis veikėjas, Baltojo erelio ordino kavalerius, Kauno pavieto maršalka (nuo 1701 m. iki mirties), LDK stalininkas (1704–1709), Darsūniškio seniūnas, bažnyčios statytojas, daugkartinis pasiuntinys į Seimą.

B. K. Oginskis gimė apie 1669 metus. Jo tėvas buvo Simonas Karolis Oginskis (1625–1699), motina – antroji S. K. Oginskio žmona Teodora Korsakaitė, brolis – Marcijonas Mykolas Oginskis (1672–1750), Aleksandras Oginskis, sesuo – Sofija Oginskytė.

Boguslavas Kazimieras kartu su jaunesniu broliu Marcijonu Mykolu kovėsi Valkininkų mūšyje (1700 m. lapkričio 18 d.) koalicijos, nukreiptos prieš Sapiegas, pusėje. 1702 m. vadovavo sunkiosios kavalerijos būriui. Bylinėjosi su Antanu Kazimieru Sapiega dėl Strėvininkų dvaro. Iš anksto (1703 m.) pasirūpino, kad Darsūniškio seniūnija atitektų sūnui Karoliui (1711–1766); 1717 m. tokį pat leidimą iš valdovo išrūpino ir Karolio sūnui (savo anūku) Juozapui.

B. K. Oginskis, būdamas Kauno pavieto maršalka, Paparčių dominikonų vienuolyno bažnyčioje (Kaišiadorių r. teritorija) buvusiam Švč. Mergelės Marijos Snieginės paveikslui (sukurtas XVII a.) įtaisė sidabro aptaisus. Dabar šis malonėmis garsėjantis paveikslas su šalia pakabintais tais pačiais aptaisais yra Paparčių bažnyčios didžiajame altoriuje.

B. K. Oginskis buvo vedęs tris kartus. Pirmoji jo žmona – Švedijos generolo-leitenanto barono Voldemaro Vrangelio dukra Polidora Aurora. Su ja susilaukė dviejų vaikų – sūnaus Karolio ir dukters Teodoros. Dukrą Teodorą 1706 m. iš vieno Vilniaus vienuolyno išsivežė ir po metų vedė Švedijos karaliaus Karolio XII generolas adjutantas, Švedijos karalystės senatorius, Livonijos generalinis gubernatorius, dalyvavęs keliuose garsiuose mūšiuose (tarp jų ir prie Poltavos, kur buvo paimtas į nelaisvę, tačiau netrukus išleistas) Karolis Gustavas Diukeris. Teodora mirė 1719 metais.

1693 m. B. K. Oginskis rašytiniuose šaltiniuose minimas kaip Darsūniškio seniūnas. Šiuo titulu jis pasirašė Augusto II elekciją 1697 m. B. K. Oginskis po husarų rotmistro, pulkininko, Minsko vaivados, Trakų kašteliono, Šventos Dvasios cerkvės Vilniuje įkūrėjo, paskutiniojo senatoriaus nekataliko Lietuvoje. Aleksandro Oginskio (1585 – 1667) mirties tapo Strėvininkų dvaro šeimininku. Dėl Strėvininkų dvaro jis bylinėjosi su Antanu Kazimieru Sapiega.

Trečioji B. K. Oginskio žmona buvo Ana Darata Unichovska (jai ši santuoka buvo ketvirtoji), kuri, mirus B. K. Oginskiui, liko našle. Ana Darata mirė 1736 m. gruodžio mėnesį, palaidota Paparčių dominikonų vienuolyno bažnyčios rūsyje, šalia savo trečiojo vyro – Trakų pakamario Motiejaus Riomerio, kuris mirė 1718 m. spalio 18 dieną.

B. K. Oginskis mirė 1730 metais. Palaidotas Paparčių dominikonų vienuolyno bažnyčioje. Po jo mirties Darsūniškis atiteko jo sūnui Karoliui Oginskiui (mirė 1766 m.). Vėliau Darsūniškį valdė K. Oginskio sūnus (B. K. Oginskio anūkas) Juozapas Oginskis.

Literatūra:

1. „Kas yra kas Lietuvoje. Kraštiečiai“, *Kaišiadorys*, Kaunas: UAB „Neolitas“, 2009, p. 110.
2. *Kaišiadorių enciklopedija*, http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Pagrindinis_puslapis (žr. 2014-03-29).
3. Link-Lenczowski A., Ogiński Bogusław, *Polski słownik biograficzny*, Krokua, 1978, t. 23/3, p. 601–602.

Kazimieras Dominykas Oginskis (1664 / 1665 – 1733 m. spalio 10 d.)

Kazimieras Dominykas Oginskis – Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės valstybės karinis ir politinis veikėjas. 1709–1730 m. – Trakų vaivada, 1730–1733 m. – Vilniaus vaivada, 1688, 1693, 1695, 1696, 1698, 1701–1703, 1712 metų seimų narys, Gargždų, Užpalių, Užvenčio, Seivų, Vyžuonų seniūnas), poetas. Jis buvo kunigaikščio Jono Jackaus Oginskio (apie 1625–1684) ir jo antrosios žmonos Joanos (Janinos) Teodoros Naruševičiūtės (ją tėvas vedė 1660 m sūnus. Turėjo brolius Mikalojų Pranciškų, Grigalių (Rihorą) Antaną (1697 m. Antanas vadovavo baltarusių ir lietuvių šlėktų konfederacijai prieš Sapiegų magnatus), Leoną Kazimierą, Aleksandrą (po 1660–1690), Marcijoną (Martyną) Antaną (po 1660–1703), Liudviką Karolį (m. 1718) seseris Oną, Marianą, Eleną Prancišką (m. 1750).

1692 m. vedė Pinsko maršalkos ir Gargždų seniūno Motiejaus Vainos dukterį Eleonorą Vainaitę (mirė 1738 m.). Kaip nuotakos kraitį gavo Grūšlaukės dvarą. Gyvendamas su ja susilaukė sūnaus Juozapo Tado (apie 1693–1736), tapusio Lietuvos kariuomenės generolu majoru, Trakų vaivada ir keturių dukterų: Marcibelės (gimė po 1693), tapo Ignoto Zavišos žmona; Teresės (gimė po 1693), ištekėjo už Mykolo Sologubo; Elenos (1701–1790), 1739 m. ištekėjo už Ignoto Oginskio (1698–1775), buvo Grūšlaukės, Luokės, Vaiguvos dvarininkė; Marianos (Marijonos) Oginskytė (po 1701 –1763), 1739 m. tapo Stanislovo Oginskio žmona. Su broliu iš tėvo pirmosios santuokos Grigaliumi Antanu Oginskiu dalyvavo Valkininkų konfederacijos veikloje, kuri buvo nukreipta prieš Sapiegų išsigalėjimą Abiejų Tautų Respublikoje (ATR). Rėmė Augustą II kovoje su Stanislovu Leščinskiu dėl karaliaus sosto. 1724–1725 m. kartu su Jurgiu Vaina pastatė naują Salantų bažnyčią. 1729 m. apdovanotas Baltojo Erelio ordinu.

Karolis Oginskis (apie 1690–1716)

Karolis Oginskis – Elžbietos Eperyeży (Eperyeszy) ir Boguslavo Oginskio (1669–1730) sūnus. Buvo vedęs Rachelę Teresę Vyhovską (Wyhowska) (1694–1739). Turėjo sūnų Juozapą Oginskį (1713–1776), kuris buvo vedęs Apoloniją Vyhovską (Wyhowska) (apie 1710–1751) Antaniną Bialozoraitę (Białozor) (apie 1728– 1812) ir dar vieną moterį, kurios pavardė nežinoma.

Literatūra:

1. <http://www.geni.com/people/Karol-Ogi%C5%84ski-h-Oginiec/6000000003691717117> (žr. 2014-06-27).

Juozapas Jonas Tadas Oginskis (1693 / 1700–1736)

LDK karinis ir politinis veikėjas, Lietuvos kariuomenės generolas majoras, Lietuvos ginklininkas (1729 m.) Juozapas Jonas Tadas Oginskis – Trakų vaivados (1710–1730) ir Vilniaus vaivados (1730–1733) kunigaikščio Kazimiero Dominyko Oginskio (1680–1733 m. spalio 10 d.) ir Eleonoros Vainaitė (m. 1738 m.) sūnus. Jam atiteko tėvo turėta Trakų vaivados pareigybė 1730 m., kai tėvas tapo Vilniaus vaivada.

Turėjo 4 seseris: Marcibelę (gimė po 1693 m.), tapo Ignoto Zavišos žmona; Teresę (gimė po 1693 m.), ištekėjo už Mykolo Sologubo; Elenos (1701–1790), 1739 m. ištekėjo už Ignoto Oginskio (1698–1775), buvo Grūšlaukės, Luokės, Vaiguvos dvarininkė; Marianos (Marijonos) (po 1701–1763), 1739 m. tapo Stanislovo Oginskio žmona.

Jo sūnus Mykolas Kazimieras 1765 m. tapo Vilniaus vaivada.

J. J. T. Oginskis 1721 m. vedė Lietuvos didžiojo kanclerio Mykolo Servacijaus Višnioveckio ir Kotrynos Dolskaitės dukrą Aną (Oną) Koribut-Višnioveckaitę (1695–1732 m.) iš Novgorod-Seversko (Ukraina). Jie susilaukė 7 vaikų. Vienas iš jų buvo sūnus (Mykolas Kazimieras Oginskis (1728–1800 m. gegužės 31 d.), 1761 m. vedęs Aleksandrą Čartoryskaitę (1730–1798). Dukros buvo šešios. Tai Kotryna Oginskytė (1720–? m.), ištekėjusi už Antano Pšezdeckio (1718–1772 m.); Honorata Oginskytė (1720–? m.); Augustė (Augustina) Oginskytė (1724–1791 m.), 1744 m. rugpjūčio 16 d. ištekėjusi už Konstantino Liudviko Broel Pliaterio; Kazimiera Oginskytė (1730–? m.), ištekėjusi už Mykolo Bžostovskio (1722–1784 m.); Elžbieta Oginskytė (1731–1771 m.), ištekėjusi už Mykolo Vielhorskio (1740–1794 m.), ir Genovaitė (Ženevjeva) Oginskytė (1732–1792 m.), kurios vyras buvo Adomas Bžostovskis (1722–1790 m.).

Kazimieras Martynas Oginskis (apie 1696–1727 m. rugsėjo mėn.)

Kazimiero Martyno Oginskio tėvas buvo Grigalius (Grigas, Hrehoras) Antanas Oginskis – vienas žymiausių XVII a. pab.–XVIII a. pr. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) ir Abiejų Tautų Respublikos (ATR) karinių ir politinių veikėjų. G. A. Oginskis buvo Polocko vaivados Jono Jackaus Oginskio (gimė apie 1625 m., mirė 1684 m ir jo pirmosios žmonos Onos Semaškaitės antrasis sūnus, tikrasis Mikalojaus Pranciškaus ir Leono Kazimiero Oginskių brolis bei netikras Kazimiero Dominyko Oginskio brolis. Kazimiero Martyno Oginskio proseneliai buvo Samuelis Levas Oginskis (XVI a. –1657) ir Sofija Bielevičiūtė (1600–1644). [1]

Kazimiero Martyno tėvas G. A. Oginskis buvo vedęs Premyšlio stalininko Jurgio Krasickio našlę Teofilę Čartoriskytę iš Lenkijos Čartoriskių giminės (jos tėvas buvo Karolis Čartoriskis (1629–1680), motina Ana Zebredovskaitė (XVII a. – 1668-03-03). Jono Karolio Čartoriskio tėvai buvo Izabela Korecka (XVI a. –1641-03-16) ir Mykolas Jeržis Čartoriskis (1585–1661-03-12). Anos Zebredovskaitės tėvai buvo Mariana Stadnickaitė (XVII a. –1671) ir Mykolas Zebredovskis (XVII a. – 12671)

Darius Vilimas rašo [2], kad Grigalius Antanas Oginskis ir Teofilė Čartoriskaitė turėjo du sūnus: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės virtuvininką Joną (XVII a. – 1710 m ir Kazimierą Marcijoną (iki 1709–1727), bei 3 dukteris: Elžbietą (prieš 1700–XVIII a, pirmąkart ištekėjusią už Šeduvos tijąno Kazimiero Gedgaudo, antrąkart – už Mykolo Antano Puzynos, Tryškių ir Šilėnų seniūno, Anielę (g. XVII a, Breslaujos seniūno Felikso Paryso žmoną, ir Eufroziniją (XXIII a. – apie 1765), Vileikos seniūno Petro Paco žmoną.

Kazimiero Martyno Oginskio tėvas Grigalius Antanas Oginskis garsėjo kaip didelis muzikos gerbėjas. Jis savo dvare turėjo orkestrą. Pradedant G. A. Oginskiu visi kiti Oginskiai globojo muzikus ir muzikantus.

1. <http://genealogia.grocholski.pl/gd/osoba.php?id=006120> (žr. 2014-06-23).
2. Vilimas Darius, „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 27.

Pranciška Oginskytė-Masalskienė (mirė 1750 m.)

Pranciška Oginskytė – Polocko vaivados Jono Jackaus Oginskio (gimė apie 1625 m., mirė 1684 m.) dukra, Smolensko vyskupo Liudviko Karolio Oginskio (vyskupo pareigas ėjo 1717–1718 m.) bei vieno žymiausių XVII a. pab.–XVIII a. pr. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) ir Abiejų Tautų Respublikos (ATR) karinių ir politinių veikėjų Grigaliaus (Grigo, Hrehoro) Antano Oginskio (1654 – 1709 m. spalio 17 d.) sesuo. Ji turėjo ir daugiau brolių bei seserų.

Jos tėvas J. J. Oginskis buvo susituokęs su Ona Semaškaite (1645 m.), vėliau – su Joana Teodora Naruševičiūte (1660 m.). Turėjo sūnus Mikalojų Pranciškų, Rihorą Antaną, kuris 1697 m. vadovavo baltarusių ir lietuvių šlėktų konfederacijai prieš Sapiegų magnatus, Leoną Kazimierą, Aleksandrą, Kazimierą Dominyką, Marcijoną, Smolensko vyskupą Liudviką Karolį (m. 1718) Oginskius bei dukras – Oną, Marianą, Eleną, Prancišką (m. 1750 m.) Oginskaites.

P. Oginskytė 1724 m. ištekėjo už Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valstybės ir karo veikėjo, Lietuvos etmono Mykolo Juozapo Masalskio (gimė 1697 m. Trakuose, mirė 1768 m. sausio 20 d.). M. J. Masalskis buvo kilęs iš rusų kilmės Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikų Masalskių giminės. Jo tėvas buvo Jonas Masalskis, motina – Ona Valavičiūtė, sesuo – Minsko kašteliono Aleksandro Hlebickio žmona Dominyka Hlebickienė. M. J. Masalskis mokėsi Vilniaus universitete.

P. Oginskytės brolis Grigalius (Grigas, Hrehoras) Antanas Oginskis buvo Polocko vaivados J. J. Oginskio ir jo pirmosios žmonos Onos Semaškaitės antrasis sūnus, tikrasis Mikalojaus Pranciškaus ir Leono Kazimiero Oginskių brolis bei netikras Kazimiero Dominyko Oginskio brolis. XVIII a. pradžioje G. A. Oginskis įsigijo Veisiejus (dab. Lazdijų r. teritorijoje), kuriuos 1724 m. užrašė tais metais už Mykolo Juozapo Masalskio ištekėjusiai seseriai Pranciškai Oginskaitei. Taip Veisiejai atiteko didikams Masalskiams. Čia XVIII a. pabaigoje Lietuvos etmonas M. Masalskis pastatė Veisiejų dvaro rūmus. XVIII a. 7 dešimtmetyje didikai Masalskiai pradėjo statyti dabartinę mūrinę Veisiejų bažnyčią. Darbai sustojo, mirus Veisiejų dvaro savininkui. Bažnyčios statybos darbus 1817 m. užbaigė naujoji Veisiejų dvaro savininkė Viktorija Oginskytė-Zinievienė (kt. šaltiniuose vadinama ir Viktorija Oginskaite-Žynevienė).

Pranciška Oginskytė, gyvendama santuokoje, su Mykolu Juozapu Masalskiu susilaukė 7 vaikų.

Pirmasis sūnus Kazimieras Adrijonas Masalskis (1724–1777 (?) 1778) buvo Valkavisko seniūnas, Lietuvos didysis stovyklininkas, pataurininkis. Jis susirgo psichine liga ir 1756 m. savo pareigybių atsisakė.

Antrasis sūnus – Juozapas Adrijonas Masalskis (apie 1726 m. – 1765-06-16). Jis ėjo Gardino seniūno, LDK kariuomenės generolo leitenanto, Lietuvos paišdininkio, didžiojo iždininko pareigas. Jis buvo vedęs Antaniną Radvilaitę. Su ja susilaukė 4 vaikų, iš kurių išgyveno 2: sūnus Ksaveras, buvęs pėstininkų pulko vadas ir dukra Elena Apolonija, ištekėjusi už Charles'io de Ligne.

1727-aisiais gimęs trečiasis sūnus Ignotas Jokūbas Masalskis (1726-07-30 – 1794-06-28) buvo Vilniaus vyskupas, pirmasis Lietuvos edukacinės komisijos pirmininkas.

Ketvirtasis sūnus Jonas Mikalojus Masalskis (1728–1763) buvo Valkavisko seniūnas, LDK kariuomenės artilerijos pulkininkas, Lietuvos pataurininkis.

Būdama įtakinga, P. Oginskytė padėjo savo sūnums, tarp jų ir Vilniaus vyskupui Mykolui Juozapui Masalskiui, įgyti politinį svorį ir užimti aukštas pareigas. Duktė Kotryna Masalskaitė-Niesiolovskienė (lenk. Katarzyna z Massalskich Niesiołowska) gimė apie 1730 metus. Ji buvo paskutiniojo Naugarduko vaivados Juozapo Niesiolovskio žmona ir, gyvendama santuokoje, su vyru susilaukė sūnaus Pranciškaus Ksavero, dukterų Sofijos ir Viktorijos. Kitos dvi dukros – Marijona Masalskaitė (g. po 1730 m.) ir Teresė Masalskaitė (g. po 1730 m.) mirė vaikystėje.

Ignotas Oginskis (apie 1698 –1775)

Kunigaikštis Ignotas Oginskis – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) karinis ir politinis veikėjas (Lietuvos vyriausiojo tribunolo maršalka, 1744–1750 m. – Lietuvos dvaro maršalka, 1750 m. balandžio 15 d. – 1768 m. vasario 22 d. – Lietuvos didysis maršalka, 1768–1775 m. – Vilniaus kaštelionas, Trakų vaivada).

Jis gimė 1698 metais. Ignoto tėvas Martynas Mykolas Oginskis (gimė 1672 m. Vitebske, mirė 1750 m. balandžio 2 d.) taip pat buvo LDK karinis ir politinis veikėjas. Jis buvo vedęs keturis kartus. Vaikų susilaukė gyvendamas su pirmąja žmona Terese Bžostovskaite (1678–1721), kurią vedė apie 1701-uosius metus, ir su antrąja žmona Terese Tyzenhauzaite (apie 1700–1730) – ją M. M. Oginskis vedė 1723 metais. Sūnus Ignotas buvo iš pirmosios santuokos. Jo tikrieji broliai buvo kunigas jėzuitas, Vilniaus, Vitebsko ir Minsko kolegijų rektorius Pranciškus Ksaveras Oginskis (XVIII a. – po 1750 m.), Trakų kaštelionas, Vilniaus vaivada Tadas Pranciškus Oginskis (1712–1783), Pervalko ir Babinovo seniūnas Kazimieras Ignotas Oginskis (XVIII a. – po 1769), Mstislavlio ir Vitebsko kaštelionas Stanislovas Jurgis Oginskis (1710–1748).

Ignotas su broliais turėjo 4 seseris. Pirmoji – Barbora Oginskytė. Ji 1715 m. ištekėjo Kristupo Konstantino Paco (mirė 1725 m.). Pacai susilaukė dviejų dukterų Teresės ir Rozalijos Pacaičių bei sūnaus Antano Mykolas Paco (mirė 1774 m.). Barbora Oginskytė mirė apie 1725-uosius metus.

Antroji sesuo – Ona Oginskytė (gimimo ir mirties data nežinoma). Trečioji sesuo Martyna Oginskytė buvo gimusi apie 1700-uosius metus Vitebske. 1723 m. ištekėjo už Mykolo Potockio (mirė 1749 m.). Gyvendami santuokoje Martyna ir Mykolas Potockiai susilaukė sūnaus Antano Potockio (mirė po 1778 m.) ir Petro Potockio (apie 1732 m. – po 1794 m.) bei keturių dukterų: Kristinos, Marijonos, Teresės ir Onos Potockaičių. Ona Oginskytė-Potockienė mirė 1766 metais.

Ketvirtoji sesuo Benedikta Oginskytė 1736 m. ištekėjo už Juozapo Skumino Tiškevičiaus (1716–1790. Ji mirė 1748 metais.

Ignotas Oginskis turėjo ir dvi netikras seseris, kurios buvo gimusios jo tėvui gyvenant santuokoje su antrąja žmona Terese Tyzenhauzaite. Tai Stanislava Teresė Oginskytė (gimė po 1723 metų, buvo ištekėjusi už Rapolo Oskierkos ir Marija Oginskytė (gimė po 1723 metų, buvo ištekėjusi už vyras Juozapo Judickio).

Ignoto Oginskio žmona buvo LDK karinio ir politinio veikėjo, poeto Kazimiero Dominyko Oginskio (po 1660 – 1733) ir Eleonoros Vainaitės (mirė 1738 m.) dukra Elena Oginskytė (1700–1792 m.).

Ignotas Oginskis valdė Luokės, Vaiguvos, Grūšlaukės dvarus. 1765–1771 m. jis su žmona fundavo Grūšlaukės bažnyčios statybą (pastatyta 1778 m.). 1768–1771 m. Vilniuje pastatė triaukštį Oginskių rūmų pastato korpusą prie Rūdninkų gatvės. Tada į jį buvo įjungti ten anksčiau stovėję namai. Šis pastatas užėmė plotą nuo dabartinės šiaurės vakarinės sienos iki vidaus išilginės sienos.

Augustas III du kartus Ignotą Oginskį su pavedimais siuntė į Peterburgą. 1736 m. rugpjūčio 11 d. Drezdene apdovanotas Baltojo Erelio ordinu. Ignotas buvo vienas iš pirmųjų Lietuvos masonų.

Mirė Ignotas Oginskis 1775 m. vasario 26 d. Halėje (Vokietija).

Literatūra:

1. *Vikipedijs laisvoji enciklopedija* http://lt.wikipedia.org/wiki/Ignotas_Oginskis (žr. 2014-06-21).

Elžbieta Oginskytė-Gedgaudienė-Puzinienė (prieš 1700 m. – XVIII a.)

Elžbietos Oginskytės tėvas buvo Grigalius (Grigas, Hrehoras) Antanas Oginskis – vienas žymiausių XVII a. pab.–XVIII a. pr. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) ir Abiejų Tautų Respublikos (ATR) karinių ir politinių veikėjų. G. A. Oginskis buvo Polocko vaivados Jono Jackaus Oginskio (gimė apie 1625 m., mirė 1684 m.) ir jo pirmosios žmonos Onos Semaškaitės antrasis sūnus, tikrasis Mikalojaus Pranciškaus ir Leono Kazimiero Oginskių brolis bei netikras Kazimiero Dominyko Oginskio brolis. Kazimiero Martyno Oginskio proseneliai buvo Samuelis Levas Oginskis (XVI a. –1657) ir Sofija Bielevičiūtė (1600–1644). [1].

Elžbietos tėvas G. A. Oginskis buvo vedęs Premyšlio stalininko Jurgio Krasickio našlę Teofilę Čartoriskytę iš Lenkijos Čartoriskių giminės (jos tėvas buvo Karolis Čartoriskis (1629–1680), motina Ana Zebredovskaitė (XVII a. – 1668-03-03). Jono Karolio Čartoriskio tėvai buvo Izabela Korecka (XVI a. –1641-03-16) ir Mykolas Jeržis Čartoriskis (1585–1661-03-12). Anos Zebredovskaitės tėvai buvo Mariana Stadnickaitė (XVII a. –1671) ir Mykolas Zebredovskis (XVII a. – 12671)

Darius Vilimas rašo [2], kad Grigalius Antanas Oginskis ir Teofilė Čartoriskaitė turėjo du sūnus: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės virtuvininką Joną (XVII a. – 1710 m.) ir Kazimierą Marcijoną (iki 1709–1727), bei 3 dukteris: Elžbietą (prieš 1700–XVIII a.), pirmąkart ištekėjusią už Šeduvos tijąno Kazimiero Gedgaudo, antrąkart – už Mykolo Antano Puzynos, Tryškių ir Šilėnų seniūno, Anielę (g. XVII a.), Breslaujos seniūno Felikso Paryso žmoną, ir Eufroziniją (XXIII a. – apie 1765), Vileikos seniūno Petro Paco žmoną. Elžbietos Oginskytės tėvas Grigalius Antanas Oginskis garsėjo kaip didelis muzikos gerbėjas. Jis savo dvare turėjo orkestrą. Pradedant G. A. Oginskiu visi kiti Oginskiai globojo muzikus ir muzikantus.

1. <http://genealogia.grocholski.pl/gd/osoba.php?id=006120> (žr. 2014-06-23).

2. Vilimas Darius, „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 27.

Eufrozinijs Oginskytė-Pacienė (XVIII a. pr. – apie 1765)

Eufrozinijos Oginskytės tėvas buvo Grigalius (Grigas, Hrehoras) Antanas Oginskis – vienas žymiausių XVII a. pab.–XVIII a. pr. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) ir Abiejų

Tautų Respublikos (ATR) karinių ir politinių veikėjų. G. A. Oginskis buvo Polocko vaivados Jono Jackaus Oginskio (gimė apie 1625 m., mirė 1684 m.) ir jo pirmosios žmonos Onos Semaškaitės antrasis sūnus, tikrasis Mikalojaus Pranciškaus ir Leono Kazimiero Oginskių brolis bei netikras Kazimiero Dominyko Oginskio brolis. Kazimiero Martyno Oginskio proseneliai buvo Samuelis Levas Oginskis (XVI a. –1657) ir Sofija Bielevičiūtė (1600–1644). [1]

Eufrozijijos tėvas G. A. Oginskis buvo vedęs Premyšlio stalininko Jurgio Krasickio našlę Teofilę Čartoriskytę iš Lenkijos Čartoriskių giminės (jos tėvas buvo Karolis Čartoriskis (1629–1680), motina Ana Zebredovskaitė (XVII a. – 1668-03-03). Jono Karolio Čartoriskio tėvai buvo Izabela Korecka (XVI a. –1641-03-16) ir Mykolas Jeržis Čartoriskis (1585–1661-03-12). Anos Zebredovskaitės tėvai buvo Mariana Stadnickaitė (XVII a. –1671) ir Mykolas Zebredovskis (XVII a. – 12671)

Darius Vilimas rašo [2], kad Grigalius Antanas Oginskis ir Teofilė Čartoriskaitė turėjo du sūnus: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės virtuvininką Joną (XVII a. – 1710 m.) ir Kazimierą Marcijoną (iki 1709–1727), bei 3 dukteris: Elžbietą (prieš 1700–XVIII a.), pirmąkart ištekėjusią už Šeduvos tijąno Kazimiero Gedgaudo, antrąkart – už Mykolo Antano Puzynos, Tryškių ir Šilėnų seniūno, Anielę (g. XVII a.), Breslaujos seniūno Felikso Paryso žmoną, ir Eufrozijiją (XIII a. – apie 1765), Vileikos seniūno Petro Paco žmoną.

Eufrozijijos Oginskytės tėvas Grigalius Antanas Oginskis garsėjo kaip didelis muzikos gerbėjas. Jis savo dvare turėjo orkestrą. Pradedant G. A. Oginskiu visi kiti Oginskiai globojo muzikus ir muzikantus.

1. <http://genealogia.grocholski.pl/gd/osoba.php?id=006120> (žr. 2014-06-23).

2. Vilimas Darius, „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 27.

Elena (Halina) Oginskytė-Oginskienė (apie 1700 / 1701 – apie 1790 / 1792)

Kunigaikštytė Elena (Halina) Oginskytė-Oginskienė buvo Trakų ir Vilniaus vaivados, 1726–1727 m. Seimo komisijos nario Kurše kunigaikščio Kazimiero Dominyko Oginskio (1665–1733) ir Eleonoros Vainaitės (jie susituokė 1692 m.) dukra. Elena turėjo seseris Marcibelę Oginskaitę Zavišienę, Teresę Oginskaitę-Solugubiene, Marianą Oginskaitę-Oginskienę ir brolių Juozą.

E. Oginskytė gana aktyviai dalyvavo politiniame šalies gyvenime, padėdama savo tėvui. Mintaujoje (dab. Jelgav, Latvija) susidraugavo su Kuršo kunigaikštienė Ana, 1730 m. tapusia Rusijos cariene. 1731 m., veikiausiai pakvietus carienei, apie kurią Maskvoje akredituoti Vakarų diplomatai atsiliepdavo kaip apie „gražią ir inteligentišką lenkė“, E. Oginskytė-Oginskienė atvažiavo į Maskvą. 1740 m. ji grįžo į Rusiją kaip Abiejų Tautų Respublikos ypatingojo pasiuntinio žmona – E. Oginskytė 1739 m. ištekėjo už savo giminaičio – Lietuvos ginklininko Martyno (Marcijono) Mykolo Oginskio sūnaus – Ignoto Oginskio (1698–1775). [1]

Elenos vyras buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) karinis ir politinis veikėjas Ignotas Oginskis (gimė 1698 m., mirė 1775 m. vasario 26 d. Halėje, Vokietija). Jis buvo kunigaikščio Martyno Mykolo Oginskio (1672–1750 m.) sūnus. Jo broliai buvo Pranciškus Ksaveras Oginskis (XVIII a. – po 1750), Tadas Pranciškus Oginskis (1712–1783), Kazimieras Ignotas Oginskis (XVIII a. – po 1769), Stanislovas Jurgis Oginskis (1710–1748). I. Oginskis buvo vienas iš pirmųjų Lietuvos masonų, Lietuvos vyriausiojo tribunolo maršalka, nuo 1744 m. ėjo Lietuvos dvaro maršalkos, 1750 m. balandžio 15 d.–

1768 m. vasario 22 d. – Lietuvos didžiojo maršalkos, nuo 1768 m. – Vilniaus kašteliono, Trakų vaivados pareigas. Augustas III du kartus jį su pavedimais siuntė į Peterburgą. 1736 m. rugpjūčio 11 d. I. Oginskis Drezdene buvo apdovanotas Baltojo Erelio ordinu.

Faktiškai E. Oginskytė-Oginskienė buvo diplomatė, o vyras Ignotas Oginskis atliko atstovaujantį vaidmenį. Buvo rašoma, kad E. Oginskytė-Oginskienė yra „dama graži, išmintinga ir tokia stipri, kad gali laužyti pasagas“.

Su vyru Ignotu Oginskiu buvo Salantų bažnyčios koliatorė, 1765–1771 m. fundavo Grūšlaukės bažnyčios (Salantų bažnyčios filijos) statybą (pastatyta 1778 m.; sudegė 1945 m.). [1]

Elena ir Ignotas Oginskiai Žemaitijoje

valdė Luokės, Vaiguvos, Grūšlaukės dvarus (Grūšlaukės dvaras Elenai atiteko po tėvo mirties kaip nuotakos kraitis). Oginskiai 1765–1771 m. fundavo Grūšlaukės naujos bažnyčios statybą (pastatyta 1778 m.), 1768–1771 m. Vilniuje pastatė triaukštį Oginskių rūmų pastato korpusą prie Rūdninkų gatvės. Tada į jį buvo įjungti ten anksčiau stovėję namai. Šis pastatas užėmė plotą nuo dabartinės šiaurės vakarinės sienos iki vidaus išilginės sienos.

1. *Internetowy Polski słownik biograficzny* <http://ipsb.tymczasowylink.pl/index.php/a/helena-oginska> (žr. 2014-06-23).

Anielė Oginskytė-Parysienė (gimė XVII a. pab.)

Anielės Oginskytės tėvas buvo Grigalius (Grigas, Hrehoras) Antanas Oginskis – vienas žymiausių XVII a. pab.–XVIII a. pr. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) ir Abiejų Tautų Respublikos (ATR) karinių ir politinių veikėjų. G. A. Oginskis buvo Polocko vaivados Jono Jackaus Oginskio (gimė apie 1625 m., mirė 1684 m.) ir jo pirmosios žmonos Onos Semaškaitės antrasis sūnus, tikrasis Mikalojaus Pranciškaus ir Leono Kazimiero Oginskių brolis bei netikras Kazimiero Dominyko Oginskio brolis. Kazimiero Martyno Oginskio proseneliai buvo Samuelis Levas Oginskis (XVI a. –1657) ir Sofija Bielevičiūtė (1600–1644).[1]

Anielės tėvas G. A. Oginskis buvo vedęs Premyšlio stalininko Jurgio Krasickio našlę Teofilę Čartoriskytę iš Lenkijos Čartoriskių giminės (jos tėvas buvo Karolis Čartoriskis (1629–1680), motina Ana Zebredovskaitė (XVII a. – 1668-03-03). Jono Karolio Čartoriskio tėvai buvo Izabela Korecka (XVI a. –1641-03-16) ir Mykolas Jeržis Čartoriskis (1585–1661-03-12). Anos Zebredovskaitės tėvai buvo Mariana Stadnickaitė (XVII a. –1671) ir Mykolas Zebredovskis (XVII a. – 12671)

Darius Vilimas rašo[2], kad Grigalius Antanas Oginskis ir Teofilė Čartoriskaitė turėjo du sūnus: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės virtuvininką Joną (XVII a. – 1710 m.) ir Kazimierą Marcijoną (iki 1709–1727), bei 3 dukteris: Elžbietą (prieš 1700–XVIII a.), pirmąkart ištekėjusią už Šeduvos tijąno Kazimiero Gedgaudo, antrąkart – už Mykolo Antano Puzynos, Tryškių ir Šilėnų seniūno, Anielę (g. XVII a.), Breslaujos seniūno Felikso Paryso žmoną, ir Eufroziniją (XXIII a. – apie 1765), Vileikos seniūno Petro Paco žmoną.

Anielės Oginskytės tėvas Grigalius Antanas Oginskis garsėjo kaip didelis muzikos gerbėjas. Jis savo dvare turėjo orkestrą. Pradedant G. A. Oginskiu visi kiti Oginskiai globojo muzikus ir muzikantus.

1. <http://genealogia.grocholski.pl/gd/osoba.php?id=006120> (žr. 2014-06-23).
2. Vilimas Darius, „Oginskiai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pavietų pareigūnai“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 27.

Jonas Oginskis (XVIII a.)

Jonas Oginskis 1782–1784 m. buvo Polocko vaivada. [1].

Polocko vaivadą skirdavo karalius, jis pareigas dažniausiai eidavo iki gyvos galvos. Vaivada buvo aukščiausias valstybinės valdžios pareigūnas vaivadijoje, vaivadijos bajorų vadas ir vaivadijos bajorų pašauktinių kariuomenės vadas. Jo kompetencijai buvo priskirti administracijos, karo ir teismo reikalai. Jis taip pat rūpinosi vaivadijos miestų, apsauga ir tvarka, prižiūrėjo jų matus, saikus ir kainas.

Vaivada buvo Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės Ponų tarybos narys, o nuo 1569 m. Abiejų Tautų Respublikos senato nuolatinis narys. Senate Polocko vaivada turėjo dvidešimt pirmą pagal rangą pasauliečių poziciją.

Polocko vaivados pareigybė buvo panaikinta 1795 m. – po Trečiojo Abiejų Tautų Respublikos padalijimo.

1. Zujienė Gitana, „Oginskių giminės valdžios ženklai“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 53.

Stanislovas Jurgis Oginskis (1710–1748)

Stanislovas Jurgis Oginskis – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) karinis ir politinis veikėjas, 1738 m. tapęs Mstislavlio kaštelionu, o vėliau – ir Vitebsko kaštelionu (1740–1748 m.)..

Jo tėvas buvo Marcijonas Mykolas Oginskis (1672–1750), mama – Teresė Bžostovskaitė (mirė 1721 m.). Jis turėjo 4 brolius: Pranciškų Ksaverą, kuris Varšuvoje įstojo į Jėzuitų ordiną, pakaitomis yra buvęs Vilniaus, Vitebsko ir Minsko jėzuitų kolegijų rektorius; Tada Pranciškų (1712–1783), Kazimierą (m. 1769 m.), Igną (1698–1775), seseris Barborą, Marcijoną (1713–1766) ir Benediktą. Turėjo ir dvi netikras seseris (jos buvo gimusios jo tėvui gyvenant santuokoje su antrąja žmona – Terese Tyzenhauzaite) – Stanislavą Teresę ir Juzefiną.

Karolis Oginskis (1711–1766)

LDK karinio ir politinio veikėjo, Baltojo erelio ordino kavalieriaus, Kauno pavieto maršalkos (nuo 1701 m. iki mirties), LDK stalininko (1704–1709), Darsūniškio seniūno, bažnyčios statytojo, daugkartinio pasiuntinio į Seimą Boguslavo Kazimiero Oginskio (apie 1669–1730) ir jo pirmosios žmonos Švedijos generolo-leitenanto barono Voldemaro Vrangelio dukters Polidoros Auroros sūnus. Karolio tėvas iš anksto (1703 m.) pasirūpino, kad Darsūniškio seniūnija atitektų sūnui Karoliui. 1717 m. tokį pat leidimą iš valdovo išrūpino ir Karolio sūnui (savo anūkiui) Juozapui.

Karolis turėjo seserį Teodorą. 1706 m. ją iš vieno Vilniaus vienuolyno išsivežė ir po metų vedė Švedijos karaliaus Karolio XII generolas adjutantas, Švedijos karalystės senatorius, Livonijos generalinis gubernatorius, dalyvavęs keliuose garsiuose mūšiuose (tarp jų ir prie Poltavos, kur buvo paimtas į nelaisvę, tačiau netrukus išleistas) Karolis Gustavas Diukeris. Teodora mirė 1719 metais.

1732 m. Karolio Oginskio sūnus Juozapas Darsūniškio seniūniją išnuomojo savo senelei Anai Daratai Oginskienei (savo senelio B. K. Oginskio trečiajai žmonai, jai ši santuoka buvo ketvirta), kuri po vyro B. K. Oginskio mirties 1730 m. buvo našlė.

1738 m. Juozapas Oginskis vedė Apoloniją Vyhovską, kurios tėvas Jurgis Vyhovskis buvo Voluinės pataurininkis, pulkininkas, o motina – Černigovo vėliavininko duktė Helena Černovska. 1740 m. sausio 8 d. Juozapas Oginskis savo žmonai užrašė 200 tūkst. lenkiškų auksinų iš savo Strėvininkų, Uogintų, Kruonio bei kitų dvarų Trakų ir Breslaujos pavietuose. 1740 m. Juozapas Oginskis iš Gutakovskių įsigijo Keragališkių kaimą Kazokiškių parapijoje. Jis gyveno Strėvininkų dvaro rūmuose.

Juozapo žmona Apolonija mirė Strėvininkuose 1751 m. balandžio mėn. Tų pačių metų rugsėjo 15 d. J. Oginskis vedė Kernavės seniūno Motiejaus Bialozaro ir Onos Oginskytės dukterį Antaniną Bialozaraitę.

J. Oginskis mirė 1776 m. sausio 21 d. kovo 28 d. jis buvo palaidotas Vilniaus šv. Dvasios bažnyčioje. Našle likusi Antanina Oginskienė mirė 1812 m. gegužės 21 d. Strėvininkuose, būdama 84 metų amžiaus.

Literatūra:

1. „Kas yra kas Lietuvoje. Kraštiečiai“, *Kaišiadorys*, Kaunas: UAB „Neolitas“, 2009, p. 110.
2. *Kaišiadorių enciklopedija*, http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Pagrindinis_puslapis (žr. 2014-03-29).
3. Link-Lenczowski A., Ogiński Bogusław, *Polski słownik biograficzny*, Krokua, 1978, t. 23/3, p. 601–602.

Tadas (Tadeušas) Pranciškus Oginskis (1712–1783)

LDK valstybės ir politikos veikėjas kunigaikštis Tadas Pranciškus Oginskis – Marcijono Mykolo Oginskio (1672–1750) sūnus, Igno Oginskio brolis. Jis buvo Lietuvos didysis kancleris, Trakų kaštelionas (1744–1770 m.), Trakų vaivada (1770–1783) ir Vitebsko vaivada, Rietavo, Ašmenos, Vetboro ir Pževalsko seniūnas. Valdė Maladečną (Oginskio giminei jis priklausė 110 metų), perstatė ten buvusių rūmų ir įkūrė savo rezidenciją. Rūmuose turėjo didelę ir vertingą biblioteką, paveikslų galeriją.

1737 m. vedė lietuvaite Izabelę Radvilaite. Ašmenoje ji įsteigė keletą labdarinių organizacijų vargšams, kurios vadinosi Izabelijomis. Tadas Pranciškus Oginskis su žmona Izabele susilaukė dviejų sūnų: Andriaus Oginskio ir Pranciškaus Ksavero Oginskio. Izabelė mirė 1761 metais.

Tadas Pranciškus Oginskis 1763 m. vedė antrą kartą. Jo žmona tapo Rietavo seniūno Kristupo (Kristoforo) Tiškevičiaus našlė Jadvyga Zaluskytė-Tiškevičienė. Tada T. P. Oginskis kaip pasogą gavo Rietavo dvarą. Taip Oginskiai atsirado dabartinio Plungės rajono teritorijoje.

Jadvyga taip pat garsėjo gerais darbais. Ji steigė ir išlaikė prieglaudą, buvo Vilniuje statomos ligoninės našlaičiams ir pamestinukams fundatorė

Tadas Pranciškus mirė 1783 m. Maladečinoje. Jo palaikai buvo perkelti į Vilnių ir palaidoti Šventų Jonų bažnyčios Oginskių koplyčioje, kurios fundatoriumi jis buvo.

Pagrindinės Tado Pranciškaus Oginskio rezidencijos buvo Maladečina ir Hanutos kaimas. Jam priklausė ir Lučiojai, Tadulinas, Izabelinas (pavadintas pirmosios žmonos garbei), Zalesė, Aborkai.

Maladečiną Oginskiai valdė 110 metų. Čia T. P. Oginskis perstatė rūmus ir įkūrė savo rezidenciją. Rūmuose jis turėjo didelę ir vertingą biblioteką, paveikslų galeriją.

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje yra saugomi du leidiniai (Gardino seime pasakytų kalbų protokolai (Dyariusz mow..., Vilnius: akademijos spaustuvė, 1745; keturių puslapių leidinėlis, spėjama, kad išspausdintas 1746 m. Varšuvos seimo dokumentų sąvade, – padėkos kalba už suteiktą Trakų kašteliono pareigybę), kurių autorius – Tadas Pranciškus Oginskis. D. Narbutienė publikacijoje „Oginskiai ir knyga: iš Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos fondų“ rašo: „Šis kelių veikalų autorius [...] mums įdomus ir dėl to, kad Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje yra išlikusi jo asmeninei bibliotekai priklausiusi knyga – 1699 m. Vilniuje išėjęs lotyniškas maldynas *Scientia sanctorum* [...]“ [1]

„Anot V. Kisarausko, enciklopedinio pobūdžio veikalo „Lietuvos knygos ženklai“ autoriaus, Tadas Oginskis turėjęs ir savo bibliotekos ekslibrisą – 1747 m. sukurtą knygos nuosavybės ženklą – klijuojamą grafinį lakštelį.

Po Tado mirties jo nuosavybė kaip palikimas atiteko sūnums. Zalesę gavo Pranciškus Ksaveras Oginskis.

Išsamiau svarbiausi T. P. Oginskio gyvenimo faktai yra nušviečiami Kazimiero Bartaševičiaus darbe „Tadas Oginskis ir jo 1712–1783 m. dienoraštis“ (išleistas 1914 m.). Čia jis rašo: „Tadas Pranciškus gimė 1712 m. rugpjūčio 26 dieną. Būdamas dvidešimties metų amžiaus (1732 m.), jis jau buvo Vitebsko deputatas Varšuvos seime (aktyviai dalyvavo keliant jame sumaištį; apie tai pats kunigaikštis dienoraštyje rašė: „Respublikoje tokių skandalų dar nėra buvę“), vėliau, 1733 m. seime, dalyvavo kaip Breslaujos pavietai deputatas. Tarp Augusto III ir Leščinskio prasidėjus kovai dėl sosto, kunigaikštis palaikė pastarąjį. 1736 m. pacifikaciniame seime (į sostą įžengus Augustui III) jis, kaip Vitebsko deputatas, buvo išrinktas į Lietuvos komisiją, svarščiusią galimybes padidinti Abiejų Tautų Respublikos kariuomenės lėšas. Netrukus kunigaikščiui buvo patikėtos Lietuvos didžiojo raštininko pareigos. Buvo vedęs kunigaikštienę Izabelę Kotryną Radvilaite. Sužadėtuvis įvyko 1737 m. vasario 27 d. Lachvoje, pas kunigaikštį Mykolą Kazimierą Radvilą Žuvele. Jie susituokė tu pačių metų rugsėjo 22 d. Kareličiuose.

1738 m. Kazimieras Oginskis su žmona Rozalija perdavė savo broliui Tadui valdyti Hanutą ir Maladečiną su palivarkais. 1739 m. senato pasitarimui nutarus, karalius kunigaikščiui Tadui atidavė Ašmenos seniūniją, o prie raštininko pareigų pridėjo ir jo karališkosios didybės pulkininko vardą. Oginskiai į Ašmenos seniūniją atvyko 1740 m. gegužės mėnesį, kai kunigaikštis prisiekė Ašmenos žemės teisėjui Baranovičiui. Tuo metu Oginskiai gyveno Taduline, kur 1740 m. balandžio 13 d. gimė jų pirmasis sūnus Andrius Marcijonas Joakimas (Andriaus vardą jis gavo kazokų karų laikų kankinio, palaimintojo Andriaus Bobolos garbei). Sūnų pakrikštijo 1741 m. sausio mėnesį. Į ta proga surengtą puotą atvyko daug svečių, iškilmės tęsėsi keturias dienas.

1744 m. Gardino seimas kunigaikštį Tada išrinko seimo maršalka. Seimas taip ir neišsprendė vieno iš pagrindinių klausimų – dėl kariuomenės padidinimo. „Nenorime išsigelbėjimo“, – kalbėjo maršalka seimui, – „atėjus šimtmečiais geidžiamam metui. Tad nekaltinkite nieko ir patys dėl savęs liekite ašaras!“ Tąsyk kunigaikštis, prieš tapdamas senatoriumi, paskutinį kartą dalyvavo seimo veikloje. Vėliau, lapkričio mėnesį, jis buvo paskirtas Vilniaus kaštelionu.

Vitebsko pavietai Tadulino kaime kunigaikštis Tadas pastatė bažnyčią ir bazilijonų vienuolyną. 1757 m. kaštelionas savo sūnui Andriui perdavė Ašmenos seniūniją, o Pranciškui Ksaverui – Pževalsko. Tais pačiais metais jis kartu su žmona pradėjo parapijos bažnyčios bei kunigų trinitorių vienuolyno statybą Maladečinoje. Oginskiai jau buvo pradėję gyventi Maladečine, kur kunigaikštis Tadas renovavo senuosius kunigaikščių Zbaraskių rūmus. 1761 m. lapkričio 7 d. mirė kašteliono žmona. 1762 m. vasario 15 d. ji buvo palaidota naujoje bažnyčioje. Po dviejų metų Sienoje kunigaikštis susituokė antrą kartą – dabar su Rietavo seniūno Kristupo Tiškevičiaus našle Jadvyga Terese Zaluskyte. Rietavas tapo Oginskių

giminės nuosavybe. Nuo to įvykio praėjus beveik šimtui metų, čia gimė Mykolo Kleopo Oginskio anūakai – paskutiniai giminės palikuonys pagal vyriškąją liniją. Mirus Augustui III, kaštelionas rėmė Stanislovo Augusto įžengimą į sostą, vėliau jo paprašė Trakų vaivados pareigų.

T. P. Oginskio ir jo žmonos lėšomis 1768 m. spalio 7 d. į Maladečinos bažnyčią buvo atgabentos relikvijos iš Romos, o 1772 m. į Sienos pranciškonų bažnyčią – šv. Fortunato relikvijos. Svarbiausias filantropinis Jadvygos Oginskienės nuopelnas buvo 1766 m. Vilniuje pradėję veikti jos įkurti pamestinukų ir našlaičių namai arba Kūdikėlio Jėzaus įstaigos. 1770 m. pradžioje mirė Trakų vaivada Aleksandras Pociėjus ir balandžio 7 d. kunigaikštis Tadas gavo lauktas pareigas. Jo atvykimo į Trakų vaivadiją proga čia vyko didelės iškilmės, kunigai pasakė daug panegirikų. Tuo metu T. P. Oginskis gyveno Ašmenos paviete, Hanutoje, kurią pasirinko kaip savo paskutinę rezidenciją. Ten apie 1765 m. pastatė rūmus ir dvarą (sugriauti po 1939 m.).

Oginskių giminės gyvenamoji vieta ir visuomeniniai interesai iš Vitebsko žemėse esančio Tadulino vėl persikėlė į Maladečiną, Hanutą, Zalesę, Ašmeną, Vilnių, Trakus ir Rietavą. Giminė tuo laiku grįžo į savo pavardės kilmės vietas – Lietuvą. Paskutiniais gyvenimo metais kunigaikštis pastatė Dievo Kūno koplyčią Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje. T. P. Oginskio rūpesčiu 1780 m. šiai koplyčiai iš Romos buvo atsiųstos Šv. Teofilio relikvijos. Kunigaikštis mirė 1783 m. lapkričio 25 d. Hanutoje. Jis buvo palaidotas Vilniaus Šv. Jonų bažnyčios Dievo Kūno koplyčios, kuri dabar vadinama ir Oginskių vardu, rūsyje.“

1. Narbutienė D., „Oginskiai ir knyga: iš Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos fondų“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 87.

Juozapas Oginskis (apie 1713–1776)

Juozapas Oginskis – LDK karinio ir politinio veikėjo, Baltojo erelio ordino kavaleriaus, Kauno pavieto maršalkos (nuo 1701 m. iki mirties), LDK stalininko (1704–1709), Darsūniškio seniūno, bažnyčios statytojo, daugkartinio pasiuntinio į Seimą Boguslavo Kazimiero Oginskio (apie 1669–1730) ir jo pirmosios žmonos Švedijos generolo-leitenanto barono Voldemaro Vrangelio dukters Polidoros Auroros anūkas. Jo tėvas buvo Karolis Oginskis (1711–1766); „Kaišiadorių enciklopedijoje“ [1] rašoma, kad jo tėvas buvo Ignotas Oginskis, tačiau Boguslavas Kazimieras Oginskis turėjo tik vieną sūnų – Karolį.

J. Oginskis buvo Darsūniškio ir Vaiguvos seniūnas, Kruonio, Strėvininkų, Uogintų bei keletos kitų dvarų savininkas. 1717 m., Juozapui esant dar visai mažam, jo senelis – Darsūniškio seniūnas ir Kauno pavieto maršalka Boguslavas Kazimieras Oginskis – išrūpino teisę savo sūnui Karoliui Oginskiui ir jo sūnui bei savo anūkui Juozapui Oginskiui valdyti Darsūniškio seniūniją. 1732 m. Juozapas Darsūniškio seniūniją išnuomojo savo senelei Daratai Oginskienei (savo senelio B. K. Oginskio trečiajai žmonai), kuri po vyro mirties 1730 m. buvo našlė.

1738 m. J. Oginskis vedė Apoloniją Vyhovską, kurios tėvas Jurgis Vyhovskis buvo Voluinės pataurininkis, pulkininkas, o motina – Černigovo vėliavininko duktė Helena Černovska. 1740 m. sausio 8 d. Juozapas Oginskis savo žmonai užrašė 200 tūkst. lenkiškų auksinų iš savo Strėvininkų, Uogintų, Kruonio bei kitų dvarų Trakų ir Breslaujos pavietuose.

1740 m. J. Oginskis iš Gutakovskių įsigijo Keragališkių kaimą Kazokiškių parapijoje. Jis gyveno Strėvininkų dvaro rūmuose.

Juozapo žmona Apolonija mirė Strėvininkuose 1751 m. balandžio mėn. Tų pačių metų rugsėjo 15 d. J. Oginskis vedė Kernavės seniūno Motiejaus Bialozaro ir Onos Oginskytės dukterį Antaniną Bialozaraite.

J. Oginskis mirė 1776 m. sausio 21 d. Tų pačių metų kovo 28 d. jis buvo palaidotas Vilniaus šv. Dvasios bažnyčioje. Našle likusi Antanina Oginskienė mirė 1812 m. gegužės 21 d. Strėvininkuose, būdama 84 metų amžiaus.

1. „Kaišiadorių enciklopedija“

http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis_Boguslavas_Kazimieras,
http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis_Juozapas (žr. 2014-06-22).

Stanislava Teresė Oginskytė-Oskierkienė (gimė po 1723 m.)

LDK karinio ir politinio veikėjo Martyno Mykolo Oginskio (gimė 1672 m. Vitebske, mirė 1750 m. balandžio 2 d.) ir jo antrosios žmonos Teresės Tyzenhauzaitės (apie 1700–1730) dukra.

Stanislava Teresė Oginskytė gimė po 1723 metų. Buvo ištekėjusi už Rapolo Oskierkos. Turėjo seserį Mariją Oginskaitę (gimė po 1723 metų, buvo ištekėjusi už Juozapo Judickio). Jos netikri broliai ir seserys (tėvo M. M. Oginskio ir jo pirmosios žmonos Teresės Bžostovskaitės (1678–1721) vaikai) buvo (LDK) karinis ir politinis veikėjas (Lietuvos vyriausiojo tribunolo maršalka, 1744–1750 m. – Lietuvos dvaro maršalka, 1750 m. balandžio 15 d. – 1768 m. vasario 22 d. – Lietuvos didysis maršalka, 1768–1775 m. – Vilniaus kaštelionas, Trakų vaivada) Ignotas Oginskis (1698–1775); kunigas jėzuitas, Vilniaus, Vitebsko ir Minsko kolegijų rektorius Pranciškus Ksaveras Oginskis (XVIII a. – po 1750 m.); Trakų kaštelionas, Vilniaus vaivada Tadas Pranciškus Oginskis (1712–1783); Pervalko ir Babinovo seniūnas Kazimieras Ignotas Oginskis (XVIII a. – po 1769); Mstislavlio ir Vitebsko kaštelionas Stanislovas Jurgis Oginskis (1710–1748); Barbora Oginskytė, 1715 m. ištekėjusi Kristupo Konstantino Paco (mirė 1725 m.). Pacai susilaukė dviejų dukterų Teresės ir Rozalijos Pacaičių bei sūnaus Antano Mykolas Paco (mirė 1774 m.) Barbora Oginskytė mirė apie 1725-uosius metus; Ona Oginskytė (gimimo ir mirties data nežinoma); Martyna Oginskytė, gimusi apie 1700-uosius metus Vitebske. 1723 m. ji ištekėjo už Mykolo Potockio (mirė 1749 m.). Gyvendami santuokoje Martyna ir Mykolas Potockiai susilaukė sūnaus Antano Potockio (mirė po 1778 m.) ir Petro Potockio (apie 1732 m. – po 1794 m.) bei keturių dukterų: Kristinos, Marijonos, Teresės ir Onos Potockaičių. Martyna Oginskytė-Potockienė mirė 1766 metais; Benedikta Oginskytė, 1736 m. ištekėjusi už Juozapo Skumino Tiškevičiaus (1716–1790, mirusi 1748 metais).

Marija (Marijana) / Juzefina Oginskytė-Judickienė (gimė po 1723 m.)

LDK karinio ir politinio veikėjo Martyno Mykolo Oginskio (gimė 1672 m. Vitebske, mirė 1750 m. balandžio 2 d.) ir jo antrosios žmonos Teresės Tyzenhauzaitės (apie 1700–1730) dukra. Marija Oginskytė buvo ištekėjusi už Juozapo Judickio. Jos tikroji sesuo – Stanislava Teresė Oginskytė-Oskierkienė, gimusi po 1723-ųjų metų, ištekėjusi už Rapolo Oskierkos. M. Oginskytės-Judickienės netikri broliai ir seserys (tėvo M. M. Oginskio ir jo pirmosios žmonos Teresės Bžostovskaitės (1678–1721) vaikai) buvo (LDK) karinis ir politinis veikėjas (Lietuvos vyriausiojo tribunolo maršalka, 1744–1750 m. – Lietuvos dvaro maršalka, 1750 m. balandžio 15 d. – 1768 m. vasario 22 d. – Lietuvos didysis maršalka, 1768–1775 m. – Vilniaus kaštelionas, Trakų vaivada) Ignotas Oginskis (1698–1775); kunigas

jėzuitas, Vilniaus, Vitebsko ir Minsko kolegijų rektorius Pranciškus Ksaveras Oginskis (XVIII a. – po 1750 m.); Trakų kaštelionas, Vilniaus vaivada Tadas Pranciškus Oginskis (1712–1783); Pervalko ir Babinovo seniūnas Kazimieras Ignotas Oginskis (XVIII a. – po 1769); Mstislavlio ir Vitebsko kaštelionas Stanislovas Jurgis Oginskis (1710–1748); Barbora Oginskytė, 1715 m. ištekėjusi Kristupo Konstantino Paco (mirė 1725 m.). Pacai susilaukė dviejų dukterų Teresės ir Rozalijos Pacaičių bei sūnaus Antano Mykolas Paco (mirė 1774 m.). Barbora Oginskytė mirė apie 1725-uosius metus; Ona Oginskytė (gimimo ir mirties data nežinoma); Martyna Oginskytė, gimusi apie 1700-uosius metus Vitebske. 1723 m. ji ištekėjo už Mykolo Potockio (mirė 1749 m.). Gyvendami santuokoje Martyna ir Mykolas Potockiai susilaukė sūnaus Antano Potockio (mirė po 1778 m.) ir Petro Potockio (apie 1732 m. – po 1794 m.) bei keturių dukterų: Kristinos, Marijonos, Teresės ir Onos Potockaičių. Ona Oginskytė-Potockienė mirė 1766 metais; Benedikta Oginskytė, 1736 m. ištekėjusi už Juozapo Skumino Tiškevičiaus (1716–1790, mirusi 1748 metais).

Mykolas Kazimieras Oginskis (apie 1728 / 1730 – 1800)

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) karo, valstybės ir visuomenės veikėjas Mykolas Kazimieras Oginskis – Juozapo Jono Tado Oginskio, nuo 1730 m. ėjusio Trakų vaivados pareigas, sūnus. Jis buvo pretendentas į Lietuvos-Lenkijos karaliaus karūną, Lietuvos raštininkas, Lietuvos generolas-majoras, paskutinysis LDK išdininkas, 1764–1768 m. ėjo Vilniaus vaivada. M. K. Oginskis – vienas iš trijų Oginskių giminės atstovų, LDK ėjusių etmono pareigas [1] (lauko etmono pareigas yra ėjęs Jonas Jackus Steponas Oginskis, didžiojo etmono pareigas – Grigas Antanas Oginskis). M. K. Oginskis didžiojo etmono pareigas ėjo 1768–1793 metais. Kai kurie lenkų tyrinėtojai teigia, kad M. K. Oginskis buvo daugiau muzikas nei karys [2].

Išgarsėjo ir kaip poetas, dailininkas, muzikas, knygų leidėjas, mecenatas. Gyvendamas Slonime, savo rezidencijoje, jis buvo įkūręs orkestrą ir operos teatrą. Palikuonių neturėjo. Daugelį metų globojo savo trečiosios eilės pusbrolio Andriaus sūnų Mykolą Kleopą Oginskį (1765–1833).

1765–1784 m. Mykolo Kazimiero Oginskio rūpesčiu buvo kasamas 54 km ilgio kanalas, kuris per Nemuno intaką Ščarą, Pripetės intaką Jaseldą, Dnieprą iš Baltijos jūros atvėrė kelią į Juodąją jūrą ir į Konstantinopolį. Šis kanalas buvo pavadintas M. K. Oginskio vardu. Kunigaikštis kanalo statybai paaukojo 12 milijonų auksinių.

IŠSAMIAU:

Plati M. K. Oginskio biografija yra paskelbta 2008 m. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos išleistoje Valdo Rakučio knygoje „Lietuvos krašto apsaugos ministrai ir kariuomenės vadai, t. 1: LDK didieji etmonai ir sukilimo vadai“ (p. 223–231). Šio autoriaus publikacija „Mykolas Kazimieras Oginskis – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didysis etmonas“ skelbiama knygoje „Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje ...“ (Vilnius, 210, p. 91–106).

M. K. Oginskis gimė apie 1730 m. Kozelske (Černigovo žemės) Trakų vaivados Juozapo Oginskio ir Onos Višnioveckaitės šeimoje. Kai jam buvo šešeri metai, mirė tėvas (1736 m.). Tada Mykolo Kazimiero auklėjimu užsiėmė jo senelis – LDK etmonas Mykolas Servacijus Višnioveckis. M. K. Oginskis vaikystėje ir jaunystėje mokėsi muzikos ir tapybos, buvo gabus menams. Kai mirė senelis, berniuką ėmė globoti Marcijonas Mykolas Oginskis [3, 4]. Jo globa buvo savanaudiška – M. B. Oginskis norėjo iš globotinio atimti jo paveldėtas žemes ir dėl to su juo bylinėjosi net iki 1751 metų. Išsaugoti turtą M. K. Oginskiui padėjo Mykolas Čartoriskis, kuris jam išrūpino ir pirmąsias pareigybes, t. y. kaip rašo V. Rakutis, „1744 m. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės taurininko, o 1748 m. jau Lietuvos Didžiosios

Kunigaikštystės lauko raštininko. Jau nuo 1744 m. buvo dragūnų regimento šefas (vienintelis Lietuvoje regimentas, turėjęs atskirą šefą). 1748 m. rugsėjo 20 d. Lietuvos kariuomenėje jam buvo suteiktas generolo majoro laipsnis (jam buvo tik 18 metų!). [5] Tuo pačiu gavo Čečersko seniūno pareigas ir pajamas“. 1753 m. jaunas didikas išvyko į užsienio kelionę [...] . Pasinaudodamas protekcija, M. K. Oginskis tapo Prancūzijos kariuomenės savanoriu, dalyvavo Septynerių metų kare. [...] tačiau M. K. Oginskis pagarsėjo ne tiek savo kariniais nuotykiiais, kiek muzikiniais sugebėjimais, patobulindamas muzikinius instrumentus, rašydamas straipsnius į Prancūzijoje leidžiamą garsiąją Deniso Didro (Denis Diderot) enciklopediją.

1761 m. savo globėjo Mykolo Čartoriskio nurodymu M. K. Oginskis nenoriai grįžo į Lietuvą.“ Čia jis 1761 m. rugsėjo 19 d. vedė Lietuvos pakanclerio Mykolo Antano Sapiegos našlę, Mykolo Čartoriskio dukrą Aleksandrą. Vedęs gavo Slanimo seniūniją. Gyveno Peterburge, buvo vienas iš Jekaterinos II kandidatų į Lenkijos sostą.

V. Rakutis rašo [6], kad „1762 m. M. K. Oginskis pasirodė Peterburge formaliai padėkoti už gautą Šv. Andriejaus ordiną, o realiai išbandyti galimybę tapti Abiejų Tautų Respublikos valdovu iš Rusijos malonės ar bent sustiprinti savo poziciją. [...] 1764 m. gruodžio 4 d. jam buvo suteiktos aukščiausios Lietuvoje Vilniaus vaivados pareigos.

1765 m. grįžo iš Rusijos ir Slanime pradėjo kurti „mūzų dvarą“. Jo pastangomis per Polesės pelkes buvo nutiesti du keliai, jungę Pinską su Slanimu bei Voluine.

V. Rakutis rašo [7], kad „1765 m. pradžioje įkūrus Lietuvos karo komisiją, etmonams nusišalinus nuo darbo joje, M. K. Oginskis tapo realiu jos vadu. Ši komisija buvo vyriausias kariuomenę valdantis organas, kuris susirinkdavo posėdžiams kartą per pusmetį. [...] 1765 m. jam buvo pavesta tiesiogiai vadovauti Vilniaus įgulai ir didžiausiai bei stipriausiai kariuomenės daliai. 1768 m. jam be eilės buvo suteikta Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didžiojo etmono buožė.“

Į istoriją M. K. Oginskis pirmiausia įėjo kaip didikas, kurio rūpesčiu iki 1768 m. buvo nutiestas 54 km ilgio kanalas, sujungęs Dniepro ir Nemuno baseinus (kanalas Nemuno intaką Ščarą sujungė su Jaselda, Pripete, Dniepru ir atvėrė vandens kelią iš Baltijos jūros į Juodąją jūrą (į Konstantinopolį). Šis kanalas buvo pavadintas Mykolo Kazimiero Oginskio vardu.

1768 m. tapęs Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės etmonu, M. K. Oginskis pasirūpino, kad kariuomenėje reikalai gerėtų: padidino algas, plėtojo leidybinę veiklą.

Baro konfederacijos veiklos metais jis daugiausia rūpinosi, kad etmonams būtų sugrąžintos 1764 m. apribotos teisės.

V. Rakutis rašo [8], kad „1770–1771 m. Lietuvos kariuomenės vadovybė jau vedė slaptas derybas su Baro konfederatais dėl galimo prisidėjimo prie šio judėjimo. [...]

Lietuvos kariuomenės koncentracija buvo vykdoma sanitarinio kordono prieš plintančią epidemiją pretekstu. Jau 1770 m. gruodžio 10 d. liepta suformuoti šį kordoną prieš marą. Šiam kordonui vadovauti buvo paskirtas etmonas M. K. Oginskis. [...] Birželio 17 d. karo komisija etmonui M. K. Oginskiui leido, esant reikalui, kilnoti ar surinkti dalinius, jei to reikalautų jų saugumas. Taip etmonas įgavo juridines teises laisvai disponuoti Lietuvos didžiosios Kunigaikštystės kariuomene tarp Karo komisijos posėdžių. [...]“.

1771 m. Mykolas Kazimieras prisijungė prie Baro konfederatų. Rugsėjo 23-osios naktį A. Suvorovo pajėgos prie Stalovičų sutriuškino jo trijų tūkstančių karių pajėgas. Emigravęs M. K. Oginskis gavo amnestiją.

M. K. Oginskio kaip etmono pozicijos sumenko LDK kariuomenei pralaimėjus 1771 m. mūšį.

Jis patyrė didelius finansinius nuostolius, pirmojo padalijimo metu prarasdamas dalį žemių. Gyvendamas emigracijoje, daug išiskolino, tačiau, kaip pažymi V. Rakutis. [9] „neatsisakė prabangaus gyvenimo stiliaus, toliau vykdė kanalų tiesimo ir tobulinimo darbus“.

M. K. Oginskis valdė Slonimą. V. Rakutis rašo, kad savo „dvare jis buvo įkūręs dvi operos trupes, pastatęs 2 tūkstančių vietų teatrą, sukūrė muzikos mokyklą, kūrė polonezus, dainas, parašė tris knygas. Nors amžininkų reakcija buvo neigiama, M. K. Oginskis buvo savarankiška, tėvynę mylinti ir kūrybinga asmenybė, kurios charakteriui suformuoti iš dalies sutrukdė per lengvai pasiektos politinė ir karinės aukštumos pirmoje gyvenimo pusėje.“

S. Verameičikas rašo [10], kad 1774 m., pritrūkęs pinigų, M. K. Oginskis buvo priverstas parduoti Nebarovo dvarą savo dukterėčiai – kunigaikštienei Elenai Pšezdzeckytei-Radvilieni ir jos vyrui. 1775 m. sugrįžo į Slanimą. Ten pastatė kelias įmones, spaustuve, įkūrė pirmąją operos teatrą ir muzikinę kapelą. Dirbdamas kartu su Pinsko ginklininku ir miesto teisėju Martynu Butrimovičiumi, Mykolas Kazimieras įgyvendino didelį projektą – už savo lėšas įrengė garsųjį Oginskio kanalą, kuris sujungė Baltijos ir Juodosios jūros baseinus.

Etmonas priklausė masonams ir 1781 m. buvo išrinktas „deputuotu Lietuvos provincijos didžiuoju magistru“.

1782–1785 m. praleido keliaudamas po Olandiją (Acheną, Briuselį, Amsterdamą, Hagą), Angliją. Vėliau, paskutinio XVIII a. dešimtmečio pradžioje, diplomatas Mykolas Kleopas Oginskis beveik atkartojė etmono kelionę po Olandiją ir Angliją.

Kaip liudija amžininkai, etmono interesai, išsilavinimas ir būdas buvo meno žmogaus. Jaunystėje Mykolas Kazimieras žavėjosi tapyba, „lengvai, elegantiškai ir tiksliai“ piešė kraštovaizdžius, gėles, vaisius bei paukščius. Jis gavo gerą muzikinį išsilavinimą ir puikiai grojo įvairiais muzikos instrumentais, juokais net buvo vadinamas „etmonu-klarnetu“. Apie jį buvo rašoma: „pasižymi dideliu muzikiniu talentu, nuostabiai groja arfa ir smuiku“.

Teigiama, kad būtent jis išrado arfos pakojį. 1760 m. Mykolas Kazimieras tris valandas grojo arfa Denis Didro, kuris, kaip jau buvo minėta, labai gerai įvertino jo talentą ir atlikimo techniką. Etmonas sukūrė Slanimo teatrui operas „Čigonai“ ir „Eliziejaus laukai“, parašė nemažai polonezų bei kitų muzikinių kūrinių. Jis turėjo ir rašytojo gabumą – kūrė poeziją, išleido „Istorinius bei moralinius apsakymus“, „Pasakėčias ir ne pasakėčias“.

Buvo filantropas. Daug paaukėjo Smilavičių vienuolynui ir bažnyčiai, įkūrė labdaros fondą, skirtą Vilniaus universiteto studentams remti.

Per Tado Kosciuškos sukilimą Mykolas Kazimieras Oginskis buvo Vilniuje. Nepaisant sunkios ligos, jis kaip ir anksčiau laiką leisdavo apsuptas muzikantų, palaikė ryšius su Jozefu Haidnu.

1795 m. pabaigoje Mykolas Kazimieras Oginskis jau buvo persikėlęs gyventi į Varšuvą, kur atsidėjo vien menui ir muzikai. Paskutiniuosius savo gyvenimo metus praleido Helenovo dvare prie Varšuvos. Mirė 1800 m. sausio 31 d. Varšuvoje.

Laiko perspektyvos požiūriu etmonas Mykolas Kazimieras Oginskis atrodo kaip neįprastas ir talentingas žmogus. Gali pasirodyti, kad dalyvavimas skirtingų – kartais net priešingų – stovyklų politiniame gyvenime, polinkis į avantiūras bei diskredituojančias aferas parodo jį kaip patiklų, kartais naivų, be principų žmogų. Tačiau tai nepaneigia jo patriotizmo ir noro sąžiningai siekti gerovės savo kraštui. Asmeninės ambicijos ir savimeilė, polinkis į okultizmą, sentimentalumas, teatriški poelgiai – tai XVII a. antroje pusėje įprastas pasaulietinio didiko, priklausiusio pretenzingai, intelektualiai tuometinio jaunojo Abiejų Tautų Respublikos karaliaus aplinkai, elgesys. Tai, kad tokia asmenybė kaip Mykolas Kazimieras ano meto aukštojoje visuomenėje įprasta, įrodo jo tariamo sūnėno gyvenimo kelias (elgesys, veiksmai, gabumai ir simpatijos). Mykolo Kleopo Oginskio gyvenimas kažkoku keistu būdu kaip veidrodis atspindėjo ir savaip atkartojė tolimo giminaičio gyvenimą

Žinoma, kad Lietuvoje M. K. Oginskis yra valdęs Švėkšnos dvarą.

D. Narbutienė rašo, kad „XVIII a. viduryje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didysis etmonas Mykolas Kazimieras Oginskis (1728–1800) savo valdose Nieborove prie Varšuvos įsteigė biblioteką, kurią vėliau perkėlė į Slanimą. 1796 m. joje būta 1780 tomų. Po M. K.

Oginskio mirties biblioteka buvo išsklaidyta. Ir taip atsitiko ne su vienu Oginskių knygų rinkiniu

1. LDK laikotarpiu etmonas buvo „vyriausiasis kariuomenės vadas, kuris ne tik vadovaudavo kariuomenei mūšyje, bet būdavo atsakingas ir už kariuomenės administravimą, jos finansų tvarkymą, kariuomenės teisę (leido etmono artikulų), tam tikra dalimi QUOTE politiką (turėjo savo rezidentus užsienio valdovų dvaruose) – Valdas Rakutis, „Mykolas Kazimieras Oginskis – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didysis etmonas“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 91.
2. *Ten pat*.
3. Abiejų Tautų Respublikos kancleris – D. Mukienės pastaba.
4. Mykolas Kazimieras Oginskis tuo metu, kai jį globojo Marcijonas Oginskis, gyveno Vitebske kartu su Marcijono anūku Andriumi Oginskiu (Mykolo Kleopo tėvu), kuris buvo 11 metų už jį vyresnis. Gali būti, kad tais bendrai leidžiamais vaikystės metais Mykolą Kazimierą ir pradėjo vadinti Mykolo Kleopo Oginskio dėde – S. Verameičiko pastaba.
5. 1748 m. Mykolas Kazimieras, būdamas Seimo deputatu, gavo dvarus, prie kurių prijungė Čečerską, Kalvariją, Merač (prie Pinsko), Pinską, Tucholską bei Ričivolį.
6. Valdas Rakutis, „Mykolas Kazimieras Oginskis – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didysis etmonas“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, Vilnius, 2010, p. 94.
7. *Ten pat*, p. 95.
8. *Ten pat*, p. 96.
10. Verameičikas S., *Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833)*, Vilnius, 2008.

Aleksandra Juzefa Čartoryskytė-Sapiegienė-Oginskienė (1730 m. kovo 19 d. Varšuvoje – 1798 m. rugpjūčio 28 d. Siedluose, Lenkija)

Aleksandra Juzefa Čartoryskytė-Oginskienė buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) kunigaikščio, Abiejų Tautų Respublikos valstybės ir karinio veikėjo Mykolo Frederiko Čartoriskio (gimė 1696 m. balandžio 26 d. Varšuvoje, mirė 1775 m. rugpjūčio 13 d. Varšuvoje, jo tėvai buvo Kazimieras Čartoriskis (1674–1741) ir Izabela Elžbieta Morštin (1671–1758) [1] ir Eleonoros Monikos Valdštein (Jono Antano Valdšteino ir Onos Valdštein duktė) dukra.

M. F. Čartoriskis buvo Klevanės ir Žukovo kunigaikštis, vienas iš politinės grupuotės „Familija“, nukreiptos prieš Radvilas ir Potockius, iniciatorių ir jos vadovas, pirmosios Lenkijoje masonų ložės „Raudonoji brolija“ narys. Jis kartu su broliu Augustu Aleksandru reikalavo įvesti paveldimą monarcho sostą. 1720 m. M. F. Čartoriskis tapo Lietuvos pastalininkiu, 1722 m. – Vilniaus kaštelionu, 1724 m. – Lietuvos pakancleriu, 1752 m. – Lietuvos didžiuoju kancleriu, ėjo Gomelio, Jurbarko, Kupiškio, Lucko, Pieniansko, Veližo, Usviatio seniūno pareigas. 1726 m. buvo apdovanotas Baltojo erelio ordinu.

A. J. Oginskienės pirmasis vyras buvo Lietuvos pakancleris Mykolas Antanas Sapiega (1711–1760). Jie susituokė 1748 metais. M. A. Sapiega gimė 1711 m. kovo 10 / kovo 12 d. Karaliaučiuje, mirė 1760 m. spalio 11 d. Slanime). Jo tėvas buvo Aleksandras Povilas Sapiega, motina – prancūzų amasadoriaus Pranciškaus Gaston de Bethune dukra Marija Kristina de Béthune, M. A. Sapiega 1743 m. tapo Lietuvos tribunolo maršalka, 1739–1746 m. ėjo Lietuvos Didžiojo medžioklio, 1746–1752 m. – Palenkės vaivados, 1752–1760 m. – Lietuvos pakanclerio, o nuo 1757 m. – Mstislavlio seniūno pareigas. Jam ši santuoka buvo antroji. Pirmoji jo žmona buvo Teklė Radvilaitė. Ją vedė 1745 metais. Po dviejų santuokos metų T. Radvilaitė-Sapiegienė mirė.

Gyvendama santuokoje su M. A. Sapiega A. J. Čartoryskytė-Sapiegienė vaikų nesusilaukė.

1761 m. rugsėjo 19 d. ji ištekėjo antrą kartą. Jos antruoju vyru tapo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) karo, valstybės ir visuomenės veikėjas, pretendentas į Lietuvos-Lenkijos karaliaus karūną, Lietuvos raštininkas, Lietuvos generolas-majoras, paskutinis LDK išdininkas Mykolas Kazimieras Oginskis (1730–1800). 1764–1768 m. jis ėjo Vilniaus vaivados pareigas. Vesdamas Aleksandra, M. K. Oginskis kaip jos kraitį gavo Slanimo seniūniją. Gyvendama santuokoje su M. K. Oginskiu, Aleksandra taip pat vaikų nesulaukė. A. J. Čartoriskytė-Sapiegienė-Oginskienė turėjo dvi seseris (Antaniną Čartoriską (1728–1746), kuri buvo ištekėjusi už Jurgio Flemingo, Konstanciją Čartoriską (1729–1749) ir brolių Antaną Čartoriskį (1732–1753).

Po tėvo mirties 1775 m. Aleksandra paveldėjo Siedlcų miestą su greta jo buvusiais septyniais dvarais.

Aleksandra darė nemažą įtaką Siedlcų miesto kaip ekonominio ir kultūros centras vystymuisi. Ji yra palaidota Siedlcų miesto šv. Kryžiaus koplyčioje.

Literatūra:

1. Aleksandra Ogińska i Siedlce w trzech pamiętnikach z XIX wieku. Wstęp i oprac. Rafał Dmowski i Artur Ziótek. Siedlce: Archiwum Państwowe, Instytut Historii AP, Instytut filologii Polskiej AP, 2007.
2. Głowacka-Maksymiuk Urszula: Aleksandra z Księżąt Czartoryskich Ogińska. Siedlce: Archiwum Państwowe, Fundacja Rozwoju Badań Regionalnych „Sigillum“, 2003.
3. Głowacka-Maksymiuk Urszula: Dwór księżnej Aleksandry Ogińskiej jako ośrodek życia kulturalnego na Podlasiu, "Szkice Podlaskie", T. 10, 2002, s. 9–16.
4. Ziótek Artur: Siedlecki dwór artystyczny Aleksandry Ogińskiej. W zbiorze: Małe miasta. Społeczność. Red. Mariusz Zemło. Lublin 2011.
5. Ziótek Artur: Pani na Siedlcach Aleksandra Ogińska. Stan badań i zarys problematyki. „Wschodni Rocznik Humanistyczny“, 2005, t. 2.
6. Ziótek Artur: Z dziejów dworu artystycznego Aleksandry Ogińskiej. Cz. 1: Opisanie fety św. Michała. „Ogród“ 2010, nr 1–2 (25–26).
7. Ziótek Artur: Żywioł towarzyski Aleksandry Ogińskiej utrwalony w piśmiennictwie XVIII wieku. w zbiorze: Kobieta epok dawnych w literaturze, kulturze, społeczeństwie. Red. Iwona Maciejewska i Krystyna Stasiewicz. Olsztyn 2008.

Paula (Paulina) Šembek-Liubenskienė-Potockienė-Oginskienė (1737–1798-01-20)

Paula (Paulina) Šembek-Oginskienė – LDK valstybės ir politikos veikėja, kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) motina.

M. K. Oginskio tėvai buvo grafitė Paula (Paulina) Šembek (1737–1798) ir Lietuvos didysis kancleris, Trakų vaivada ir kaštelionas kunigaikštis Andrius Ignas Joachimas Juozapotas Oginskis (1740–1787). Jie susituokė 1763 m. liepos 21 d. Guzovo miestelyje (prie Miednevicų, Lodzės vaivadija, Lenkija, netoli Varšuvos).

Paulos Šembek tėvai buvo grafi Jadvyga Rudnicka-Šembek ir Bresto seniūnas, generalinis adjutantas Marekas Šembekas.

Paula gimė Breste (Lenkija). Ji buvo ištekėjusi 3 kartus. Pirmą kartą – už karaliaus šambeliono grafo Celestino Lubensio. Santuokoje su Celestinu Lubenskiu gimė sūnus Feliksas Valezjušas Vladislovas Lubenskis (1758-11-22–1848-04-02), kuris buvo vedęs Teklę Teresę Katažyną Lubenską ir Teodorą Bielinską. C. Lubenskis mirė 1759 m. sausio 16 dieną.

Antruoju P. Šembek vyru 1760 m. tapo Belzo vaivados ir Guzovo seniūno Mykolo Antano Potockio sūnus Jonas Prosperas Potockis. Susituokus su J. P. Potockiu, Paulinai Šembek atiteko Guzovo seniūnija.

Gyvendama šioje santuokoje Paulina Guzove 1761 m. rugsėjo 2 d. susilaukė sūnaus Antano Protazo Jacho Potockio, kuris tapo bankininku, fabrikantu ir Kijevo vaivada.

J. P. Potockis mirė 1762 m. sausio 23 dieną. Jis palaidotas Miednevių vienuolyno rūsyje. Trečią kartą P. Šembek išteko 1763 m. liepos 21 dieną. Tada jos vyru tapo iškilus LDK politikos veikėjas Andrius Ignas Joachimas Juozapas Oginskis (1740–1787). Šioje santuokoje gimė sūnus Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833) ir dukra Juzefa Sofija Oginskytė (1774–1847).

J. S. Oginskytė gimė 1774 m. liepos 15 d. Vienoje, mirė 1847 metais. Ji, kaip ir jos motina, buvo ištekojusi tris kartus – už Igno Oginskio, Igno Šiškos ir Jono Nikodemo Lopacinskio. Paulinos Šembek portreto (saugo Krasickių šeima Lenkijoje) nugarinėje pusėje nežinomas dailininkas yra palikęs užrašą, pasibaigiantį tokiais žodžiais: „Paulina iš Šembekų giminės [...] vadinama ponia Lietuvoje, Rusijoje ir Lenkijoje“.

Savo atsiminimuose jos sūnus Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833) rašo: „Mano motina Paulina, mergautine pavarde grafitė Šembek, pirmą kartą buvo ištekojusi už Lubensko, kuris gyveno labai trumpai. Antrą kartą ištekojo už Potockio, kuris maždaug po metų paliko ją našle. Pagaliau ji ištekojo už mano tėvo Oginskio. [...] Kadangi su kiekvienu vyru turėjo po vieną sūnų, tai visuomenėje mano motiną dažnai vadindavo trijų provincijų motina. Mano motina buvo viena iš gražiausių Lenkijos ponių, jos elgesys buvo nepriekaištingas, ji galėjo būti geriausios žmonos ir švelniausios motinos pavyzdys.“

Savo sūnaus Kleopo auklėjimą, kai vaikas dar buvo mažas, P. Šembek ir A. Oginskis pavedė prancūzų pedagogui Žanui Roliui.

Mirė Paula Šembek 1798 m. sausio 20 dieną. Ji palaidota Miednevių vienuolyne.

Andrius Ignas (Ignotas, Ignacas) Joachimas Juozapas Oginskis

(1740 m. balandžio 13 d. – 1787 m. rugsėjo 12 d.)

Kunigaikštis Andrius Ignas (Ignotas, Ignacas) Joachimas, Juozapas Oginskis buvo Tado Pranciškaus Oginskio (1712–1783) ir Izabelės Radvilaitės sūnus, Lietuvos ginklininkas, Abiejų Tautų Respublikos pasiuntinys Vienoje ir Peterburge, Trakų kaštelionas (1778–1783 m.), Trakų vaivada (1783–1778), Ašmenos (nuo 1757 m.), Guzovo, Kadarijos, Mockų ir Platelių seniūnas. Jis kurį laiką valdė Platelių ir Luokę Žemaitijoje.

Jis gimė Taduline, Vitebsko vaivadijoje. 1755 m. gegužės mėnesį, būdamas vos 15 metų amžiaus, gavo pulkininko laipsnį, kurį jam užleido dėdė iš tėvo pusės Ignas Oginskis.

1757 m. pavasarį tėvas Tadas Pranciškus Oginskis perdavė teisę į Ašmenos seniūniją, o 1757 m. lapkričio 4 d. – ir Ašmenos seimelio prižiūrėtojo pareigas.

1758 m. spalio mėnesį A. Oginskis buvo Seimo atstovas iš Infliantų.

1760 m. kaip Kauno atstovas gavo Lietuvos tribunolo lazdą.

1762 m. spalio 8 d. kaip Infliantų atstovas Varšuvos seime gavo Lietuvos kardininko (didžiojo ginklininko) laipsnį. Taip jam buvo atsidėkota už tai, kas pasirašė lenkų šlėktos Brulovo teisių apsaugos manifestą.

1763 m. liepos 21 d. Guzovo miestelyje (prie Miednevių, netoli Varšuvos) vedė Bresto seniūno, generalinio adjutanto Marko Šembeko ir Jadvygos iš Rudnickių dukrą, grafų Celestino Lubiensko ir Jono Prospero Potockio našlę Pauliną (Paulą) Šembek (1737–1798-01-20). Paulinai ši santuoka buvo trečioji (pirmoji – su Celestinu Lubenskiu, antroji – su Jonu Potockiu). Susituokus su Jonu Potockiu, Paulinai atiteko Guzovo seniūnija. Paulinos Šembek portreto (saugo Krasickių šeima Lenkijoje) nugarinėje pusėje nežinomas dailininkas yra

palikęs užrašą, pasibaigiantį tokiais žodžiais: „Paulina iš Šembekų giminės... vadinama ponia Lietuvoje, Rusijoje ir Lenkijoje“. Savo atsiminimuose jos sūnus Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833) rašo: „Mano motina Paulina, mergautine pavarde grafaitė Šembek, pirmą kartą buvo ištekėjusi už Lubenskiego, kuris gyveno labai trumpai. Antrą kartą ištekėjo už Potockio, kuris maždaug po metų paliko ją našle. Pagaliau ji ištekėjo už mano tėvo Oginskio. [...] Kadangi su kiekvienu vyru turėjo po vieną sūnų, tai visuomenėje mano motiną dažnai vadindavo trijų provincijų motina. Mano motina buvo viena iš gražiausių Lenkijos ponių, jos elgesys buvo nepriekaištingas, ji galėjo būti geriausios žmonos ir švelniausios motinos pavyzdys.“

Savo sūnaus Kleopo auklėjimą, kai vaikas dar buvo mažas, pavedė prancūzų pedagogui Žanui Roliui.

1764 m. gegužės mėnesį, kai nebuvo faktinės valdžios, Varšuvoje pasirašė Čartoriskių konfederaciją. Karūnavimo seime metu prisiekė Stanislovui Augustui.

1764 m. įsigijo Guzovo dvarą.

1765 m. A. ir P. Oginskiai susilaukė sūnaus Mykolo Kleopo Oginskio, kuris buvo LDM valstybės ir politikos veikėjas, iki šiol pasaulyje plačiai žinomas kaip polonezų ir romanų kūrėjas, o 1774 m. – dukters Juzefos.

1766 m. seimo pavedimu A. Oginskis dalyvavo Lietuvos Išdo komisijos (finansų komiteto) darbe.

1769 m., senato įpareigotas, kaip ypatingasis pasiuntinys išvyko į Sankt Peterburgą. Ten užsibuvo neilgai (nuo rugsėjo 30 iki spalio 6 dienos), nes carienė Jekaterina II nenorėjo priimti jokių delegacijų (šio fakto A. Oginskis, prieš išvykdamas į Sankt Peterburgą, nežinojo). Dėl šios misijos Baro konfederatai A. Oginskį paskelbė priešiu ir panaikino jo valdas, o karalius Augustas pasiūlyė priešingai – suteikė A. Oginskiui Baltojo Erelio bei Šv. Stanislovo ordino kavaleriaus titulą.

1771 m. lapkričio 21 d. karalius Augustas A. Oginskiui pavedė eiti Lietuvos referento (pasiuntinio) pareigas.

1771 m. gruodžio mėnesį A. Oginskiui buvo patikėta Abiejų Tautų Respublikos ypatingojo pasiuntinio Vienoje misija. (Karalius, siūsdamas kunigaikštį į Vieną, tikėjosi sulaukti Austrijos paramos valstybei ir palaikymo vienijant Baro konfederatus su sostu). A. Oginskis į Vieną iš Varšuvos išvyko 1772 m. sausio mėnesį, Vienoje pasirodė vasario viduryje (M. K. Oginskis šią kelionę yra paminėjęs savo „Atsiminimuose“). Vienoje A. Oginskio derybos su Baro konfederatais, kuriems vadovavo Mykolas Pacas, buvo bergždžios. Per atsisveikinimo audienciją (A. Oginskis iš Vienos išvažiavo 1772 m. gruodžio mėnesį) Austrijos imperatorius pasiuntinį užtikrino, kad trijų imperijų – Austrijos, Prūsijos ir Rusijos – nuostata dėl Lenkijos padalijimo nepakito ir karaliaus Augusto pasipriešinimas gali tik pakenkti susidariusiai padėčiai. Ši A. Oginskio misija baigėsi nesėkmingai. 1773 m. gegužės 5 d. A. Oginskis pateikė apie ją seimui ataskaitą.

1773 m. balandžio 27 d. A. Oginskis tapo Lietuvos didžiuoju kancleriu (sekretoriumi).

1773 m. birželio mėnesį A. Oginskis dalyvavo slaptų konfederacijų veikloje ir kaip karaliaus patikėtinis aptarinėjo valstybės vyriausybės sudėtį, veiklą po Abiejų Tautų Respublikos padalijimo. Seimas tuo laiku dar kartą delegavo A. Oginskį į Vieną, kur jis dirbo iki 1774 m. rugsėjo mėnesio. Šį kartą jo misija buvo sėkminga. Už tai Abiejų Tautų Respublikos seimas A. Oginskiui paskyrė Guzovo (Sachačevo žemės), Kadarijos, Mockų ir Platelių (Trakų vaivadija) seniūnijas. 1773–1775 m. A. Oginskiui Platelių dvarą ir Luokę.

1774 m. ėjo pasiuntinio ir įgaliotojo ministro pareigas Sankt Peterburge.

1775 m. liepos mėnesį A. Oginskis tapo Trakų vaivadijos deputatu seime.

1775 m. bevaikė teta Elena Oginskienė savo testamente A. Oginskiui jam užrašė Sokolovo žemes Palenkėje ir palivarką Žemaitijoje, priklausiusį Platelių seniūnijai.

1778 m. tapo Trakų kaštelionu ir tų pačių metų gegužės 13 d. kaip Trakų kaštelionas – Senato nariu.

1778 m. buvo Lietuvos didysis maršalka.

1780 m. buvo senatorius, Ašmenos seniūnas, Bresto vaivada.

Nuo 1783 m. gruodžio mėn. ėjo Trakų vaivados pareigas.

1783 m. lapkričio mėnesį A. Oginskis gavo tėvo Tado Pranciškaus Oginskio palikimą – Izabelino žemių kompleksą Ašmenos paviete.

Oginskis turėjo rezidenciją Guzove, kur jis itin daug dėmesio skyrė ūkio tobulinimui ir čia

1783 m. įvykdė žemės dalybų, išsaugojimo ir melioracijos reformą.

Parengė spaudai 1786 m. Varšuvoje išspausdintą leidinį „Ekonomikos instruktažas žmonėms, kurie eina tarnybą ūkyje...“

A. Oginskis buvo vienas iš masonų ložės „Išminties šventovė“, pertvarkytos į „Šv. Karolio riterių“ ložę, įkūrėjų.

A. Oginskis mirė 1787 m. rugsėjo 12 d. Guzove, jo žmona Paulina – 1797 metais. Jie abu yra palaidoti Mednevicų (Lenkija, netoli Varšuvos) pranciškonų vienuolyne.

Pranciškus Ksaveras Stanislovas Oginskis (1742–1814)

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) karinis ir politinis veikėjas, Lietuvos lauko sargybinis, Ašmenos pulkininkas, LDK didysis prievaizdas, Rietavo ir Pževalsko seniūnas, Baro konfederatas, paskutinis LDK virtuvininkas kunigaikštis Pranciškus Ksaveras (Stanislovas) buvo jaunesnysis Tado Pranciškaus Oginskio (1712–1783) ir Izabelės Radvilaitės (1711–1761) sūnus, Mykolo Kleopo Oginskio dėdė, Andriaus Ignoto Joachimo Juozapato (1740 m. balandžio 13 d. – 1787 m. rugsėjo 12 d.) brolis. Jis už nuopelnus 1770 m. apdovanotas Šv. Stanislovo ordinu, 1790 m. – Baltojo erelio ordinu. Valdė Pervalką, Hanutą ir Zalesę.

P. K. Oginskis gimė 1742 m. sausio 17 dieną. 1771 m. rugsėjo 23-osios naktį P. K. Oginskis prie Stalovičių dalyvavo tame pačiame mūšyje, kuriame rusų kariuomenė, vadovaujama Suvorovo, sutriuškino etmono Mykolo Kazimiero Oginskio vadovaujamą tūkstantinį konfederatų būrį. P. K. Oginskis pateko į nelaisvę. Jo tėvas (Vitebsko vaivada Tadas Pranciškus Oginskis, sužinojęs apie „sutriuškintą Lietuvos kariuomenės stovyklą“, parašė laišką karaliui Stanislovui Augustui, kuriame užtarė savo jaunesnįjį sūnų, aiškindamas, kad jis „vykdė tarnybą atšiauriomis vadovo padėties sąlygomis“. Karalius iš Lietuvos ginklininko Andriaus Ignoto Joachimo Juozapato Oginskio (Pranciškaus brolio) jau buvo girdėjęs apie P. K. Oginskio padėtį ir 1771 m. spalio 6 d. vaivadaui adresuotame laiške parašė, kad noriai įvykdė „padorius ir veiksmingus jo asmeniui žingsnius.“

P. K. Oginskis neturėjo palikuonių, todėl Zalesę kaip palikimą 1802 m. padovanojo savo brolio Andriaus sūnui Mykolui Kleopui Oginskiui. Pranciškaus Ksavero Oginskio

Ignotas Oginskis (apie 1698 –1775)

Kunigaikštis Ignotas Oginskis – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) karinis ir politinis veikėjas (Lietuvos vyriausiojo tribunolo maršalka, 1744–1750 m. – Lietuvos dvaro maršalka, 1750 m. balandžio 15 d. – 1768 m. vasario 22 d. – Lietuvos didysis maršalka, 1768–1775 m. – Vilniaus kaštelionas, Trakų vaivada).

Jis gimė 1698 metais. Ignoto tėvas Martynas Mykolas Oginskis (gimė 1672 m. Vitebske, mirė 1750 m. balandžio 2 d.) taip pat buvo LDK karinis ir politinis veikėjas. Jis buvo vedęs

keturis kartus. Vaikų susilaukė gyvendamas su pirmąja žmona Terese Bžostovskaite (1678–1721), kurią vedė apie 1701-uosius metus, ir su antrąja žmona Terese Tyzenhauzaite (apie 1700–1730) – ją M. M. Oginskis vedė 1723 metais. Sūnus Ignotas buvo iš pirmosios santuokos. Jo tikrieji broliai buvo kunigas jėzuitas, Vilniaus, Vitebsko ir Minsko kolegijų rektorius Pranciškus Ksaveras Oginskis (XVIII a. – po 1750 m.), Trakų kaštelionas, Vilniaus vaivada Tadas Pranciškus Oginskis (1712–1783), Pervalko ir Babinovo seniūnas Kazimieras Ignotas Oginskis (XVIII a. – po 1769), Mstislavlio ir Vitebsko kaštelionas Stanislovas Jurgis Oginskis (1710–1748).

Ignotas su broliais turėjo 4 seseris. Pirmoji – Barbora Oginskytė. Ji 1715 m. ištekėjo Kristupo Konstantino Paco (mirė 1725 m.). Pacai susilaukė dviejų dukterų Teresės ir Rozalijos Pacaičių bei sūnaus Antano Mykolas Paco (mirė 1774 m.). Barbora Oginskytė mirė apie 1725-uosius metus.

Antroji sesuo – Ona Oginskytė (gimimo ir mirties data nežinoma). Trečioji sesuo Martyna Oginskytė buvo gimusi apie 1700-uosius metus Vitebske. 1723 m. ištekėjo už Mykolo Potockio (mirė 1749 m.). Gyvendami santuokoje Martyna ir Mykolas Potockiai susilaukė sūnaus Antano Potockio (mirė po 1778 m.) ir Petro Potockio (apie 1732 m. – po 1794 m.) bei keturių dukterų: Kristinos, Marijonos, Teresės ir Onos Potockaičių. Ona Oginskytė-Potockienė mirė 1766 metais.

Ketvirtoji sesuo Benedikta Oginskytė 1736 m. ištekėjo už Juozapo Skumino Tiškevičiaus (1716–1790. Ji mirė 1748 metais.

Ignotas Oginskis turėjo ir dvi netikras seseris, kurios buvo gimusios jo tėvui gyvenant santuokoje su antrąja žmona Terese Tyzenhauzaite. Tai Stanislava Teresė Oginskytė (gimė po 1723 metų, buvo ištekėjusi už Rapolo Oskierkos ir Marija Oginskytė (gimė po 1723 metų, buvo ištekėjusi už vyras Juozapo Judickio).

Ignoto Oginskio žmona buvo LDK karinio ir politinio veikėjo, poeto Kazimiero Dominyko Oginskio (po 1660 – 1733) ir Eleonoros Vainaitės (mirė 1738 m.) dukra Elena Oginskytė (1700–1792 m.).

Ignotas Oginskis valdė Luokės, Vaiguvos, Grūšlaukės dvarus. 1765–1771 m. jis su žmona fundavo Grūšlaukės bažnyčios statybą (pastatyta 1778 m.). 1768–1771 m. Vilniuje pastatė triaukštį Oginskių rūmų pastato korpusą prie Rūdninkų gatvės. Tada į jį buvo įjungti ten anksčiau stovėję namai. Šis pastatas užėmė plotą nuo dabartinės šiaurės vakarinės sienos iki vidaus išilginės sienos.

Augustas III du kartus Ignotą Oginskį su pavedimais siuntė į Peterburgą. 1736 m. rugpjūčio 11 d. Drezdene apdovanotas Baltojo Erelio ordinu. Ignotas buvo vienas iš pirmųjų Lietuvos masonų.

Mirė Ignotas Oginskis 1775 m. vasario 26 d. Halėje (Vokietija).

Literatūra:

1. *Vikipedija laisvoji enciklopedija* http://lt.wikipedia.org/wiki/Ignotas_Oginskis (žr. 2014-06-21).

Viktorija Oginskytė-Žynievienė (mirė 1830 m.)

Viktorija Oginskytė-Žynievienė (taip jos pavardė užrašyta ant Veisiejų bažnyčios epitafinės lentos, o kai kuriuose kituose rašytiniuose šaltiniuose ji vadinama Viktorija Oginskaite-Zynieviene arba Žyneviene) buvo Veisiejų dvaro (Lazdijų rajonas) savininkė. Veisiejuose stovinčią mūrinę Šv. Jurgio bažnyčią, dar vadinamą Dainavos katedra, kurią XVIII a. pab. pradėjo statyti, vėliau, įsigijęs Veisiejus, statė M. Žynievas, 1817 m.) užbaigė statyti V. Oginskytė-Žynievienė.

Veisiejų valdą 1790 m. iš Masalskių nusipirko V. Oginskytės-Žynievienės vyras – prancūzų kilmės generolas, Beržininkų seniūnas Matas Žynievas (Zinievas). Kai M. Žynievas 1814 m. mirė, Veisiejų valda perėjo jo žmonos V. Oginskytės-Žynievienės nuosavybėn.

Žynievai vaikų neturėjo. P. Oginskytė-Žynievienė savo turta testamentu paliko kompozitoriaus ir valstybės veikėjo sūnams iš pirmosios santuokos su Losocka – kunigaikščiui Tadu Antonijui Oginskiui (1798–1844) *ir jo broliui Ksaverui Oginskiui*.

Tadas Antonijus Oginskis buvo vedęs Mariją Teklę Rönne-Borevičienę (1804?–1897), kilusią iš Renavo dvaro (Žemaitija), o Ksaveras Oginskis – jos seserį.

Veisiejų bažnyčioje kabo Tado Oginskio epitafija su herbu Oginiec, aprėmintu akantų lapais ir spiralėmis, kukli kunigaikštienės Marijos Oginskienės epitafijos plokštė iš akmens, graviruotu įrašu, auksuota, apie 1897 metus. Bažnyčios rūsyje yra restauruota ir lankytojams atvira atsitiktinai rasta bažnyčios fundatorių Viktorijos ir mato Žynieva bei Marijos ir Tado Oginskių kriptą. Ypač prabangus kunigaikščio Tado Oginskio karstas su sarkofagu. Šalia jo – kunigaikštienės Marijos Oginskienės karstas (be sarkofago). Ši kriptą rasta atsitiktinai.

Generolienės V. Oginskytės-Žynievienės palaikai buvo atpažinti pagal mirimo datą ir nė karto negimdžiusios moters dubens kaulus. Kiti bažnyčios rūsiuose rasti mirusiųjų palaikai (kaulai) yra sudėti po plokšte „Amžina ramybė mirusiems“.

Izabelė Lasocka-Oginskienė (1764–1852)

Izabelė Lasocka-Oginskienė – pirmoji LDK valstybės ir politikos veikėja, kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio žmona. Jie susituokė 1789 metais ir turėjo du sūnus: Tada (1798–1844) ir Pranciškų Ksaverą (1801–1837).

1802 m. M. K. Oginskis santuoką su Izabele Lasocka nutraukė ir vedė Žemaitijos didiką Kajetoną Nagurskį iš Kurtuvėnų našlę, dainininkę Mariją de Neri (1778–1851), kuri buvo kilusi iš Venecijos. Su ja M. K. Oginskis susilaukė trijų dukterų: Amelijos (1803–1858), Emos (1810–1871), Idos (1813–?) ir sūnaus Irenėjaus Kleopo (1808–1863).

Juzefa (Juozapota) Sofija Oginskytė-Oginskienė-Lopacinskienė-Šiškienė (1764–1847)

Juzefa (Juozapota) Oginskytė gimė 1764 m. liepos 15 d. Vienoje. Jos mama buvo Paula Šembek-Oginskienė (1740–1797), tėvas – Ašmenos seniūnas, Lietuvos didysis kancleris, Trakų vaivada ir kaštelionas, diplomatas Andrius Ignotas Joachim Oginskis (1739–1787), brolis – kultūros, valstybės ir politikos veikėjas, kompozitorius Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833).

Juzefa Oginskytė 1779 m. ištekėjo už Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės (LDK) didiką, Vaiguvos ir Darsūniškio seniūną, Kruonio ir Strėvininkų dvarų savininką Ignatą Oginskį. Jis 1780 m. savo žmonai užrašė Kruonio dvarą, Darsūniškio ir Vaiguvos seniūnijas.

Juzefa ir Ignatas, gyvendami santuokoje, susilaukė sūnaus Gabrieliaus Juozapo Andriaus Oginskio ir dukters Paulos. Gabrielius Juozapas Andrius Oginskis (1784–1842) buvo LDK politinis veikėjas, Napoleono kampanijų 1812–1814 m. dalyvis. Paula Oginskytė 1798 m.

ištekėjo už liaudies kavalerijos rotmistro Juozapo Lopacinskio. Ji mirė praėjus vieneriems metams po vestuvių (1799).

Juzefa Oginskytė, praėjus trejiems metams nuo vyro Ignoto mirties, 1790 m. ištekėjo antrą kartą. Jos vyru tapo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vyriausiojo tribunolo vicemaršalas (nuo 1778 m.), Minsko, Mstislavo ir Lazdijų seniūnas, meno mecenatas ir kolekcininkas, rašytojas mėgėjas Jonas Nikodemas Lopacinskis (1747–1810). Jo tėvai buvo Barbora Kopciūtė ir Mikalojus Tadas Lopacinskis. Jo pirmoji žmona buvo Elena Oginskytė. J. N. Lopacinskis mokėsi Vilniaus pijorų kolegijoje, nuo 1758 m. – jėzuitų kolegijoje Varšuvoje. Kūrė piešinius Vilniaus šv. Dvasios brolijos spaustuvei. Daugiausia sukūrė vario raižinių. Išraižė tėvo, motinos, abiejų žmonių, dėdės vyskupo Jono Dominyko Lopacinskio portretus, raižė religinius paveikslėlius, iliustracijas elementoriams. Išraižė dviejų monumentų projektus ir religinio siužeto kompozicijas „Kristus su kryžiumi“ bei „Šventieji“. Kūrybai būdinga klasicistinės išraiškos priemonės ir puošybos elementai – laurų vainikai, antikinės architektūros motyvai. Kai kuriose kompozicijose esama barokinės raiškos relikvtų. Jis turėjo savo biblioteką Leonpolyje (prie Dauguvos).

Trečią kartą Juzefa Oginskytė ištekėjo už „Odyniec“ herbo savininko Ignoto Šiškos.

Juzefa Oginskytė-Oginskienė-Lopacinskienė-Šiškienė mirė 1847 m. birželio 12 d., palaidota Voistomyje (kai kiuriuose literatūros šaltiniuose nurodoma, kad ji mirė 1841 m.).

Literatūra ir šaltiniai:

1. *Lietuvos valstybės istorijos archyvas*, f. 1177, ap. 1, b. 423.

2. *Alytaus naujienos*

<http://www.alytausnaujienos.lt/alytausnaujienos/paskutinionumeriostraipsniai/?nid=7257> (žr. 2014-06-21).

3. *Kaišiadorių*

enciklopedija <http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskiai>,

http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Oginskis_Ignotas (žr. 2014-06-21).

Gabrielius Juozapas Andrius Oginskis (1784–1842)

LDK karinis ir politinis veikėjas, Napoleono kampanijų 1812–1814 m. bei 1830–1831 m. sukilimo dalyvis Gabrielius Juozapas Andrius Oginskis buvo kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio sesers Juzefos Oginskytės-Oginskienės (g. 1774 m.) ir Darsūniškio seniūno, Mūro Strėvininkų šeimininko Ignoto Oginskio (1755–1787) sūnus, Trakų vaivados Andriaus Ignoto Oginskio vaikaitis. Jis ėjo Darsūniškio seniūno pareigas, valdė Kruonio, Rudnios, Vievio, Obelių, Gabriavių, Mlynko (prie Vievio), Loznios ir Rudnios dvarus, buvo paskutinis Mūro Strėvininkų dvaro savininkas. Darsūniškio ir Vaiguvos seniūnijas, esančias dabartinėje Kaišiadorių rajono teritorijoje, G. Oginskis buvo iš valstybės gavęs valdyti iki gyvos galvos. Jam dar priklausė namas bei parduotuvė Vilniuje. Pagrindinę rezidenciją buvo įsirengęs Strėvininkų dvare.

Gimė G. Oginskis 1784 m. lapkričio 30 d., mirė 1842 m. gruodžio 15 d. Vilniuje. Palaidotas Vilniaus Rasų kapinėse.

1805 m. sukūrė šeimą – vedė Kunegundą Pliaterytę.

Studijavo Paryžiuje.

1812 m., kai prancūzų kariuomenė įžengė į Lietuvą, tikėdamasis, kad Napoleonas padės atkurti nepriklausomą Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę, sudarė imperatoriaus Napoleono garbės gvardiją, kurioje kovojo Broel-Pliateriai, Chlevinskiai, Černovskiai, Jelenskiei, Laskovičiai, Lenkevičiai, Nosarževskiai, Pomarnackiai, Puzinai, Romeriai, Stravinskiai,

Valavičiai, Zabelos bei daugelis kitų iš kilmingų Lietuvos kilusių karininkų, tapo jos vadu. Buvo Napoleono kariuomenės pulkininkas, generalinio štabo narys. Ši gvardija Napoleoną lydėjo iki pat Maskvos ir atgal. G. Oginskis už nuopelnus buvo apdovanotas Garbės Legiono ordinu. 1813 m. G. Oginskis dalyvavo mūšiuose buvusio Žiežmarių seniūno Juozapo Poniatovskio korpuso sudėtyje, 1814 m. – kampanijose Vokietijoje ir Prancūzijoje. 1814 m. kartu su žmona grįžęs į Lietuvą, šeimininkavo dvaruose, rūpinosi švietimo reikalais provincijose, savo dvaruose įsteigė liaudies mokyklą. 1816 m. tapo Lietuvos aukščiausiojo teismo pirmininku. 1816–1821 m. pastatė naują Vievio katalikų bažnyčią (jai susenus, 1859 m. buvo pastatyta nauja).

1818 m. buvo vienas iš Tado (Tadeušo) Kosciuškos paminklo Vilniuje statybos iniciatorių. Gabrielius Oginskis pasižymėjo ir kaip aktyvus masonų ložės „Uolusis lietuvis“ (1816–1822) narys. Jis buvo pirmasis Lietuvos provincijos ložės „Tobuloji vienybė“ prižiūrėtojas. 1818 m. lapkričio 23 d. G. Oginskis Kruonio dvarą, Darsūniškio ir Vaiguvos seniūnijas išnuomojo buvusiam Lenkijos kariuomenės kapitonui bajorui Karoliui Nelavickiui. Tuo metu Kruonio dvaro sodybą sudarė keliolika medinių menkos vertės pastatų ir mūrinių Oginskių rūmų griuvėsiai.

1828 m. G. Oginskis Mūro Strėvininkuose įsteigė tekstilės audimo ir drobės balinimo fabriką (manufaktūrą). Fabrikas veikė dviejų aukštų mūriniame pastate. Čia buvo 62 staklės. 31 naudota audžiant drobinius audeklus, o kitos (taip pat 31) – medvilninius. Žaliava medvilniniams audiniams buvo atsivežama iš Didžiosios Britanijos, o linus ir lininius siūlus Oginskiai pirkdavo Lietuvoje. Manufaktūroje dirbo daugiau negu pusantro šimto žmonių: 60 verpėjų, 30 siūlų vyniotojų, 62 audėjai (berniukai) prie staklių. Vykdamas balinimo darbus papildomai dar buvo naudojamas ir arklių jėga.

Audimo darbus prižiūrėjo iš Škotijos dirbti į Mūro Strėvininkus Oginskių pakviestas audėjas Jonas Garvisas ir jų sūnus, o balinimo darbus – balinimo meistras Robertsonas.

Gabrieliaus Oginskio laikais Mūro Strėvininkai stipriai išaugo. 1836 m. Strėvininkų dvaro inventoriuje nurodyta, kad dvarą sudaro 2 miesteliai, 4 palivarkai, 19 kaimų ir 20 užsienių. Tuo metu dvaro rūmai buvo dviejų aukštų, dengti čerpėmis. Pirmame aukšte buvo 20, antrame aukšte – 12 įvairaus dydžio kambarių. Juos puošė ažuolinis ir pušinis parketas, baltų koklių krosnys. Viena iš krosnių buvo padaryta iš geltono ir juodo marmuro. Rūmų sienos buvo tinkuotos, dažytos, o karnizai ir lubos – daugiausia tapytos.

Netoli rūmų, kairėje jų pusėje, stovėjo dviejų aukštų fabriko pastatas. O dešinėje – taip pat dviejų aukštų mūrinis pastatas, kuriame buvo įrengti sandėliai ir patalpos arklininkams.

Dvaro centrą juosė angliško stiliaus sodas. Už jo ėjo kelias, prie kurio stovėjo 28 mūriniai ir mediniai pastatai, buvo įrengtas dar vienas sodas, kuris garsėjo augalų įvairove. Čia buvo trys liepų alėjos, du tvenkiniai.

Strėvininkų palivarke veikė spirito varykla. Jai vanduo buvo tiekiamas iš Martiniškių palivarko.

Gabrielius Oginskis pagarsėjo ir kaip vienas iš 1830–1831 m. sukilimo vadų Lietuvoje.

Sukilimo komitetas jam suteikė pulkininko laipsnį ir 1831 m. balandžio 1 d. paskyrė Trakų apskrities sukilėlių vyriausiuoju vadu (apskrities viršininku). Po kelių dienų jo būrys Žiežmariuose susijungė

su Vincento Matuševičiaus būriu. Tada jungtiniam 600 sukilėlių daliniui, kuriame buvo ir raitininkų bei pėsčiųjų, vadovybė įsakė žygiuoti link Žaslių ir iš ten išstumti Tuchačevskio dalinio kareivius. Puolimas nepasisekė, rusai 27 sukilėlius paėmė į nelaisvę. G. Oginskio vadovaujami sukilėliai atsitraukė į šalimais buvusį mišką, o vėliau – į Čiobiškį. Žinoma, kad tomis dienomis G. Oginskio ir Emilijos Pliaterytės vadovaujami sukilėliai apsilankė Paparčių dominikonų vienuolyne ir čia gavo prieglobstį. Vėliau, balandžio 8 d., G. Oginski, o Mauricijaus Prozoro, Antano Pušetos ir kt. vadovaujami sukilėlių būriai puolė Kauną, tačiau

ir šį kartą sėkmė nuo jų nusisuko. Balandžio 17 d. sukilėlių būriai patraukė prie Vilniaus ir čia susijungė su Karolio Zalusčio, Pranciškaus Bilevičiaus ir kt. sukilėlių būriais. Kai lenkų generolo Antano Gelgaudo korpusas įžengė į Lietuvą, A. Gelgudas G. Oginskį paskyrė Laikinosios lenkų centrinės vyriausybės Lietuvoje vicepirmininku. G. Oginskis ėjo Karo skyriaus patarėjo pareigas, rūpinosi karo krovinių tiekimu lenkų daliniams.

1831 m. birželio mėnesį, kai Lenkijos ir Lietuvos sukilėliai pralaimėjo prie Vilniaus, G. Oginskis netoli Vilniaus–Kauno vieškelio buvusiame Gabriliavos dvare (dabar Elektrėnų savivaldybės teritorijoje) sujungė 600 sukilėlių būrį su generolo Dezidero Chlapovskio. Na o kai lenkų daliniai peržengė Prūsijos sieną, G. Oginskio dalinys rugpjūčio 21 d. įsijungė į generolo Pranciškaus Rolando korpusą.

Caro pavedimu 1830 m. gruodžio 21 d. visas G. Oginskiui priklausęs turtas (Kruonio, Mūro Strėvininkų dvarai ir kt.) buvo konfiskuotas ir paimtas į valstybės išdą, o Strėvininkų rūmuose įrengtos kareivinės ir karo ligoninė.

Paaikėjus, kad sukilimas pralaimi, G. Oginskis kartu su sukilėlių būrių likučiais, savo žmona Kunegunda pasitraukė į Lenkijos karalystę.

1833 m. vasarą G. ir K. Oginskių šeima įsikūrė Prancūzijoje. Čia G. Oginskis pradėjo verstis knygrištyje. Kaip amatininkas Paryžiuje jis gerai užsirekomendavo, palaikė draugiškus ryšius su prancūzų karaliaus dvaru (žinoma, kad karalius Liudvikas Pilypas Oginskį lankydavosi jo dirbtuvėse). G. Oginskio žmona buvo Lenkų damų labdarybės draugijos narė ir bendradarbiavo su Klementina Hofmaniene (Tanskaite).

1841 m. G. Oginskis Rusijos imperatoriaus raštiškai paprašė malonės. Tų pačių metų balandžio 8 d. imperatorius ant jo prašymo užrašė: „pasigailėti, negražinant konfiskuotų dvarų ir leisti apsigyventi vidaus gubernijose, išskyrus sostinę“. Kartu caras nurodė G. Oginskio bei jo žmonos išlaikymui iki gyvos galvos mokėti po 3000 sidabro rublių iš konfiskuotų Oginskių dvarų pajamų. Tačiau vos tik G. Oginskis ir jo žmona pervažiavo Lietuvos valstybinę sieną, jie buvo suimti. G. Oginskį įkalino Vilniaus kalėjime. Čia jis praleido 11 mėnesių. Išėjęs į laisvę ilgai ja nesidžiaugė – mirė 1842 m. gruodžio 26 dieną. Buvo palaidotas viename iš Vilniaus Rusų kapinių kolumbariumų. Iš čia mirusiųjų palaikai vėliau buvo perkelti į du bendrus kapus. Kuriame iš jų ilsisi G. Oginskis, nežinoma.

G. Oginskio žmona mirė 1865 m. gruodžio 16 d. Vilniuje, būdama 82 metų amžiaus. G. ir K. Oginskiai vaikų neturėjo.

Kunigaikščiams Oginskiams priklausę Mūro Strėvininkų rūmai po 1863 m. sukilimo buvo paversti kareivinėmis (čia įkurdinti kazokai). 1936 m. rūmuose pradėjo veikti invalidų namai, dabar čia veikia pensionatas.

Literatūra ir šaltiniai:

1. Dundulis B, *Lietuva Napoleono agresijos metais (1807–1812)*, Vilnius, 1981, p. 107.
2. Giunterytė Puzinienė G, *Vilniuje ir Lietuvos dvaruose*, Vilnius, 2005, p. 293.
3. *Kaišiadorių enciklopedija*,
<https://www.google.lt/#q=Kai%C5%A1iadori%C5%B3+enciklopedija+>
4. *Kas yra kas Lietuvoje. Kraštiečiai. Kaišiadorys*, Kaunas: UAB „Neolitas“, 2009, p. 111.
5. Kirkoras A. H., *Pasivaikščiavimai po Vilnių ir jo apylinkes*, Vilnius, 1991, p. 192.
6. Kozłowski E., „Ogiński Gabriel Józef Andrzej“, *Polski słownik biograficzny*, Kraków, 1978, t. 23/3, s. 602–603.
7. Lietuvos valstybės istorijos archyvas, f. 381, ap. 24, b. 8911, l. 47, *Vilniaus gubernijos, Kauno apskrities gyvenviečių, konfiskuotų pagal 1830 m. gruodžio 21 d. Aukščiausiojo įsaką, žiniaraštis, 1832 m. vasario 10 d.; l. 653–655. Vilniaus karo gubernatoriaus ir Gardino, Baltstogės, Minsko generalgubernatoriaus valdybos raštas Vilniaus gubernijos valdybai. 1841 m. balandžio 23 d.*
8. Lietuvos valstybės istorijos archyvas, f. 515, ap. 3, b. 37, l. 117.

9. „Ogiński Gabriel Józef“, *Wielka encyklopedia PWN*, Warszawa, 2003, t. 19, s. 377.
10. Sliesoriūnas F., *1830–1831 metų sukilimas Lietuvoje*, Vilnius, 1974, p. 154.

Mykolas Kleopas Oginskis (1765-09-25–1833-10-15)

Valstybės ir politikos veikėjas, kompozitorius kunigaikštis Mykolas Kleopas Oginskis – labai spalvinga ir daugialypė asmenybė. Šiandien jis daugiausia žinomas kaip kompozitorius, garsiojo polonezo „Atsisveikinimas su tėvyne“, populiarumo neprarandančių mazurkų, valsų, maršų, 1799 m. sukurtos operos „Zelida ir Valkūras, arba Bonapartas Kaire“, 1828 m. parašytos knygos „Laiškai apie muziką“, 1826–1827 m. paskelbtų keturių tomų „Atsiminimų“ autorius. Žinoma, kad jis rašė ir eiles. Tuo pat metu M. K. Oginskis buvo garsus ir valstybės bei politikos veikėjas (diplomatas, LDK iždininkas, vienas iš 1794 m. sukilimo vadovų Lietuvoje).

Gimė M. K. Oginskis 1765 m. rugsėjo 25 d. netoli Varšuvos (tėvų dvare Guzove), mirė 1833 m. spalio 15 d. Florencijoje. Jo tėvas – Ašmenos seniūnas, Lietuvos didysis kancleris, Trakų vaivada ir kaštelionas Andrius Oginskis (1739–1787), motina Paula (Paulina) Šembek (1737–1798-01-20).

Krikšto metu jis gavo 8 vardus: Kleopas, Mykolas, Pranciškus, Antanas, Mykolas, Ignas, Juzefas, Tadas. Gyvenime naudodavo dažniausiai tik du – Mykolą ir Kleopą.

Pirmasis Mykolo Kleopo mokytojas ir įvairiausių talentų ugdytojas buvo prancūzų pedagogas Žanas Rolis. Jau vaikystėje išryškėjo Mykolo Kleopo gabumai muzikai. Daug dirbdamas jis greitai padarė didelę pažangą ir pats savarankiškai ėmė muzikuoti, kurti. Vėliau jis mokėsi ir pas kitus garsius ano meto pedagogus: muzikos pagrindų ir pianinu jį groti mokė dvaro muzikas Juzefas Kozlovskis (1757–1831), smuiku – Džiovanis Batista Viotis (1755–1824) ir kt. Jis nebuvo profesionalus muzikantas, tačiau kūrė, populiarino savo muziką (atlikdavo ją, publikuodavo) visą gyvenimą.

Renkantis gyvenimo kelią, M. K. Oginskiui didelę įtaką padarė jo giminaitis – Vilniaus vaivada (1764–1768), LDK didysis etmonas (1768–1793), poetas, dailininkas, muzikas, knygų leidėjas Mykolas Kazimieras Oginskis (1730–1800).

Mykolo Kleopo Oginskio politinė ir diplomatinė karjera prasidėjo jam sulaukus vos dvidešimt vienerių – dar 1786 m. Pirmiausia pagarsėjo tuo, kad dalyvavo valstybiniame darbe. Už nuopelnus valstybei 1788 m. jam įteiktas Šv. Stanislovo ordinas, 1790 m. – Baltojo Erelio ordinas.

Daugelis istorikų pastebi (tai akivaizdu ir iš M. K. Oginskio „Atsiminimų“), kad dažnai jo politinius ėjimus įtakodavo ne tik meilė tėvynei, noras ją matyti nepriklausomą, bet ir atsakomybė už jam priklausiusius dvarus, ten gyvenusius žmones, gimines, draugus ir pažįstamus, su kuriais jis buvo susijęs įvairiais ryšiais. Šios aplinkybės lėmė ir tai, kad 1793 m., po II Žečpospolitos padalijimo, jis tapo LDK iždininku ir šias pareigas ėjo 1793–1794 m. 1794 m. M. K. Oginskis dalyvavo Tado Kosciuškos vadovaujame sukilime, buvo išrinktas Lietuvos tautinės aukščiausiosios tarybos nariu (veikė 1794 m. balandžio–birželio mėnesiais), vadovavo Ukmergės, Švenčionių, Breslaujos apskričių sukilėliams, dalyvavo mūšiuose prie Valažino, Ivenčiaus, Vyšniavo. Jis organizavo kavalerijos diviziją, vadovavo šaulių būriui, kurį buvo apginklavęs iš savo lėšų. Vilniuje, Oginskiams priklausiusiuose Sluškų rūmuose (juos M. K. Oginskis paveldėjo 1800 m., nuo 1803 m. rūmai priklausė Vilniaus miesto magistrato tarėjui Domininkui Čaikovskiui), veikė sukilėlių štabas, o rūmų teritorijoje – sviedinių liejykla. Po sukilimo ir III Lietuvos-Lenkijos padalijimo, Lietuvai praradus nepriklausomybę, M. K. Oginskis, prisidengęs svetima pavarde, pasitraukė iš Lietuvos.

Spėjama, kad būtent tuo laiku (1794) ir buvo sukurtas minėtasis garsusis jo polonezas „Atsisveikinimas su tėvyne“.

Gyvendamas užsienyje, M. K. Oginskis laišku kreipėsi į Napoleoną, prašydamas padėti Lietuvai ir Lenkijai atgauti savarankiškumą, tačiau, Napoleono nuomone, nors Lietuva ir Lenkija neteisėtai atsidūrė Rusijos valdžioje, ji, kaip ir bet kuri kita tauta, pati ginklo pagalba turi atsikovoti savo teises.

1802 m. caras Aleksandras I dovanojo M. K. Oginskiui nusižengimus rusų valdžiai, leido sugrįžti į Lietuvą ir toliau valdyti Rietavo seniūniją. Tais pačiais metais Mykolas Kleopas Oginskis buvo išrinktas Vilniaus universiteto garbės nariu.

M. K. Oginskis buvo paveldėjęs savo dėdės, LDK karinio ir politinio veikėjo Pranciškaus Ksavero Oginskio (1742–1814) dvarą Zalesėje (Baltarusija), taip pat senelio, LDK karinio ir politinio veikėjo Tado Pranciškaus Oginskio dvarą Rietave, kuris Mykolo Kleopo Oginskio nuosavybe tapo 1802 m. Rietavo seniūniją 1814 m. M. K. Oginskis iš valstybės nusipirko už 277 600 rublių. Taip Rietavas tapo privačiu Oginskių šeimos dvaru, o greitai po to ir svarbiausia jų rezidencija Lietuvoje.

1802 m. sugrįžęs iš užsienio, iš pradžių M. K. Oginskis gyveno Zalesėje, netoli Smurgainių (Baltarusija). Čia jis sukūrė didelę dalį savo romansų ir pjesių fortepijonui, pradėjo rašyti „Prisiminimus“ ir muzikinį-estetinį esė rinkinį „Laiškai apie muziką“. Zalesėje M. K. Oginskis nemažai laiko praleisdavo bendraudamas su ispanų smuikininku Eskudero, dainininku Paliani, su buvusiu muzikos mokytoju Juozapu Kozlovskiu. Tais metais jis lankydavosi ir Rietave. Žinoma, kad 1808 m. Rietave vyko iškilmingos jo sūnaus Irenėjaus vardynos. Būtent Irenėjus išpuoselėjo Rietavą, o vėliau čia ir Plungėje jo darbus pratęsė sūnūs – Bogdanas ir Mykolas.

1810 m. M. K. Oginskis buvo paskirtas caro slaptuoju patarėju. Vienu metu jis buvo tapęs ir prorusiškos Lietuvos politikos šalininku. Prieš prasidedant Rusijos karui su Napoleonu, M. K. Oginskis buvo sumanęs atkurti LDK kaip autonominę Rusijos imperijos dalį, tačiau to jam įgyvendinti nepavyko, nes caras, iš pradžių lyg ir pritaręs jo sumanymui, paskyręs M. K. Oginskį senatorium nuo Lietuvos, vėliau, pasikeitus politinei situacijai, nebeturėjo laiko, o gal ir nebenorėjo iš esmės užsiimti tais Lietuvos reikalais.

M. K. Oginskis buvo vedęs du kartus: 1789 m. jo žmona tapo Izabelė Lasocka (1764–1852), su kuria jis turėjo du sūnus: Tada (1798–1844) ir Pranciškų Ksaverą (1801–1837).

1802 m. M. K. Oginskis santuoką su Izabele Lasocka nutraukė ir vedė Žemaitijos didiko Kajetono Nagurskio iš Kurtuvėnų našlę, dainininkę Mariją de Neri (1778–1851), kuri buvo kilusi iš Venecijos. Su ja M. K. Oginskis susilaukė trijų dukterų: Amelijos (1803–1858), Emos (1810–1871), Idos (1813–?) ir sūnaus Irenėjaus Kleopo (1808–1863).

Po 1815 m. įvykusio Tautų kongreso M. K. Oginskis prarado viltį, kad bus įmanoma atkurti Lietuvos valstybę. Tada jis apsisprendė išvykti gyventi į užsienį. Apie 1822-uosius metus jis savo dvarus užrašė žmonai ir vaikams, o pats išvyko į Italiją, kur įsikūrė 1823 m.

Paskutiniuosius vienuolika metų gyveno Florencijoje. Žinoma, kad čia jį 1829 m. aplankė poetas Adomas Mickevičius ir jo draugas Antonijus Odincovas.

Prieš mirtį kurį laiką Mykolas Kleopas Oginskis gyveno netoli Santa Marijos Novellos bažnyčios (Florencija). Ten jis 1833 m. ir mirė. Iš pradžių kompozitorius buvo palaidotas netoli vienuolyno esančiose kapinėse. Jo žmonos Marijos de Neri rūpesčiu po kurio laiko iš čia jo palaikai buvo perkelti į Švento Kryžiaus baziliką (Santa Croce). Čia jam pastatytas balto marmuro paminklas. Minėta bazilika – iškilių valstybės, politikos, meno, mokslo veikėjų (Dantės, Mikelandželo, Džoakino Rosinio, Nikolinio Džovanio Batistos, Galilėjaus ir daugelio kitų) amžino poilsio vieta.

2006 m. baltarusių kultūros veikėjų iniciatyva atminimo lenta paženklintas namas Florencijoje, kuriame 1823–1833 m. gyveno M. K. Oginskis (lentos autorius – baltarusių

skulptorius V. Januškievičius, kuris yra sukūręs ir įspūdingą M. K. Oginskio paminklą Maladečinoje (Baltarusija).

Mykolo Kleopo „Atsiminimai“ (I–IV tomai), kurie apima 1788–1815 m. laikotarpį, buvo parašyti prancūzų kalba ir 1826–1827 m. šia kalba išleisti Paryžiuje. Vėliau visi keturi tomai buvo išversti į lenkų kalbą ir 1870–1871 m. išleisti Poznanėje (Lenkija).

Į lietuvių kalbą M. K. Oginskio „Atsiminimai“ išversti ir išleisti 2006–2010 metais. To darbo 2006 m. Regionų kultūrinių iniciatyvų centras (RKIC), vertėjas Virginijus Baranauskas. Rengdamiesi leisti M. K. Oginskio „Atsiminimus“ lietuvių kalba, RKIC pasidomėjo, kiek pagrindinėse Lietuvos bibliotekose (Vilniaus universiteto, Mokslų akademijos, Nacionalinės Martyno Mažvydo ir kt.) yra prancūzų ir lenkų kalbomis išleistų M. K. Oginskio „Atsiminimų“ komplektų. Keliose iš jų yra vos po 1–4 komplektus. Taigi galimybę šią knygą skaityti užsienio kalbomis šiandien Lietuvoje turi labai nedidelis skaičius žmonių. Periferijos bibliotekos šiomis knygomis pasigirti iš viso negali.

Vienas iš įdomiausių prancūzų kalba išleistų komplektų (*Mémoires de Michel Oginski. Sur la Pologne et les Polonais. Depuis 1788 jusqua la fin de 1815. Tome premier. 1826*) saugomas Vilniaus universiteto Rankraščių skyriuje (VUB F1-D 170–173). Šiame komplekte stebina gausybė ranka rašytų tekstų (šito nėra kituose Lietuvos bibliotekose saugomų „Atsiminimų“ knygose). Šis leidinys įrištas tokiu principu: viename puslapyje – spaustuvėje atspausdintas tekstas, kitame – ranka rašytas. Knygos pradžioje – rankraštinė faksimilė, kuri prasideda žodžiais „*Me Biographie deperis non enfance gusgu'en 1788, époque ou commenemt ner Mémoires (...)*“.

Išsamesnio šios knygos aprašo bibliotekoje nėra, tad iš pradžių manyta, jog greta spausdintinio knygos teksto čia pateiktas išlikęs atitinkamas knygos teksto rankraštis, visas komplektas įrištas po „Atsiminimų“ išspausdinimo.

Šioje knygoje įrištų pirmųjų rankraštinųjų puslapių kopijas išvertus į lietuvių kalbą paaiškėjo, kad tie ranka rašyti tekstai nėra paties M. K. Oginskio rankraštis, ir tai ne rankraštinė 1826–1827 metais išspausdintų „Atsiminimų“ teksto versija. Knygos pradžioje pateiktame ranka rašytame priešlapyje M. K. Oginskis paaiškina, koks yra tų ranka rašytų tekstų turinys ir kaip jie atsirado. Autorius rašo (pateikiame viso paaiškinamojo teksto vertimą į lietuvių kalbą: „Atsiminimai“ bus po mano mirties perduoti žmonai ir visiems laikams liks šeimos archyvuose. Juos perskaityti galės tik mano vaikai ir keletas artimų draugų. Ten sudėjau visus faktus, kurių nepanorau išspausdinti savo „Atsiminimuose“, kad jie nebūtų pernelyg didelės apimties. Šiame egzemplioriuje bus patikslinta mano biografija iki 1788 metų, ir ypač to laikotarpio mano privataus gyvenimo detalės. Ten aprašiau daug istorinių įvykių, kurie iki šiol nebuvo žinomi, nors ir labai svarbūs, tačiau nenorėjau jų spausdinti, kol esu gyvas, daug labai svarbių laiškų apie įvairius dalykus, daug linksmų ir nežinomų detalių apie įžymius žmones, kuriuos paminėjau savo „Atsiminimuose“.

Kadangi mano regėjimas labai nusilpęs, tad sunku dirbti, ypač pastaruosius penkerius metus, kai gyvenu Florencijoje, negalėjau ilgai rašyti ir taisyti tai, kas sudėta į šiuos keturis tomus. Nenorėdamas gaišti laiko, diktavau po keletą valandų per dieną. Kadangi niekada nerašiau juodraščių, nereikia stebėtis, jei pasitaikys netikslumų, pasikartojimų, stilius dažnai gali būti prastas ir daug perrašinėtojo klaidų, nes ne visada pakakdavo laiko dar kartą perskaityti tai, ką buvau padiktavęs, o po kelių dienų jau tuo nebesidomėdavau.

Kad ir kaip ten būtų, baigiau tai, ką nekantraudamas troškau baigti, ir neabejoju, kad po mano mirties šiuose pataisymuose nebus rasta nieko vertinga, ką derėtų papildomai įtraukti į „Atsiminimus“, o taip pat nei labai įdomių istorinių faktų apie Lenkiją ir lenkus.

Florencija, 1828 metų birželio 1 diena. Pasirašo grafas Mykolas Oginskis.“

(Beje, M. K. Oginskis čia, kaip ir kai kuriose „Atsiminimų“ vietose, save įvardija grafu, nors turėjo kunigaikščio titulą).

Taigi Vilniaus universitete saugomas M. K. Oginskio „Atsiminimų“ keturių knygų komplektas išties unikalus – jis vienintelis pasaulyje. Kaip matyti iš datos, jis buvo parengtas po to, kai jau buvo išspausdinti visi keturi M. K. Oginskio „Atsiminimų“ tomai. Ranka rašytų tekstų apimtis beveik tokia pati kaip ir spausdinto. Taigi tai – jau išspausdintų „Atsiminimų“ atsiminimai-papildymai.

Spausdintinis teksto variantas, ir rankraštinis – ant tokios pat faktūros popieriaus.

Spausdintiniai šios knygos puslapiai yra tapatūs kitiems 1826–1827 m. prancūzų kalba išleistų „Atsiminimų“ knygų, kurios saugomos įvairiose Lietuvos bibliotekose, puslapiams.

Kunigaikštis M. K. Oginskis buvo Vilniaus universiteto garbės narys. Tai, kad išlikusi unikaliausia jo rašytinio palikimo dalis šiandien saugoma šio universiteto bibliotekoje, lyg ir savaime suprantama.

Nacionalinėje Martyno Mažvydo, Mokslo akademijos, Vilniaus universiteto, Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje ir kai kuriose kitose Lietuvos didžiausiose bibliotekose nemažai saugoma knygų iš buvusių kunigaikščių Oginskių dvarų bibliotekų. Apie tai, kad šios knygos anksčiau yra priklausiusios kunigaikščiams Oginskiams, liudija knygų puslapiuose išlikę kunigaikščių Oginskių herbiniai antspaudai, įrašai, dedikacijos.

XIX a. pab.–XX a. pr. itin garsėjo Rietavo ir Plungės dvarų bibliotekos. Didelę jų dalį (anot kai kurių tyrinėtojų, tų bibliotekų pagrindą) sudarė kompozitoriaus ir politikos veikėjo Mykolo Kleopo Oginskio bibliotekos knygos. Jos į Plungės ir Rietavo dvarus buvo atvežtos iš Zalesės (Baltarusija). Žinoma, kad Plungės dvaro bibliotekoje tarp kitų vertingų knygų buvo ir keturi M. K. Oginskio 1826–1827 m. prancūzų kalba išleisti „Atsiminimų“ tomai. Ar tai tas pats knygų komplektas, kuris saugomas Vilniaus universiteto Rankraščių skyriuje, šiandien sunku pasakyti, nes ant šio komplekto bent jau šios publikacijos autorei Plungės kunigaikščių Oginskių bibliotekos antspaudo nepavyko aptikti.

Marija de Neri-Oginskienė (1778–1851)

Marija Neri gimė 1778 m. Venecijoje (Italija), mirė 1851 m. rugsėjo 21 d. Pizoje (Italija). Buvo dainininkė. Pirmasis jos vyras buvo Žemaitijos ir Lietuvos Didžiosios kunigaikštijos politinis, karinis ir visuomenės veikėjas Kajetonas Nagurskis (gimė 1757 m. Kurtuvėnuose, mirė 1802 m. balandžio mėn. Vienoje). Marija ir Kajetonas vaikų neturėjo. Po K. Nagurskio mirties 1802 m. Marija Neri ištekėjo už kompozitoriaus, LDK valstybės ir politikos veikėjo kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio (jam tai buvo taip pat antroji santuoka). Tada ji įgijo aristokratišką titulą ir tapo Marija de Neri. Mykolas Kleopas ir Marija Oginskiai turėjo keturis vaikus: 3 dukteris – Ameliją (1803–1858), Emą (1810–1871), Idą (1813–? m.) – ir sūnų Irenėjų Kleopą (1808–1863).

M. K. Oginskis iš pirmosios santuokos su Izabele Lasocka (1764–1852) – jie susituokė 1789 m. – turėjo du sūnus: Tada (1798–1844) ir Pranciškų Ksaverą (1801–1837).

Po 1815 m. įvykusio Tautų kongreso M. K. Oginskis prarado viltį, kad bus įmanoma atkurti Lietuvos valstybę. Tada jis apsisprendė išvykti gyventi į užsienį. Apie 1822-uosius metus jis savo dvarus užrašė žmonai Marijai de Neri ir vaikams, o pats išvyko į Italiją, kur įsikūrė 1823 metais. Paskutiniuosius vienuolika metų gyveno Florencijoje. Prieš mirtį M. K. Oginskis kurį laiką šiame mieste gyveno netoli Santa Marijos Novellos bažnyčios. Ten jis 1833 m. ir mirė. Iš pradžių kompozitorius buvo palaidotas netoli vienuolyno esančiose kapinėse. Jo žmonos Marijos de Neri rūpesčiu po kurio laiko iš čia jo palaikai buvo perkelti į Švento Kryžiaus baziliką (Santa Croce). Čia jam pastatytas balto marmuro paminklas. Minėta bazilika – iškilų valstybės, politikos, meno, mokslo veikėjų (Dantės, Mikelandželo, Džoakino Rosinio, Nikolino Džovanio Batistos, Galilėjaus ir daugelio kitų) amžino poilsio vieta.

Pranciškus Ksaveras Oginskis (1801–1837)

Pranciškus Ksaveras Oginskis – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valstybės ir politikos veikėjas, kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) ir jo pirmosios žmonos Izabelės Lasockos (1764–1852) jauniausias sūnus. Pirmasis jų sūnus buvo Ksavero brolis Tadas Antonijus Oginskis (1798–1844).

P. K. Oginskis gimė 1801 m. centrinėje Lenkijoje buvusiam Bžeziny dvare. Studijavo Vilniaus universitete, priklausė ten veikusiai slaptai filomatų organizacijai. Iš tėvo paveldėjo muzikinį talentą, kuriuo 1820–1830 m. dažnai sublizgėdavo Varšuvos aristokratų salonuose. Jis ten 1820 m. pradėjo lankytis kartu su broliu Tadu Antonijumi. Šiuose susibūrimuose Pranciškus Ksaveras atlikdavo savo kūrinis, parašytus tuo laikotarpiu madingu brilianto stiliumi. Jie žavėdavo aiškumu ir emocionalumu. Jam didelę įtaką darė J. L. Dusenko, A. Kolono, G. Spontino ir tėvo M. K. Oginskio kūryba. Tai buvo laikotarpis, kai jaunasis kompozitorius Frederikas Šopenas pradėjo savo karjerą. Mykolo Kleopo Oginskio ir jo sūnaus Pranciškaus Ksavero Oginskių kūryba tuo metu darė nemažą įtaką kūrybiniam F. Šopeno ieškojimams.

Po 1831 m. sukilimo Ksaveras Oginskis gyveno Peterburge ir Vilniuje. Mirė 1837 m. Veisiejuose (Lazdijų rajonas).

Amelija Oginskytė-Zaluska (1803–1858)

Amelija Oginskytė – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valstybės ir politikos veikėja, diplomato, kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) ir iš Venecijos kilusios dainininkės, Kurtuvėnų didiko Kajetono Nagurskio našlės Marijos de Neri (gimė 1764 m. Venecijoje, mirė 1851 m. rugsėjo 21 d. Pizoje (Italijos Pietuose esančiame Toskanos mieste) dukra. Ji turėjo dvi seseris – Emą Oginskaitę-Bžostovską (1810–1871), Idą Oginskaitę (1813–?), brolių Irenėjų Kleopą (1808–1863) bei du brolius iš tėvo pirmosios santuokos su Izabele Lasocka (1764–1852) – Tada Antonijų Oginskį (1798–1844) ir Pranciškų Ksaverą Oginskį (1801–1837).

A. Oginskytė gimė 1803 m. liepos (kitur gruodžio) 10 d. Zalesės dvare, kuris yra ant Vilijos upės kranto, pusiaukelėje tarp Vilniaus ir Minsko. Tai įvyko praėjus vos keliems mėnesiams po tėvų vestuvių. Dar vaikystėje išryškėjo Amelijos polinkis menui – piešimui, poezijai, muzikai, šokiams – ir kalboms (mokėjo anglų, italų, lenkiškų, lietuvių, lotynų, prancūzų, rusų, vokiečių kalbas). Tikėtina, kad lietuvių kalbą buvo išmokusi iš auklės ir iš tėvo, kuris taip pat šiek tiek mokėjo lietuviškai.

Nuo mažų dienų Amelija kartu su tėvais daug keliavo. Tai susipažino su Europa, jos kultūra, muzika. Ji jaunystėje pati pradėjo muzikuoti, rinkti partitūras ir kurti. Kurdavo muziką ir jos sesuo Ema. Jos kartu dalyvaudavo ir Zalesės dvare, kuriame Oginskiai gyveno, rengiamuose vaidinimuose. Ameliją ir Emą skambinti pianinu mokė italas Giuseppe Paliani (vėliau, kaip nurodo rašytiniai šaltiniai, jis, įsivėlęs į intrigas su Mykolo Kleopo Oginskio žmona, išvyko gyventi į Sankt Peterburgą). Tikėtina, kad Amelija ir Ema grodavo ir M. K. Oginskio suburtame Zalesės kvartete, kuriame kunigaikštis grieždavo pirmuoju smuiku. Spėjama, kad savo dukroms M. K. Oginskis tuo laiku galėjo rašyti ir duetus. Pianinu jos skambindavo keturiomis rankomis.

Žinoma, kad 1822 m. Amelija Oginskytė jau buvo parašiusi polonezą C-minor duetui pianinu, dedikuotą seseriai Emai. Yra išlikę du žinomi Amelijos sukurti romansai („Mon ame aujourd’hui“ ir „J’aime la nuit“), kurie savo stiliumi yra labai artimi jos tėvo stiliui. Amelija taip pat kūrė polonezus, mazurkas, trumpas daineles. Jos autorystei priskiriamas ir valsų

ciklas „Les Echos d’Iwonicz“ bei viena polka. Ji su seserimi Ema perdirbo savo tėvo M. K. Oginskio „Maršą-eksromptą“. Dalis muzikinio A. Oginskytės paveldo buvo anonimiškai išspausdinta Vienoje ir skirta 1846 m. vargšų labdaros koncertui.

Amelija taip pat rašė proginius eilėraščius, tapė.

Amelija ištekėjo 1826 m. gegužės 11 d. už turtingo Gulbinų (Biržų r.) dvarininko grafo Karolio Teofilio Zaluskio (1794–1845). Išskilmės vyko, santuoka buvo įregistruota Vilniaus karmelitų bažnyčioje. Oginskiai jau ir anksčiau giminiavosi su Zaluskiais, nes Trakų vaivada kunigaikštis Tadeušas Pranciškus Oginskis (1712–1783) pirmą kartą buvo vedęs Izabelę Radvilaite, o antrą kartą – Kristupo Tiškevičiaus našlę Jadvygą Zaluskytę.

Po santuokos A. ir K. T. Zaluskiai apsigyveno Gulbinų dvare (dabar jo teritorija priklauso Pavežžio rajono savivaldybei). Ten gimė ir du pirmieji A. ir T. Zaluskių vaikai – Mykolas Zaluskis (1827–1893) bei Marija Eugenija Sofija Zaluskytė (1829–1910). Iš viso Amelija pagimdė 11 vaikų. Du iš jų – Teofilis (1828–1829) bei Juozapas (1832–1834) mirė kūdikystėje. A. ir T. Zaluskių šeimoje dar augo ir trys dukros – Ema (1831–1912), Ida (1841–1916) bei Pranciška (1843–1924) ir keturi sūnūs – Karolis (1834–1919), Irenėjus (1835–1868), Stanislovas (1838–1904), Ivas (1840–1881).

Jonas Stanislovas Apolinaras Moravskis savo atsiminimuose („Keleri mano jaunystės metai Vilniuje: atsiskyrėlio atsiminimai“, iš lenkų kalbos vertė Reda Griškaitė, Mintis, Vilnius, 1994) taip rašo apie A. Oginskaitę: „(...) savo gerumu, švelnumu, išsilavinimu, ištikimybe ir pasiaukojimu vyrui, protu ir dora ji kaip dangus ir žemė skyrėsi nuo savo motinos, todėl pastarosios niekuomet nebuvo mylima.“

Grafas K. T. Zaluskis dalyvavo 1831 m. sukilime – kovojo prieš Rusijos valdžią, būrė sukilėlius Panevėžio apylinkėse, savo dvare paskelbė 1831 m. sukilimo manifestą, Pnevėžio miesto turgaus aikštėje viešai sudegino caro Nikolajaus I amnestijos dokumentą. Rašytiniuose šaltiniuose yra nurodoma, kad A. Oginskytė Zaluska sukilimo metu slaugydavo tiek sukilėlius, tiek ir priešus ir visiems jiems būdavo maloni. Caro valdžia apie tai sužinojo. Vengdami represijų, Zaluskiai persikėlė gyventi į Klaipėdą (Mėmelį), kuri tada priklausė Prūsijos karalystei. Gulbinų dvarą ir visas Zaluskiams priklausiusias žemes Rusijos valdžia sekvestravo.

1837 m. K. T. Zaluskis paveldėjo dvarą Ivoničių kurorte (Galicijoje, tuo metu priklausiusi Austrijai, dabar čia – pietryčių Lenkijos teritorija). Čia, Karpatų kalnuose, Amelija padėjo savo vyrui įsteigti vandens sveikatingumo centrą. Jame pagal Amelijos projektus buvo pastatyti pirmieji pastatai. Amelija vadovavo šaltinio restauravimo darbams. Ant šio šaltinio buvo pastatyta klasicistinio stiliaus pastogė aštuoniomis kolonomis, kuris šį miestelį puošia iki šiol ir yra vienas vertingiausių paminklų šioje gyvenvietėje. Jos rūpesčiu miestelyje buvo nutiesti keliai, šaligatviai, pastatytas originalus medinis tiltas per upelį, pradėjo veikti parduotuvės, o parke buvo pastatytas saulės laikrodis. Kai 1847 m. prasidėjo vidurių šiltinės epidemija, ji organizavo pagalbą šia liga užsikrėtusiems miestelio gyventojams.

Zaluskių dvaras Ivoničiuose ilgą laiką Lenkijoje garsėjo kaip kultūros centras ir traukė kūrėjus. Čia gyvendama Amelija ir toliau kūrė muziką. Ji buvo ir dvare vykusių kultūros žmonių suėjimų siela, ju metu skambindavo pianinu.

Amelijos atminimas Ivoničiuose puoselėjamas iki šiol. Jos vardu yra pavadintas mineralinis šaltinis, sanatorija, miestelio parapiinėje bažnyčioje kabo jai skirta memorialinė lenta.

Amelijos vyras K. T. Zaluskis mirė 1845 metais. Po vyro mirties Amelija apsirgo. Tada ji įsikūrė Italijos pietuose esančioje didžiausioje Partenopėjos salyno saloje Iščioje. Ten ji 1858 m. rugsėjo 5 d. ir mirė. Tą akimirką kartu su ja buvo jos mylimiausias sūnus Karolis Bernardas Zaluskis. Amelija palaidota Iščios saloje.

Meilę muzikai Amelija įskiepijo ir visiems devyniems savo vaikams, kuriuos pati muzikos ir išmokė.

Dukrą Emą Zaluską muzikos vėliau mokė pats Frederikas Šopenas ir Karolis Mikelis. Ji tapo garsia pianiste. Karolis Bernardas buvo kompozitoriaus Ferenso Listo draugas, buvo pianistas bei kompozitorius, domėjosi Rytų kultūra bei kalbomis. Tuo pat metu jis garsėjo kaip diplomatas (buvo austrų ambasadorius, atašė ir specialusis pasiuntinys Egipte, Japonijoje, Prūsijoje, Kinijoje Švedijoje, Turkijoje, Persijoje, Siame).

Didžiojoje Britanijoje dabar gyvenantis kompozitorius ir visuomenės veikėjas Ivo Zaluskiš – Amelijos ir Karolio Teofilio Zaluskių provaikaitis. Jis paskutiniaisiais metais kelis kartus lankėsi Lietuvoje, dalyvavo Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus rengiamuose „Polonezų kelio“ koncertuose, Plungėje vykstančiuose Mykolo Oginskio tarptautiniuose muzikos festivaliuose, daugelyje kitų kultūrinių renginių, juose grojo savo proprosenelio Mykolo Kleopo Oginskio kūrinis.

Tadas Antanas (Antonijus) Oginskis (apie 1798–1844)

Tadas Antanas Oginskis – Izabelės Lasockos (1764–1852) ir kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) sūnus. Jis buvo vedęs Mariją Teklę Rönne (1803–1897), kurios mama buvo Antanina von Rönne, o tėvas – Feliksas von Rönne.

Marijai tai buvo antroji santuoka. Ji buvo ištekinta už Mykolo Borevičiaus (1774–1820). Jų santuoka įregistruota 1813 m. birželio 20 dieną. Mykolas Borevičius mirė būdamas 46 metų amžiaus.

Marija ir Tadas turėjo tris dukras: Ameliją Volovič (gimė 1835 m., mirė būdama 35 metų amžiaus), Gabrielę Mariją von Rönne (gimė 1830 m. rugpjūčio 24 d., mirė būdama 25 metų amžiaus), Nataliją Gavronską (gimė 1830 m., mirė taip pat būdama 25 metų amžiaus).

Jo žmona Marija dar turėjo 3 dukras – Aną, Liudviką Teodorą Eleonorą (gimė 1814 m., mirė būdama 10 metų) ir du sūnus (Liudviką Izidorių (gimė 1814 m., mirė būdamas 10 metų amžiaus) ir Antaną Ipolitą (gimė 1816 m., mirė būdamas 15 metų amžiaus).

Tado Antano Oginskio tikrasis brolis buvo Pranciškus Ksaveras Oginskis (1801–1837).

Tadas mirė 1844 m. Veisiejuose (Lazdijų r.) būdamas 39 metų amžiaus.

Karolis Teofilis Voicekas Ostaševskis (1807-05-03–1889-08-09)

Karolis Teofilis Voicekas Ostaševskis buvo vedęs Emą (kai kuriuose rašytiniuose šaltiniuose ji vadinama Honorata Ida) Zaluską (1831-08-13–1912-03-01). Ji buvo kompozitoriaus, LDK valstybės ir politikos veikėjo kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) ir dainininkės Marijos de Neri (1778–1851), kuri buvo kilusi iš Venecijos, dukters Amelijos Oginskytės-Zaluskos (1803–1858) ir grafo Karolio Teofilio Zaluski (1794–1845) dukra.

Ema ir Karolis Teofilis susituokė 1849-04-15. Teofilis ir Ida turėjo 5 vaikus: Mariją Ameliją (1851-03-25–1918-07-25), kuri ištekėjo už Augusto Pijaus Dzieduščyckio; Jozefą Mykolą (1852-10-27–1854-11-13); Mykolą Sebastijaną (1858-01-14–1858-10-12); Karolį Izidorių (1859-04-04–1860-02-04); Adomą Joną (1860—10-22–1934-03-04), kuris buvo vedęs Mariją Chlapovską (1864-11-30–1941-02-07) – jie susituokė 1888-10-22 ir turėjo keturis vaikus: Elžbietą Mariją (gimė 1897-09-29), Voiceką Teofilį (1902-12-29–1975-12-07), Stanislovą Jeronimą (1862-09-30–1915-05-30) ir Kazimierą Inokentijų (1864-07-28–1948-04-23).

Kazimieras Inokentijus Ostaševskis (1864-07-28–1948-04-23) vedė Heleną Pi ode Saint-Gilles (1876-01-31–1965-12-09). Jie susituokė 1904-09-28 ir turėjo dvi dukras – Olgą (1905-

03-19–1986-06-29), kuri buvo ištekėjusi už Pranciško Ksavero Tornovo Dvernickio ir Jolantą Ingebordą (1907-01-06–2002-11-11), kuri susituokė su Jurgiu Emiliu Koulant. [1]

Voicekas Teofilis Ostaševskis (1902-12-29–1975-12-07) buvo vedęs Aleksandrą Mariją Minišek-Thožnycką (1918-09-18–1942-11-10). Jie turėjo du vaikus: Andrių Konstantiną (1943-10-02–1968-01-26) ir Gabrielę Mariją (gimė 1947-02-28), kuri ištekėjo už Alekso Sušczyżevskio.

Stanislovas Jeronimas Ostaševskis (1862-09-30–1915-05-30) buvo vedęs Anielą Sekovską (1882-04-27–1937-06-16). Jie susituokė 1900-05-19 ir turėjo 4 vaikus: Mariją Katażyną (1901-01-18–1989-08-10), kuri buvo susituokusi su Danieliu Rodichu Laskovskiu; Sofiją Liudmilą (1902-01-15–1982-01-02), kuri ištekėjo už Jono Tito Tarnovskio; Jozefą Feliksą (1904-10-17–1989-12-19), Jadvygą Mariją Izabelę (gimė 1910-12-10), buvo ištekėjusi už Bogdano Zielinskio;

Jozefą Feliksą (1904-10-17–1989-12-19) buvo vedęs Mariją Anielę Skibnievską (1907-11-20–1984-10-13). Jie susituokė 1933-04-22 ir turėjo sūnų Antaną Stanislovą (gimė 1934-06-13) ir tris dukras: Sofiją magdeleną (gimė 1935-12-27), kuri ištekėjo už Tadeušo Krzyżanovskio, Aną (gimė 1944-11-06), kuri ištekėjo už Vaclovo Vladislavo Mendis ir Mariją Juzefą (gimė 1947-03-19) – jos vyras Janušas Pavelas Tomaševskis.

Antanas Stanislovas Ostaševskis (gimė 1934-06-13) vedė Malgožatą Jolantą Lukaševską (1934-10-07–1963-07-21). Jie turėjo 2 sūnus: Joną Bartalomėjų (gimė 1964-04-19), Mykolą Pranciškų (gimė 1972-02-24) ir dvi dukras: Katażyną Mariją (1965-04-12, kuri ištekėjo už Liudviko Tadaušo Sieroslavskio, ir Mariją Terezą (gimė 1970-02-20).

Jonas Bartalomėjus Ostaševskis (gimė 1964-04-19) vedė Emiko Fujitą (gimė 1968-02-29). Jie susituokė 1999-08-21) ir turi dukrą Mariko Sofiją (gimė 2003-12-27)

Mykolas Pranciškus Ostaševskis (gimė 1972-02-24) vedė Mariją Ruiz Lopez (1982-07-07). Jie susituokė 2005-08-05. [2, 3].

1. Anna z Działyńskich Potocka, *Mój pamiętnik*, Warszawa 1973, s. 336.

2. [http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Ostaszewski_family_-_branch_in_Galicia_\(Wzd%C3%B3w\)](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Ostaszewski_family_-_branch_in_Galicia_(Wzd%C3%B3w)) (žr. 2014-06-24).

3. <http://genealogia.grocholski.pl/gd/wywod.php?id=056763&string=0> (žr. 2014-06-24).

Karolis Teofilis Voicekas Ostaševskis (1807-05-03–1889-08-09)

Karolis Teofilis Voicekas Ostaševskis buvo vedęs Emą (kai kuriuose rašytiniuose šaltiniuose ji vadinama Honorata Ida) Zaluską (1831-08-13–1912-03-01). Ji buvo kompozitoriaus, LDK valstybės ir politikos veikėjo kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) ir dainininkės Marijos de Neri (1778–1851), kuri buvo kilusi iš Venecijos, dukters Amelijos Oginskytės-Zaluskos (1803–1858) ir grafo Karolio Teofilio Zaluskio (1794–1845) dukra.

Ema ir Karolis Teofilis susituokė 1849-04-15. Teofilis ir Ida turėjo 5 vaikus: Mariją Ameliją (1851-03-25–1918-07-25), kuri ištekėjo už Augusto Pijaus Dziedużyckio; Jozefą Mykolą (1852-10-27–1854-11-13); Mykolą Sebastijaną (1858-01-14–1858-10-12); Karolį Izidorijų (1859-04-04–1860-02-04); Adomą Joną (1860—10-22–1934-03-04), kuris buvo vedęs Mariją Chlapovską (1864-11-30–1941-02-07) – jie susituokė 1888-10-22 ir turėjo keturis vaikus: Elžbietą Mariją (gimė 1897-09-29), Voiceką Teofilį (1902-12-29–1975-12-07), Stanislovą Jeronimą (1862-09-30–1915-05-30) ir Kazimierą Inokentijų (1864-07-28–1948-04-23).

Kazimieras Inokentijus Ostaševskis (1864-07-28–1948-04-23) vedė Heleną Pi ode Saint-Gilles (1876-01-31–1965-12-09). Jie susituokė 1904-09-28 ir turėjo dvi dukras – Olgą (1905-

03-19–1986-06-29), kuri buvo ištekėjusi už Pranciško Ksavero Tornovo Dvernickio ir Jolantą Ingebordą (1907-01-06–2002-11-11), kuri susituokė su Jurgiu Emiliu Koulant. [1] Voicekas Teofilis Ostaševskis (1902-12-29–1975-12-07) buvo vedęs Aleksandrą Mariją Minišek-Thožnycką (1918-09-18–1942-11-10). Jie turėjo du vaikus: Andrių Konstantiną (1943-10-02–1968-01-26) ir Gabrielę Mariją (gimė 1947-02-28), kuri ištekėjo už Alekso Sušczyževskio.

Stanislovas Jeronimas Ostaševskis (1862-09-30–1915-05-30) buvo vedęs Anielą Sekovską (1882-04-27–1937-06-16). Jie susituokė 1900-05-19 ir turėjo 4 vaikus: Mariją Katažyną (1901-01-18–1989-08-10), kuri buvo susituokusi su Danieliu Rodichu Laskovskiu; Sofiją Liudmilą (1902-01-15–1982-01-02), kuri ištekėjo už Jono Tito Tarnovskio; Jozefą Feliksą (1904-10-17–1989-12-19), Jadvygą Mariją Izabelę (gimė 1910-12-10), buvo ištekėjusi už Bogdano Zielinskio;

Jozefą Feliksą (1904-10-17–1989-12-19) buvo vedęs Mariją Anielę Skibnievską (1907-11-20–1984-10-13). Jie susituokė 1933-04-22 ir turėjo sūnų Antaną Stanislovą (gimė 1934-06-13) ir tris dukras: Sofiją magdeleną (gimė 1935-12-27), kuri ištekėjo už Tadeušo Krzyżanovskio, Aną (gimė 1944-11-06), kuri ištekėjo už Vaclovo Vladislavo Mendis ir Mariją Juzefą (gimė 1947-03-19) – jos vyras Janušas Pavelas Tomaševskis.

Antanas Stanislovas Ostaševskis (gimė 1934-06-13) vedė Malgožatą Jolantą Lukaševską (1934-10-07–1963-07-21). Jie turėjo 2 sūnus: Joną Bartalomėjų (gimė 1964-04-19), Mykolą Pranciškų (gimė 1972-02-24) ir dvi dukras: Katažyną Mariją (1965-04-12, kuri ištekėjo už Liudviko Tadaušo Sieroslavskio, ir Mariją Terezą (gimė 1970-02-20).

Jonas Bartalomėjus Ostaševskis (gimė 1964-04-19) vedė Emiko Fujitą (gimė 1968-02-29). Jie susituokė 1999-08-21) ir turi dukrą Mariko Sofiją (gimė 2003-12-27)

Mykolas Pranciškus Ostaševskis (gimė 1972-02-24) vedė Mariją Ruiz Lopez (1982-07-07). Jie susituokė 2005-08-05. [2, 3].

1. Anna z Działyńskich Potocka, *Mój pamiętnik*, Warszawa 1973, s. 336.

2. [http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Ostaszewski_family_-_branch_in_Galicia_\(Wzd%C3%B3w\)](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Ostaszewski_family_-_branch_in_Galicia_(Wzd%C3%B3w)) (žr. 2014-06-24).

3. <http://genealogia.grocholski.pl/gd/wywod.php?id=056763&string=0> (žr. 2014-06-24).

Irenėjus (Irinėjus) Kleopas Oginskis (1808–1863)

Kunigaikštis Irenėjus Kleopas Oginskis (1808–1863) – kompozitoriaus, valstybės ir politikos veikėjo kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio sūnus. Jis iš tėvo paveldėjo Rietavo dvarą ir Juodainių kaimą (Laukuvos sen., Šilalės r.), papildomai nusipirko ir valdė Endriejavą bei Veiviržėnus (abi gyvenvietės yra Klaipėdos rajone). Gimė I. K. Oginskis Florencijoje. Jaunystėje taip pat, kaip ir jo tėvas, mėgo muzikuoti. Pasak kultūros istorikės Laimos Kiauleikytės, I. K. Oginskis „keliaudamas po Vakarų Europos šalis buvo aplankęs žymiausius operos teatrus, garsiausias koncertų sales“. I. K. Oginskis turėjo dvi žmonas: anksti mirusią Juzefiną Kalinauskaitę (Kalinowską, 1816–1844) ir pirmosios žmonos seserį, caro Aleksandro II freiliną Olgą Kalinauskaitę (Kalinowską, mirė 1899 m.), kurią buvęs įsimylėjęs pats caraitis Aleksandras (būsimasis imperatorius Aleksandras II). Buvo kalbų, kad Olga, prieš ištekėdama, jau nešiojo caraičio kūdikį. Gyvendami santuokoje jie susilaukė dviejų sūnų – Bogdano ir Mykolo. Pirmoji Irenėjaus žmona Juzefina skambindavo fortepijonu, gerai dainuodavo. Ją, 1843 m. atvykusią į Rietavą, jau pasitiko kunigaikščio I. K. Oginskio suburta, tuomet dar veikiausiai samdyta kapela. Antroji žmona Olga neblogai dainuodavo. Jos muzikinį skonį suformavo Sankt-Peterburgas, caro aplinka. Irenėjaus žmonių Juzefos ir Olgos tėvas buvo Lenkijos kariuomenės generolas Jozefas Kalinauskas (Kalinowski). Šiais

giminystės ryšiais I. K. Oginskis caro rūmuose atvėrė protekcijų duris ne tik sau, bet ir kitiems Oginskių giminės nariams. Olga atsinešė didelį kraitį. Iš caro ji gavo 7 dvarus Rusijoje ir apie 2 milijonus aukso rublių.

Paveldėjęs tėvui priklausiusį Rietavo dvarą, I. K. Oginskis pasirūpino, kad miestelyje būtų įsteigta ligoninė, vaistinė, senelių ir našlaičių prieglauda, kelios taupomosios skolinamosios kasos, paštas.

1836 m. jo rūpesčiu Rietave pradėjo veikti valdiška dviklasė mokykla. XIX a. 5 dešimtmetyje buvo perstatyta dvaro sodyba, iškilo ankstyvojo istorizmo neoromaninių formų rūmai, kurie yra italų romaninio stiliaus interpretacija. Taip pat įrengtas ir didelis parkas, įveistas sodas, įrengti keli tvenkiniai, 1859 m. pastatyta oranžerija.

Apie 1850-uosius metus klasikiniiais principais buvo perplanuotas ir visas Rietavo miestelis: pagrindinės miestelio kompozicijos ašis vienu galu rėmėsi į bažnyčią, kitu – į rūmus. 1853 m. senoji Rietavo bažnyčia buvo nugriauta ir, vyskupui M. Valančiui pašventinus kertinį akmenį, pradėta statyti naujoji neoromantinio stiliaus Rietavo bažnyčia (spėjama, kad projekto autorius yra architektas Gonsovskis (Gąsowski), kurios statybą finansavo I. K. Oginskis. Bažnyčios statybos darbams, kurie tęsėsi 21-erius metus, vadovavo specialistai iš Prūsijos: F. A. Štiuleris ir F. Šteinbartas. Iš viso dvaro ir bažnyčios statyba bei sutvarkymo darbai kainavo apie 3,5 milijono rublių.

1859 m. Rietave I. K. Oginskis įsteigė dviklasę agronomijos mokyklą – pirmąją agronomijos mokyklą Lietuvoje.

Rietavo žmonės I. K. Oginskio laikais gyveno gana pasiturinčiai, gražiai tvarkydavosi savo ūkiuose. Iškalbingas tas faktas, kad vyrams, vyresniems kaip 55-erių, ir moterims, vyresnėms kaip 50-ies metų, buvo draudžiama dirbti dvare. I. K. Oginskio požiūriu, tokio amžiaus sulaukę žmonės jau turi ilsėtis ir tam būtina sudaryti tinkamas sąlygas. I. K. Oginskis pritarė M. Valančiaus blaivybės idėjoms. Jis Žemaitijoje garsėjo ir kaip pavyzdingas ūkininkas, įvedęs savo dvaruose apie Rietavą, Endriejavą, Veivirženus savotišką valstiečių savivaldybę su renkamais vaitais, teismais, taupomosiomis ir kitokiomis kasomis.

1835 m. savo dvaruose jis panaikino baudžiąvą, o vėliau buvo specialaus Kauno gubernijos komiteto, sudaryto baudžiąvos panaikinimo klausimui nagrinėti, narys.

Kunigaikštis buvo meninės prigimties, šviesaus proto žmogus, pats gerai mokėjo žemaičių kalbą, rūpinosi vietos gyventojų švietimu. Vienu metu jis rėmė Žemaičių kultūrinio sąjūdžio veikėjų S. Daukanto ir M. Akelaičio veiklą, materialiai parėmė Lauryno Ivinskio 1846 m. išleistą pirmąjį lietuvišką kalendorių – „Metskaitlius“ (pirmąjį lietuvišką periodinį leidinį).

I. K. Oginskio dėka Rietavas tuo laiku buvo svarbus Žemaitijos ūkio bei kultūros centras. Du jo sūnūs – Bagdonas ir Mykolas – itin daug nuveikė organizuodami, steigdami muzikos mokyklas, orkestrus Rietave ir Plungėje. Irenėjaus ir jo žmonos Olgos Oginskių atminimas įamžintas Rietavo bažnyčioje, kurios statybą jie finansavo. 1863 m. I. K. Oginskiui paminklą-biustą iš juodo ir balto marmuro sukūrė dailininkas A. Cattier (Katje). Šalia, kiek aukščiau, yra to paties dailininko sukurtas Irenėjaus Kleopo žmonos Olgos biustas. Šventoriuje tebestovi 1840 m. iš akmens ir medžio padarytas koplytstulpis.

I. K. Oginskis mirė Rietave 1863 m. (iki 1863–1864 m. sukilimo pradžios), būdamas 55 metų amžiaus.

Kunigaikščio kapavietė ir ją žymintis obeliskas yra šalia Oginskių šeimos koplyčios, kurioje palaidoti jo sūnūs Bogdanas ir Mykolas Oginskiai.

I. K. Oginskio žmona po vyro mirties su dviem sūnumis išvyko į užsienį.

Ema Oginskytė-Bžostovska (1810–1871)

Ema Oginskytė – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valstybės ir politikos veikėja, diplomato, kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) ir iš Venecijos kilusios dainininkės, Kurtuvėnų didiko Kajetono Nagurskio našlės Marijos de Neri (gimė 1764 m. Venecijoje, mirė 1851 m. rugsėjo 21 d. Pizoje (Italijos Pietuose esančiame Toskanos mieste) dukra. Ji turėjo seserį Ameliją Oginskaitę-Zaluską (1803–1858), Idą (1813–?) ir brolių Irenėjų Kleopą (1808–1863) bei du brolius iš tėvo pirmosios santuokos su Izabele Lasocka (1764–1852) – Tada Antonijų Oginskį (1798–1844) ir Pranciškų Ksaverą Oginskį (1801–1837). Nuo mažų dienų Ema, kaip ir jos sesuo Amelija bei brolis Irenėjus kartu su tėvais daug keliavo. Taip ji susipažino su Europa, jos kultūra, muzika. Polinkį menams turėjo nuo vaikystės. Ji muzikuodavo, rašydavo muziką, Zalesės dvare, kuriame Oginskiai gyveno, rengiamuose vaidinimuose dalyvaudavo kartu su seserimi Amelija. Ameliją ir Emą skambinti pianinu mokė italas Giuseppe Paliani (vėliau, kaip nurodo rašytiniai šaltiniai, jis, įsivėlęs į intrigas su Mykolo Kleopo Oginskio žmona, išvyko gyventi į Sankt Peterburgą). Tikėtina, kad Amelija ir Ema grodavo ir M. K. Oginskio suburtame Zalesės kvartete, kuriame kunigaikštis grieždavo pirmuoju smuiku. Spėjama, kad savo dukroms M. K. Oginskis tuo laiku galėjo rašyti ir

Juzefa Kalinovska-Oginskienė (1816–1844)

Juzefa Kalinovska-Oginskienė – pirmoji Rietavo kunigaikščio Irenėjaus Kleopo Oginskio (1808–1863) žmona. Antrą kartą jis buvo vedęs Juzefos seserį Olgą Kalinovską (1820–1899-04-20). Juzefa mirė jauna, būdama vos 28-erių metų amžiaus. Su ja Irenėjumi ji palikuonių nesusilaukė. Irenėjaus žmonų Juzefos ir Olgos tėvas buvo Lenkijos kariuomenės generolas Jozefas Kalinovskas. Šiais giminystės ryšiais I. K. Oginskis caro rūmuose atvėrė protekciją duris ne tik sau, bet ir kitiems Oginskių giminės nariams.

Juzefa Kalinovska skambindavo fortepijonu, gerai dainuodavo. Ją, 1843 m. atvykusią į Rietavą, jau pasitiko kunigaikščio Irenėjaus Oginskio suburta, tuomet dar veikiausiai samdyta kapela. Antroji žmona Olga taip pat neblogai dainuodavo. Jos muzikinį skonį suformavo Sankt-Peterburgas, caro aplinka.

Juzefos sesuo Olga buvo caro Aleksandro II freilina, caraičio mylimoji. Vesdamas ją, I. K. Oginskis gavo ne tik turtingą žmoną (iš caro ji gavo 7 dvarus Rusijoje ir apie 2 mln. aukso rublių), bet ir caro užtarimą.

Irenėjaus ir Olgos santuokos metu gimė du sūnūs: Bogdanas Oginskis (1848 m. vasario 10 d. Rietave – 1909 m. balandžio 8 d. Rietave) ir Mykolas Mikalojus Oginskis (1849–1902).

Irenėjaus Oginskio ir jo žmonos Olgos Kalinauskytės-Oginskienės atminimas įamžintas Rietavo bažnyčioje, kurios statybą jie finansavo. 1863 m. I. Oginskiui paminklą-biustą iš juodo ir balto marmuro sukūrė dailininkas A. Cattier (Katje). Šalia, kiek aukščiau, yra to paties dailininko sukurtas Irenėjaus žmonos Olgos biustas.

Olgos vyras Irenėjus Kleopas mirė 1863 m. Jo kapavietė yra šalia Rietavo parke stovinčio kunigaikščių Oginskių koplyčios, kurioje yra palaidota jo žmona Olga ir abu jų sūnūs – Bogdanas ir Mykolas Mikalojus Oginskiai. Irenėjaus kapo vietą ženklina juodo marmuro stela.

Juzefa Kalinovska-Oginskienė (1816–1844)

Juzefa Kalinovska-Oginskienė – pirmoji Rietavo kunigaikščio Irenėjaus Kleopo Oginskio (1808–1863) žmona. Antrą kartą jis buvo vedęs Juzefos seserį Olgą Kalinovską (1820–1899-04-20). Juzefa mirė jauna, būdama vos 28-erių metų amžiaus. Su ja Irenėjumi ji palikuonių

nesusilaukė. Irenėjaus žmonų Juzefos ir Olgos tėvas buvo Lenkijos kariuomenės generolas Jozefas Kalinovskas. Šiais giminystės ryšiais I. K. Oginskis caro rūmuose atvėrė protekcijų duris ne tik sau, bet ir kitiems Oginskių giminės nariams.

Juzefa Kalinovska skambindavo fortepijonu, gerai dainuodavo. Ją, 1843 m. atvykusią į Rietavą, jau pasitiko kunigaikščio Irenėjaus Oginskio suburta, tuomet dar veikiausiai samdyta kapela. Antroji žmona Olga taip pat neblogai dainuodavo. Jos muzikinį skonį suformavo Sankt-Peterburgas, caro aplinka.

Juzefos sesuo Olga buvo caro Aleksandro II freilina, caraičio mylimoji. Vesdamas ją, I. K. Oginskis gavo ne tik turtingą žmoną (iš caro ji gavo 7 dvarus Rusijoje ir apie 2 mln. aukso rublių), bet ir caro užtarimą.

Irenėjaus ir Olgos santuokos metu gimė du sūnūs: Bogdanas Oginskis (1848 m. vasario 10 d. Rietave – 1909 m. balandžio 8 d. Rietave) ir Mykolas Mikalojus Oginskis (1849–1902).

Irenėjaus Oginskio ir jo žmonos Olgos Kalinauskytės-Oginskienės atminimas įamžintas Rietavo bažnyčioje, kurios statybą jie finansavo. 1863 m. I. Oginskiui paminklą-biustą iš juodo ir balto marmuro sukūrė dailininkas A. Cattier (Katje). Šalia, kiek aukščiau, yra to paties dailininko sukurtas Irenėjaus žmonos Olgos biustas.

Olgos vyras Irenėjus Kleopas mirė 1863 m. Jo kapavietė yra šalia Rietavo parke stovinčio kunigaikščių Oginskių koplyčios, kurioje yra palaidota jo žmona Olga ir abu jų sūnūs – Bogdanas ir Mykolas Mikalojus Oginskiai. Irenėjaus kapo vietą ženklina juodo marmuro stela.

Olga Kalinovska-Oginskienė (1820– 1899-04-20)

Olga Kalinovska-Oginskienė – antroji Rietavo kunigaikščio Irenėjaus Kleopo Oginskio (1808–1863) žmona. Pirmą kartą jis buvo vedęs Olgos seserį Juzefą Kalinovską (1816–1844). Ji mirė 28-erių metų amžiaus. Su ja Irenėjus palikuonių nesusilaukė.

Irenėjaus žmonų Juzefos ir Olgos tėvas buvo Lenkijos kariuomenės generolas Jozefas Kalinovskis. Šiais giminystės ryšiais I. K. Oginskis caro rūmuose atvėrė protekcijų duris ne tik sau, bet ir kitiems Oginskių giminės nariams.

Olga buvo caro Aleksandro II freilina, caraičio mylimoji. Vesdamas ją, I. K. Oginskis gavo ne tik turtingą žmoną (iš caro ji gavo 7 dvarus Rusijoje ir apie 2 mln. aukso rublių), bet ir caro užtarimą.

Irenėjaus ir Olgos santuokos metu gimė du sūnūs: Bogdanas Oginskis (1848 m. vasario 10 d. Rietave – 1909 m. balandžio 8 d. Rietave) ir Mykolas Mikalojus Oginskis (1849–1902).

Irenėjaus Oginskio ir jo žmonos Olgos Kalinovskos-Oginskienės atminimas įamžintas Rietavo bažnyčioje, kurios statybą jie finansavo. 1863 m. I. Oginskiui paminklą-biustą iš juodo ir balto marmuro sukūrė dailininkas A. Cattier (Katje). Šalia, kiek aukščiau, yra to paties dailininko sukurtas Irenėjaus žmonos Olgos biustas.

Olgos vyras Irenėjus Kleopas mirė 1863 m. Jo kapavietė yra šalia Rietavo parke m. pastatytos kunigaikščių Oginskių koplyčios, kurioje yra palaidota jo žmona Olga ir abu jų sūnūs – Bogdanas ir Mykolas Mikalojus Oginskiai. Irenėjaus kapo vietą ženklina juodo marmuro stela.

Ema Ida Zaluska-Ostaševska (Ostaszewska) (1831–1912)

Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) ir Marijos de Neri-Oginskienės (1778–1851) dukters Amelijos ir jos vyro grafo Karolio Teofilio Zalusko (1794-1845) dukra. Ji gimė 1831 m. rugpjūčio 13 d. Klaipėdoje, 1912 m. kovo 1 d. Vzdove. Vaikystėje gyveno kartu su tėvais

Ivoničių kurotinėje gyvenvietėje (Austrija). Ema, kaip ir jos motina Amelija bei brolis Karolis Bernardas Zaluskis (1834–1919) buvo puiki pianistė, F. Šopeno ir Karolio Mikelli (Mikelli) mokinė. Klausytojus žavėdavo jos virtuoziškumas. [1]

Ištekėjo už Teofilio Ostaševskio (Teofil Ostaszewski, 1807–1889), kuris gyveno kaimyniniame Vzдове. Teofilio tėvai buvo Sebastianas Ostaševskis (1755–1826) ir Viktorija Lubkovska (1769–1827), o seneliai – Mykolas Ostaševskis (1726–1816) ir Marija Krynicka. Ema Ida Zaluska-Ostaševska aktyviai dalyvavo visuomeniniame gyvenime, socialinėse akcijose, sukilimo metu padėjo sukilėliams. Turėjo dukrą Mariją Ameliją (1851–1918), kuri ištekėjo už Augusto Dzeduščyckio (1844–1922), ir tris sūnus: Adomą Joną (1860–1934), kuris susituokė su Marija Chlapovska (1864–1941) ir turėjo sūnų muziką Wojceką Teofilį (1902–1975) ir Elžbietą Mariją (g. 1897—09-29); Stanislovą (1862–1915), kuris buvo vedęs Anielą Sekovską (1882–1937) ir turėjo 4 vaikus – Mariją Katažyną (1901–1989), Sofiją Liudmilą (1902–1982), Jozefą Feliksą (1904–1989), Jadvygą Mariją Izabelę (gimė 1910-12-10), buvo ištekėjusi už Bogdano Zielinskio; Kazimierą (1864–1948), kuris buvo vedęs Heleną Pi ode Saint-Gilles (1876–1965) ir turėjo dvi dukras – Olgą (1905–1986) ir Jolantą (1907–2002). [2]

1. *Vikipedija* http://pl.wikipedia.org/wiki/Emma_Ostaszewska (žr. 2014-06-23).

2. Anna z Działyńskich Potocka, *Mój pamiętnik*, Warszawa 1973, s. 336..

Karolis Bernardas Zaluskis (1834–1919)

Karolis Bernardas Zaluskis – kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) ir Marijos de Neri Oginskienės (1778–1851) dukters Amelijos Oginskytės (1803–1858) ir jos vyro grafo Karolio Teofilio Zaluskio (1794-1845) sūnus.

Gimė jis 1834 m. Klaipėdoje. Prieš pasirinkdamas diplomato karjerą, baigė teisės studijas Vienoje. Nors jis buvo pianistas virtuozas, kompozitorius, muziko karjeros nepasirinko – grodavo, koncertuodavo tik laisvalaikiu. K. B. Zaluskis buvo ypatingasis Austrijos ambasadorius Švedijoje, Turkijoje, Egipte, Persijoje, Kinijoje, Japonijoje. Žinomas ir kaip F. Listo, Dž. Sgambati (Giovanni Sgambati) draugas bei kolega. 1899 m. išėjęs į pensiją, K. B. Zaluskis pasišventė savo memuarų ir kūrinių fortepijonui leidybos reikalams. Jo kūriniai buvo leidžiami Vienoje ir Lvove. Mirė 1919 m. Ivoničiuose.

Bogdanas Pranciškus Juozapas Mykolas Oginskis (1848–1909)

XIX a. Rietavo šeiminių kunigaikščių Irenėjaus Kleopo ir jo žmonos Olgos Oginskių vyriausiąjį sūnų, Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) anūką Bogdaną Pranciškų Juozapą Mykolą Oginskį (1848–1909) įprasta vadinti pirmuoju jo vardu – Bogdanu.

Istorikė Aldona Prašmantaitė: knygos „Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai“ publikacijoje „Kunigaikščio Bogdano Oginskio (1848–1909) krikšto ir krikštytųjų šventės intriga: faktai ir interpeliacijos“ (Vilnius, 2010, p. 213–236) rašo, kad Rietavo bažnyčioje 1853 m. birželio 9 dieną vyko Bogdano krikšto šventaisiais aliejais apeigos, kuriomis buvo užbaigtas 1848 m. sausio 29 d. –gimusio ir tų pačių metų vasario 29 d. Karaliaučiuje vandeniui pakrikštyto krikštytinio.

Rietave krikštą savo parašu Žemaičių vyskupijos bažnyčių 1853 m. gimimo metrikų knygoje patvirtino tuo metu Rietave klebonavęs kunigas Mykolas Herubavičius. Krikšto sakramentą

teikė pats vyskupas Motiejus Valančius. Visi įrašai šioje knygoje yra perrašyti iš parapiinių krikšto metrikų knygų ir patvirtinti parapijų klebonų ir dekanų parašais. Į atskirą sąsiuvinį yra įrašyti kunigaikščio krikštynose dalyvavusių krikštatėvių sąrašai. Tai kunigaikščio Irenėjaus Kleopo Oginskio Žemaitijoje turėtų valdų, kurios buvo suskirstytos į aštuonias vaitijas, valstiečiai.

krikšto ceremonija buvo susieta su naujos bažnyčios kertinio akmens pašventinimu. Rašoma, kad kūdikis Bogdano Pranciškaus Juozapo Mykolo vardais pirmiausia buvo pakrikštytas Karaliaučiaus bažnyčios klebono Augustino Vunderio kovo 8 d., praėjus mėnesiui po vaiko gimimo. Krikštijo vandeniui.

Anksčiau skelbta, kad B. Oginskis gimė 1848 m. vasario 10 dieną Rietave. Tačiau krikšto metrikai rodo ką kita: Bogdanas Oginskis gimė Karaliaučiuje (tuometinėje Prūsijos karalystėje).

Jo brolis Mykolas buvo metais jaunesnis. A. Prašmantaitė rašo: „Paveldėjęs Rietavą, B. Oginskis Rietave tęsė savo tėvo Irenėjaus pradėtas pertvarkas, siekdamas pritaikyti pažangiausius ūkininkavimo metodus, Rietave diegė naujausius to meto mokslo laimėjimus. Pirmoji to meto Lietuvoje telefono linija, 1882 m. sujungusi Rietavo, Plungės ir Kretingos dvarus, buvo B. Oginskio sumanymas, kaip ir po dešimtmečio – 1892 m. – Rietave pradėjusi veikti elektrinė. B. Oginskis nusipelnė ir žirgininkystei – nūnai pripažinta saugotina tarptautiniu mastu žemaitukų veislė XIX a. antroje pusėje Lietuvoje išliko tik tai tuomečio Rietavo dvaro šeimininko rūpesčiu.“ Šį faktą leidinyje „Žemaitukai. Rietavo apylinkės“ (Kaunas, 1992, p. 140–150) nurodo ir istorikė Vida Girininkienė.

A. Prašmantaitė, rašydama apie didžiausius B. Oginskio nuopelnus Lietuvos kultūrai, pažymi, kad „Sunku būtų pervertinti B. Oginskio nuopelnus plėtojant ir skleidžiant muzikinę kultūrą: XIX a. antroje pusėje Rietave muzikinis gyvenimas buvo itin aktyvus vėlgi pirmiausia dėl jo iniciatyvų. Užtenka paminėti 1874 m. Rietave įkurtą muzikos mokyklą, kurioje gabūs apylinkės vaikai mokytis ne tik griežti smuiku ir groti vargonais, bet ir muzikos teorijos dalykų. 1893 m. Rietave įkurtas simfoninis orkestras, kuriame grojo dauguma vietos muzikos mokyklos auklėtinių, gebėjusių atlikti žymiausių kompozitorių kūrinius. Istoriografijoje yra užuominų, kad buvo svarstomas ir operos trupės įkūrimas.“^[1] Žinoma, kad Rietave pirmą kartą buvo atlikta Piotro Čaikovskio uvertiūra „1812-ieji metai“. Itin dažnai čia skambėdavo M. K. Oginskio polonezai. Orkestras koncertuodavo Lietuvoje, Latvijoje, išvykdavo ir toliau. Rietavo muzikos mokyklai iš pradžių vadovavo 1863 m. sukilimo dalyvis, Varšuvos muzikos instituto absolventas lietuvis Juozas Kalvaitis. Iš pradžių mokslas tęsdavosi 3 metus, vėliau – 6. Mokyklą išlaikė kunigaikštis Bogdanas Oginskis.

Po globėjo mirties dalis orkestrantų išvyko gyventi į Ameriką ir čia prieš Pirmąjį pasaulinį karą sukūrė garsų „Lietuva Band Chicago“ orkestrą.

B. Oginskis mirė 1909 metais. Z. Medišauskienė rašo^[2], kad susirgo jis netikėtai 1906 m. sparčiai progresuojančia psichine liga ir nebegalėjo atsakyti už savo veiksmus. 1907 m. spalio 31 d. (senuoju stiliumi) imperatoriaus įsakymu jam buvo paskirta globa – globėjo pareigas ėjo Bogdano Oginskio žmonos, kilusios iš Potulickių giminės, giminaitis grafas Mečislovas Potulickis iš Lenkijos Karalystės. Tuo metu Bogdano Oginskio nekilnojamąjį turtą sudarė: „1) Rietavo dvaras Raseinių apskrityje – 21 500 dešimtinių žemės (apie 23 489 ha); 2) Salantų dvaras Telšių apskrityje – 9850, 5 dešimtinės žemės (10 761,67 ha); 3) Zalesės dvaras Vilniaus gubernijos Ašmenos apskrityje – 3 410 dešimtinių žemės ir 1 323 kvadratinės pėdos (apie 3 725,43 ha); 4) keturi mūriniai namai Vilniuje; 5) pastatai Rygoje, Aleksandro gatvėje Nr. 25; 6) žemės valda palei Rygos įlanką kurortinėje vietovėje „Edinburgas“. Į globą nebuvo paimtas tik dvaras Kijevo gubernijoje, Skvyrių apskrityje. Apskritai visas B. Oginskio turtas, skirtingais duomenimis, buvo vertinamas maždaug 20–25 mln. rublių.“^[3]

Žmona Marija Gabrielė Oginskienė B. Oginskį mėgino išgydyti – vežiojo jį po įvairias užsienio šalių (Vokietija, Prūsija) ligonines, tačiau galop, matyt, paaiškėjus, kad gydymas neduoda rezultatų, parsivežė į Rietavą, kur jis po kelių mėnesių mirė.

B. Oginskis neturėjo palikuonių. Mirdamas jis nepaliko ir testamentą, būdamas sveikas, savo valia nebuvo nusprendęs, koks turėtų būti jo turto likimas, nors jie su broliu (Plungės kunigaikščiu Mykolu ir buvo aptarę, kad po jų mirties iš visų jiems priklausiusių valdų turi būti sukurtas majoratas, t. y. neskaidoma žemės valda, kurią turės teisę paveldėti tik vienas asmuo – pagal ano meto teisę tai dažniausiai būdavo vyriausias sūnus ar kitas vyriausias pagal paveldėjimo liniją asmuo. Jis neturėdavo teisės tokią valdą parduoti, išleisti, įkeisti, paskolinti ar kitaip ja manipuliuoti.^[4] Tai žinojo jų giminės, artimieji, teisininkai, tvarkę brolių reikalus.

Plungės kunigaikštis Mykolas Oginskis (vaikų jis neturėjo) mirė 1902 metais. Tada buvo pradėta jam priklausiusio turto dalybų byla. Mykolo žmona Marija Oginskienė ir Bogdanas Oginskis ne visais turto padalijimo klausimais sutarė, teisme net bylinėjosi dėl namo Peterburge.

Po B. Oginskio mirties atsirado nemažai pretendentų į jo turtą. Vykusio teismo proceso dėl kunigaikščio turto padalijimo metu buvo pateikta net keletas testamentų, bet paaiškėjo, kad jie suklastoti. Z. Medišauskienė rašo, kad „Bylos metu buvo visiškai patvirtinta, kad jokio testamentą B. Oginskis nepaliko. Kunigaikščių Oginskių pavardės ir titulo niekas nepaveldėjo ir Plungės bei Rietavo kunigaikščių Oginskių šaka buvo pripažinta pasibaigusia. B. Oginskio turtas turėjo būti padalintas pagal tose šalyse, kur jis buvo, veikusius paveldėjimo įstatymus. Tokiu būdu remiantis Rusijos įstatymais kunigaikščio našlei M. G. Oginskienei atiteko tik 1/7 dalis nekilnojamojo turto ir 1/4 dalis kapitalo (grynųjų pinigų), kurių pasirodė esą apie 1 mln. rublių. Giminių rusiškajai šakai pagal Rusijos teisę atiteko 6/7 dalys valdų Kijevo gubernijos Skvyrių apskrityje (apie 5 tūkst. Dešimtinių žemės). Pusė to 3.7 dalys) atiteko S. Plautinui, kita pusė – Michailui Škliarievičiui, kunigaikščienei Marijai Baratovai ir Jakaterinai Mizeckai. Tos valdos Kijevo Gubernijoje buvo Bogdano motinos Olgos Kalinauskaitės kraitiniai dvarai.

Grafai Karolis ir Juzefas Zaluskiai (Beje, Karolis Zaluskis kurį laiką buvo Austrijos užsienio reikalų ministras) bei Mykolas, Stanislovas ir Henrikas Visockiai turėjo paveldėti 6/7 Rietavo dvaro (įvertinto maždaug 3 mln. rublių) ir 6/7 dalis Zalesės dvaro (įvertinto apie 1 mln. rublių).

Vladimiras Gavronskis ir baronai Rönne turėjo paveldėti 6/7 dalis Plungės ir Salantų valdų (iš viso apie 25 tūkst. Dešimtinių žemės), 6/7 dalis visų namų Vilniuje ir 3/4 dalis viso kapitalo.

Be to B. Oginskis paliko dvarus Galicijoje, kurių vertė siekė daugiau nei 2 mln. rublių, ir daug nekilnojamojo turto Krokuvoje. Visa tai pagal Austrijos įstatymus turėjo būti padalinta 90 paveldėtojų.

Namas Rygoje ir vilos Baltijos jūros pakrantėje turėjo būti paveldimos pagal Pabaltijo gubernijų teisę^[5].

Išsamaus tyrimo, kokia veikla kunigaikščio B. Oginskio laikais buvo plėtojama visuose jam priklausiusiuose dvaruose ir rūmuose, koks buvo tolimesnis jų likimas, iki šiol nėra atlikta ar bent jau paskelbta.

Kas svarbesnio be to, kas jau paminėta šioje publikacijoje, įvyko Rietave kunigaikščio Bogdano Oginskio valdymo laikotarpiu?

Beje, iki šiol daugelyje literatūros šaltinių rašoma, kad Bogdanas buvo ne kunigaikščio Irenėjaus Oginskio, o Rusijos caro Aleksandro II vaikas, nes B. Oginskio antroji žmona, Bogdano motina Olga Kalinauskaitė jaunystėje buvo Rusijos caro rūmų Peterburge freilina, Olga ir caraitis Aleksandras II vienas kitą buvo įsimylėję ir net planavo susituokti. Kai Olga nuo caraičio Aleksandro ėmė laukti savo pirmagimio, buvę pradėta ieškoti jai kilmingo

jaunikio. Irenėjus Oginskis carui buvo prasikaltęs, nes dalyvavo 1831 m. sukilime. Sutikdamas vesti Olgą Kalinovskaitę, jis gavęs ne tik turtingą žmoną, bet ir caro užtarimą. Pasakojama, kad Bogdanas į carą Aleksandrą II buvo net ir panašus. Pavadinę jį taip pat neįprastai: Bogdanu (Bogom danyj – Dievo duotas). Olgos kraitis buvo 7 dvarai Rusijoje ir apie du milijonai aukso rublių. Kitas Olgos ir Irenėjaus sūnus buvo Mykolas. Jis gimė 1849 m. ir tapo Plungės valdytoju.

B. Oginskio tėvas, kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio sūnus Irenėjus Kleopas Oginskis mirė 1863 metais, kai Bogdanui buvo 15 metų.

Rietavo dvarą, kaip ir daugelį kitų valdų, Bogdanas paveldėjo iš tėvo. Sulaukęs amžiaus, kai galėjo šiose valdose savarankiškai tvarkytis, Rietave jis planingai ėmėsi tęsti tėvo pradėtus darbus. B. Oginskio gyvenimo metais Rietavas labai pasikeitė, buvo iš pagrindų pertvarkytas visas miestelis.

Tarp svarbiausių pasikeitimų Rietave, nekartojant to, kas jau pasakyta, B. Oginskio valdymo metais

Rietave buvo toliau plėtojama pramonė: įsteigti 7 malūnai, 6 lentpjūvės, baldų fabrikas, geležies liejykla, žemės ūkio mašinų ir padargų gamykla, muilo fabrikas, sviesto ir sūrių gamykla.

1871 m. rekonstruota Rietavo dvaro oranžerija.

1873 m. įsteigtas Rusijos gyvulių globos draugijos Rietavo skyrius, kurio veikloje aktyviai dalyvavo pats Bogdanas Oginskis. Šis skyrius aktyviai veikė iki 1902 metų. Tais pačiais metais Rietave buvo įsteigta veterinarijos gydykla, kuriai patalpas suteikė kunigaikščiai Oginskiai.^[6]

1874 m. užbaigta statyti 1853 m. pradėta statyti neoromaninė, lotyniško kryžiaus plano, bazilikinė, dvibokštė, su pusapskrite apside Rietavo šv. arkangelo Mykolo bažnyčia.

1875 m. Rietave surengta pirmoji Lietuvoje žemės ūkio paroda (yra žinoma, kad „anksčiau už ją – 1846 m. žemės ūkio paroda buvo surengta tik lietuvių gyvenamoje Rytų Prūsijos dalyje, t. y. Priekulėje. Ją surengė Klaipėdos apskrities žemės ūkio draugija.“^[7]

1881 m. B. Oginskio iniciatyva įsteigta Žemaitukų veislės arklių veisimo skatinimo draugija Raseiniuose.

1890 m. atitinkamai tokia pati Žemaitukų veislės arklių veisimo skatinimo draugija įsteigta Rietave.

1892 m. šventų Velykų rytą kunigaikščio Rietavo bažnyčioje išžiebė pirmoji elektros lemputė Lietuvoje (pirmoji pasaulyje elektrinė pradėjo veikti 1882 m. Niujorke).

B. Oginskis rėmė lietuvių tautinį judėjimą. Jis palaikė kražiškius, kurie 1893 m. gynė savo bažnyčią. Sužinojęs apie Kražių įvykius, pasirūpino, kad žinios apie susidorojimą pasklistų po visą pasaulį, kad būtų pasmerkta caro politika, nukreipta prieš lietuvių tautą.

Po 1886 m. Rietavo dvaro rūmus nuniokojusio gaisrui, kurio metu sudegė biblioteka, daug meno vertybių, B. Oginskis rūpinosi rūmų remonto darbais.

1895 m. Rietavo miestelyje pastatytas ir įrengtas unikalus vandens bokštas su vėjo jėgaine.

1909 m., kunigaikščiui Bogdanui Oginskiui mirus, jo palaikai buvo palaidoti Rietavo kunigaikščių Oginskių koplyčioje-mauzoliejuje, kur 1899 m. amžinam poilsiui atgulė ir B. Oginskio motina Olga Kalinauskaitė-Oginskienė, 1902 m. Bogdano brolis – Plungės kunigaikštis Mykolas Oginskis.

Bogdano Oginskio žmona Marija Gabrielė Oginskienė, gyvendama Rietave, daugelį metų rūpinosi našlaičių globa. Ji iš savo lėšų apmokėdavo jų mokslo išlaidas. Literatūrinuose šaltiniuose nurodoma, kad ji į gyvenimą ji išleido daugiau negu 500 žmonių. Kai kunigaikštis B. Oginskis susirgo, Rietave jos globoti našlaičiai ir 30 muzikantų buvo išvežta į Austrijos Bobreko apylinkėse buvusį kunigaikštienės M. G. Oginskienės tėvo dvarą. Neilgai trukus po savo vyro mirties ten gyventi išvyko ir pati kunigaikštienė. Bobreko dvaras jos nuosavybei

perėjo kaip tėvo palikimas. ai tėvas buvo palikęs dvarą. M. G. Oginskienė mirė 1927 m. Potulicuose (Lenkija), sulaukusi 74 metų amžiaus.

Na o Rietavo dvarą, kurio šeimininkai po kunigaikščio B. Oginskio mirties tapo jo giminaičiai Zaluskiai, ir toliau persekiojo nelaimės.

1909-aisiais, centriniuose dvaro rūmuose vėl kilo gaisras. Jis šio dvaro istorijoje buvo lemtingas, nes vėlesniais metais nebuvo surasta pinigų ir galimybių rūmus suremontuoti. Dvaro sodyba buvo niokojama ir Pirmojo pasaulinio karo metais. Tuo laikotarpiu vokiečiai daug vertingų daiktų, muzikos instrumentų, meno kūrinių iš rūmų išvežė į Vokietiją. Buvo nuplėštas ir varinis rūmų stogas, iššaudytos parke gyvenusios gulbės bei fazanai.

1924 m. Rietavo dvaro centrą nusavino valstybė.

1926 m. per valakų reformą Rietavo dvarą išparceliavo, rūmus perdavė Lietuvių moterų katalikių draugijai. Tais pačiais metais Rietavo dvaro pastatai parduoti iš varžytinių. Centrinis dvaro rūmus už 10 tūkst. rublių įsigijo vietinis dvarininkas Povilas Jurgaitis, gyvenęs Budrikių kaime. Jo nurodymu 1926 m., nors visuomenė tam ir nepritarė, pagrindiniai dvaro rūmai buvo nugriauti, statybinės medžiagos išvežtos ir panaudotos kitų namų statybai. Stipriai Rietavas nukentėjo per Antrąjį pasaulinį karą.

Iki mūsų dienų išliko didžiulis Rietavo parkas. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, jis rekonstruotas. Rytinę parko dalį juosia Jūros upė, o vakarinėje dalyje – tvenkinys.

Parku rūpintis pavesta 2000 m. birželio 1 d. įsteigtam Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejui. Jis veikia rekonstruotame ir muziejaus reikmėms pritaikytame buvusios Rietavo muzikos mokyklos pastate.

Iš senųjų dvaro pastatų iki mūsų dienų išliko muzikos mokykla, muzikantų bendrabutis, vandens bokštas, keli ūkiniai pastatai, sargo namelis, dalis tvoros, dveji vartai. Yra atkasti ir užkonservuoti pagrindinių dvaro rūmų pamatai. Buvusių centrinių rūmų vieta yra paženklinta simboline kolonada. Dvarvietės pakraštyje, prie kelio į Plungę, tebestovi Oginskių šeimos koplyčia. Greta jos esantis akmeninis paminklas žymi Bogdano Oginskio tėvo kunigaikščio Irenėjaus (Irenijaus) Oginskio kapo vietą.

[1] Prašmantaitė A., „Kunigaikščio Bogdano Oginskio (1848–1909) krikšto ir krikštytųjų šventės intriga: faktai ir interpeliacijos“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 213–236.

[2] Z. Medišauskienė, „Ginčai dėl Bogdano Oginskio palikimo XIX a. pradžioje“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 400

[3] *Ten pat*, p. 402

[4] *Ten pat*, p. 402.

[5] *Ten pat*, p. 409–410; Kurjer wileński, 1911-05-08(21), nr. 103, s. 2; 1911-06-01(14), nr. 1(121), s. 2.

[6] Z. Medišauskienė, „Rusijos gyvūnų globos draugijos Rietavo skyriaus veikla 1873–1902 m.“, *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakai*, Vilnius, 2010, p. 259.

[7] *Ten pat*, p. 261; A. Endzinas, „Žemės ūkio parodos Lietuvoje“, *Žemės ūkis*, 1971, nr. 7, p. 33.

Mykolas Mikalojus Severinas Markas Oginskis (1849–1902)

Jolanta Skurdauskienė

Plungės kunigaikštis Mykolas Mikalojus Severinas Markas Oginskis (1849–1902) istoriografijoje dažniausiai minimas Mykolo Mikalojaus vardu – kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio anūkas, Rietavo dvaro šeimininko kunigaikščio Irenėjaus Kleopo Oginskio ir Olgos Kalinauskaitės (Kalinowskos)-Oginskienės jauniausias sūnus. Jaunystėje mokėsi Šiaulių berniukų gimnazijoje.

Buvo didelis muzikos mėgėjas ir žinovas, mecenatas, pats mokėjo groti keliais muzikos instrumentais. M. M. Oginskis yra buvęs Telšių apskrities bajorų vadas (šias pareigas ėjo apie 10 metų – 1886 m. jį pakeitė Aleksandras Šulcas) ir Telšių miesto galva, savanoriškos ugniagesių draugijos pirmininkas ir viršininkas.

M. M. Oginskis buvo vedęs lenkų grafaite, Austrijos imperatoriaus freiliną Mariją Skużewską. Po tėvo Irenėjaus Kleopo Oginskio mirties Rietavo dvarą paveldėjo M. M. Oginskio brolis Bogdanas Oginskis, o M. M. Oginskis – Ašmenos pavieta (dab. Baltarusija), kur stovėjo Zalesės dvaro rūmai. Juose kunigaikščiai jau keliolika metų negyveno. M. M. Oginskis ten taip pat neįsikūrė. Kurį laiką jis buvo prisiglaudęs pas brolių Bogdaną Rietave, o 1873 m. vasario 21 d. iš valstybės patarėjo grafo Platono Zubovo nusipirko Plungės dvarą, to paties pavadinimo miestelį, keletą palivarkų: Plungės, Stonovičių, Aleksandravo, Žutautų, Jovaišiškės, Karklėnų, Santakos (jie buvo Kauno gubernijos Telšių valsčiaus teritorijoje). Taip M. M. Oginskis tapo paskutiniu dvarą Plungės dvaro valdytoju.

Čia, Babrungo upelio pakrantėje, kur buvo senojo Plungės dvaro sodyba, jis pastatė naujus mūrinius neoranesansinio stiliaus rezidencinius rūmus (statybos darbai užbaigti 1879 m.).

Rūmų architektas buvo vokietis Karlas Lorensas, statybos darbams vadovavo Šrankė.

Pasistatęs rūmus, M. M. Oginskis persikėlė gyventi į Plungę

M. M. Oginskis savo rūmuose Plungėje turėjo šeimos muziejų, kuriame kaupė vertingus meno kūrinius, archeologinius radinius, medžioklės trofėjus, knygas.

Plungės centriniai rūmai Oginskių laikais buvo prabangiai įrengti ir apstatyti. Šiaurinėje parko dalyje, priešais centrinius rūmus, stovėjo didelis, iki šiol išlikęs neogotikinis raudonų plytų žirgyno pastatas, kiek į rytus – dar Zubovų laikais iškilusi pilaitė – laikrodinė, kurioje dabar veikia Plungės rajono savivaldybės biblioteka. Dvaro sodyboje taip pat buvo du orkestro mokyklos pastatai, sargo namelis, oranžerija, keli ūkiniai statiniai.

Rūmus juosė M. M. Oginskio laikais rekonstruotas daugiau negu 50 ha dydžio parkas, kuris, anot tyrinėtojų, čia buvo įkurtas XVIII amžiuje. Oginskių laikais Plungės parkas garsėjo čia augusių medžių, krūmų įvairove, gražiai prižiūrimais gėlynais, sodu, tarpusavyje sujungtų septynių tvenkinių sistema. Parke nuolat dirbdavo po keliolika žmonių.

Tapęs Plungės šeiminku, M. M. Oginskis iš karto ėmėsi reformų. Dėl to nukentėjo kai kurių valstiečių interesai, kunigaikštis greitai susilaukė vietinių gyventojų pasipriešinimo, ilgą laiką net bylinėjosi su jais. Palaipsniui santykiai tapo normalūs. M. Oginskis palaikė lietuvių tautinį sąjūdį, padėdavo valstiečių vaikams siekti mokslo, propagavo naujas ūkininkavimo formas, rengė žemės ūkio ir rankdarbių parodas.

M. M. Oginskio nuopelnai Plungei didžiuliai.

Apie 1873-uosius metus rūmuose jis įkūrė iki 1902 m. veikusią muzikos mokyklą, išlaikė dvare veikusį orkestrą. Jaunystėje Plungės muzikos mokykloje mokėsi, dvaro orkestre grojo ir garsus lietuvių dailininkas, kompozitorius Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.

1883 m., kai plungiškių ėmė netenkinti dvimetė valdiška rusiška mokykla, kunigaikštis M. M. Oginskis savo dvaro parko teritorijoje viename iš buvusių namų įsteigė privačią dviklasę mokyklą. Rudenį ją pradėjo lankyti apie 100 vaikų. Jiems mokyti kunigaikštis buvo pakvietęs 3 mokytojus. Deja, ši mokyklėlė gyvavo vos 10 dienų, nes ją uždraudė caro valdžia.

M. M. Oginskis rūpinosi, kad pro Plungę būtų nutiestas geležinkelis.

Plungėje kunigaikštis rengdavo žemės ūkio parodas. 1899 m. rugsėjo 17–19 dienomis Plungėje vykusioje žemės ūkio parodoje vien arklių buvo apie du šimtai, veikė gėlių, vaisių, daržovių, javų paviljonai.

Kunigaikščio iniciatyva Plungėje vietoje medinės bažnyčios buvo pradėta statyti nauja mūrinė, kuri tebėstovi iki šiol. Pastatytos kunigaikštis nebepamatė, nes anksti (1902 m.) mirė – Plungės bažnyčia tuo metu buvo tik pradėta statyti.

Mirus kunigaikščiui, muzikos mokykla veiklą nutraukė, iširo ir Plungės dvaro orkestras.

Po M. M. Oginskio mirties Plungės dvaro rūmais rūpinosi jo žmona grafitė Marija Skuževska-Oginskienė. Ji čia įsteigė našlaičių prieglaudą, kurioje gyveno apie 200 tėvų netekusių vaikų.

Spaudos draudimo metais Plungėje kunigaikštienės rūpesčiu, padedant kunigams Vincui Jerulaičiui ir Antanui Bajorynui, buvo įsteigta daraktorių (namų mokytojų) mokykla, kurioje dirbo mokytoja vėliau rašytoja tapusi Ona Pleirytė-Puidienė. Jai išvykus pasitobulinti į Paryžių, slaptoji mergaičių mokykla buvo reorganizuota į namų ruošos ir rankdarbių mokyklą.

1905 m., po lietuviškos spaudos atgaivinimo, kunigaikštienė Plungėje, dar Mykolo Oginskio laikais pastatytoje vaikų ir našlaičių prieglaudoje (stovėjo dabartinės pieninės vietoje), įsteigė oficialią lietuvišką mokyklą. Vėliau ji buvo reorganizuota į triklasę lietuvišką mokyklą. Čia vaikus mokė trys mokytojos vienuolės. Kartu su prieglaudos 50 auklėtinių mokėsi, nemokamai pietus gaudavo daugiau negu 200 vaikų iš Plungės miesto ir jo apylinkių. Labdaringa kunigaikščių Oginskių veikla buvo labai plati. Ją 1905 m. „Lietuvių laikraštyje“ (nr. 50) aprašė Mykolas Andrejus Prealgauskis. Plungės Oginskiai rūpinosi ne tik jau minėta vaikų ir našlaičių prieglauda, bet ir senelių namais (ubagynu), cholera sergančių žmonių globos namais, 30 vietų ligonine, individualiai šelpė į vargą patekusius žmones. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, Plungės kunigaikštienė pasitraukė į Poznanę (Lenkija). Išvykdama iš Plungės ji didelių turtų neišsivežė – tik du lagaminus. Rūmuose liko daugybė paveikslų, Oginskių šeimos portretų, skulptūrų, indų, didelė biblioteka. Dalis rūmų bibliotekos vertybių atsidūrė Vokietijoje, dalis – Lietuvos muziejuose, bibliotekose, o dar kita dalis buvo išgrobstyta, sunaikinta.

Žinoma, kad 1919 m. gruodžio 18 d. M. Oginskienė gyveno Poznanėje, 7 numeriu pažymėtame Žečpospolitos gatvės name. Čia ji dalį savo turto per notarą užrašė buvusiam M. M. Oginskio orkestro muzikantui, vėliau kunigaikštienės turto Lietuvoje administratoriui Jonui Petkūnui. Minėtame name Marija Oginskienė išgyveno iki 1943 metų. Šis namas jau perstatytas, tačiau tebestovi.

Mirė M. Oginskienė 1945 m. kovo 22 d. senelių prieglaudoje, būdama visiškai nuskurdusi. Manoma, kad ji palaidota Poznanėje. Kapas nežinomas. Įžymus architektas ir skulptorius Antanas Vivulskis (1877–1919) buvo sukūręs M. Oginskienės biustą, tačiau, kur jis dabar yra, nežinoma.

Pirmojo pasaulinio karo metais Plungės kunigaikščių Oginskių rūmuose šeiminkavo vokiečiai. 1922 m. čia įsikūrė „Saulės“ gimnazija, vėliau veikė Žemės ūkio mokykla. 1934 m. rūmai atiteko Lietuvos kariuomenės artilerijos pulkui. 1940–1941 m. rūmuose vėl įsikūrė kariškiai – šį kartą rusai. 1941 m. centrinį pastatą labai nuniokojo gaisras. 1959 m. pradėta rūmų restauracija. 1961 m. ją užbaigus, čia įsikūrė Plungės vidurinė mokykla. 1966–1994 m. rūmuose veikė Plungės statybininkų mokykla. Nuo 1994 m. liepos 16 d. Plungės dvaro ansamblyje veikia Žemaitijos dailės muziejus.

Marija Teresė Kaspara Skuževska-Oginskienė (?)1857-01-08/05–1945-03-22)

Grafitė ir kunigaikštienė Marija Skuževskaitė-Oginskienė buvo Plungės kunigaikščio Mykolo Mikalojaus Oginskio (1849–1902) žmona. M. Skuževska Oginskienė jaunystėje buvo Austrijos imperatoriaus freilina. Anot jos amžininkų, tai buvo viena gražiausių Europos moterų. Su kunigaikščiu Mykolu Oginskiu susituokė apie 1876-uosius metus. Tapusi jo žmona, apsigyveno vyro rezidencijoje Plungėje. Atvykusi į miestelį, vietinius žmones stebino ne tik savo grožiu (jau tada ją vadino grožio karaliene), bet ir ypatingu dorovingumu bei pamaldumu, įnoringu charakteriu. To meto prisiminimuose ir spaudoje į akis krenta ne tik jos akcentuojamas grožis, bet ir prieštarigai vertinamas charakteris. Čia ji arši lenkė, liepusi

išmesti rūmų svečių knygą, nes atvykęs pasisvečiuoti poetas Antanas Baranauskas įrašęs padėkos eilėraštį lietuviškai, čia ji išdidi, pasipūtusi ponija, vėluodama į šv. Mišias, vertusi laukti plungiškius ir kunigą. Ilgam plungiškėms moterims įsiminė ir tas faktas, kad Pirmąją Komuniją bažnyčioje priėmę vaikai, gavę iš kunigaikštienės dovanų, turėdavo bučiuoti jos šilkinį batelį.

Likimas lėmė, kad Marijai Oginskienei neteko tapti motina. Kunigaikštis M. Oginskis dirbo svarbų kultūrinį ir visuomeninį darbą. Na, o kunigaikštienė rūpinosi beglobiais vaikais, našlaičiais.

Spaudos draudimo metais Plungėje kunigaikštienės rūpesčiu, padedant kunigams Vincui Jerulaičiui ir Antanui Bajorynui, kunigaikštienė Marija Oginskienė buvo įsteigusi daraktorių (namų mokytojų) mokyklą, kurioje dirbo mokytoja Ona Pleirytė-Puidienė, vėliau tapusi rašytoja. Šiai mokytojai išvykus į Paryžių pasitobulinti, slaptoji mergaičių mokykla buvo reorganizuota į namų ruošos ir rankdarbių mokyklą. 1905 m., po lietuviškos spaudos atgaivinimo, kunigaikštienė Plungėje, dar Mykolo Oginskio laikais pastatytoje vaikų ir našlaičių prieglaudoje (dabartinės pieninės vietoje), įsteigė oficialią lietuvišką mokyklą. Vėliau ji buvo reorganizuota į triklasę lietuvišką mokyklą. Čia vaikus mokė trys mokytojos vienuolės. Šioje mokykloje kartu su 50 prieglaudos auklėtinių mokėsi, nemokamai pietus gaudavo daugiau negu 200 vaikų iš Plungės miesto ir jo apylinkių.

Labdaringa kunigaikščių Oginskių veikla buvo labai plati. Ją 1905 m. „Lietuvių laikraštyje“ (Nr. 50) aprašė Mykolas Andrejus Prealgauskis. Plungės Oginskiai rūpinosi ne tik jau minėta vaikų ir našlaičių prieglauda, bet ir senelių namais (ubagynu), cholera sergančių žmonių globos namais, 30 vietų ligonine, individualiai šelpė į vargą patekusius žmones.

M. G. Oginskienė Plungės dvare įsteigtoje našlaičių prieglaudoje kelią į gyvenimą prasiskynė du šimtai tėvų netekusių vaikų.

Apie Plungėje kunigaikštienės įkurtus našlaičių namus rašė ir to meto Rusijos spauda. Ji gyrė kunigaikščius Oginskius ir stebėjosi gražiai prižiūrimais našlaičiais. Ne vieną kartą Žemaičių dailės muziejus sulaukė svečių iš užsienio, kurie pasakojo, kad našlaičių namuose užaugusių senelio ar senelės krikštamote buvo pati kunigaikštienė Marija Oginskienė. Už rūpinimąsi „prasčiokais“ jos nemėgo anyta kunigaikštienė Olga Oginskienė, kuri, kaip teigiama, per visą jos ir Mykolo vedybinio gyvenimo laiką taip ir nebuvo atvykusi pas savo sūnų į Plungę, nors pati gyveno netoli esančiame Rietavo dvare.

Gana anksti tapusi našle (M. Oginskis mirė 1902 m.), Marija tęsė savo vyro darbus. Ji rėmė pradėtą statyti Plungės bažnyčią, rūpinosi Plungės Lurdo įkūrimu.

Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, kunigaikštienė, kuri turėjo Austrijos pilietybę, buvo paprašyta išvykti iš šalies. Rūmus palikusi prižiūrėti administratoriams, ji pasitraukė į savo gimtąją Poznanę ir į Plungę daugiau nebegrįžo. 1924 m. Nepriklausomos Lietuvos Respublikos vyriausybė nacionalizavo jos turtą – žemę, meno kolekcijas. Teko atsisakyti ir apie 80 ha plote suformuoto Plungės dvaro ansamblio (vien parkas tuo metu užėmė daugiau negu 60 ha). Išgyvenusi vyro netektį, Pirmąjį pasaulinį karą, turto nusavinimą, Marija Oginskienė, gyvendama savo namuose Poznanėje, Žečpospolitos gatvėje Nr. 7, sulaukė ir Antrojo pasaulinio karo. 1943 m. suvargusi 86 metų moteris buvo perkelta į senelių namus. Tuo, kaip susiklostė M. Oginskienės likimas jai išvykus iš Plungės, ilgą laiką domėjosi Plungės krašto tyrinėtoja Eleonora Ravickienė (mirė 2003 m.). Jai pavyko išsiaiškinti, kad, išvykdama iš Plungės, kunigaikštienė jokių didelių turtų neišsivežė – tik du lagaminus. Rūmuose liko daugybė paveikslų, Oginskių šeimos portretų, skulptūrų, indų, didelė biblioteka. Dalis rūmų bibliotekos vertybių atsidūrė Vokietijoje, dalis – Lietuvos muziejuose, bibliotekose, o dar kita dalis buvo sunaikinta.

Nustatyta, kad 1919 m. gruodžio 18 d. M. Oginskienė gyveno Poznanėje, 7 numeriu pažymėtame Žečpospolitos gatvės name. Čia ji dalį savo turto per notarą užrašė buvusiam M. M. Oginskio orkestro muzikantui, vėliau kunigaikštienės turto Lietuvoje administratoriui

Jonui Petkūnui. Minėtame name Marija Oginskienė išgyveno iki 1943 metų. Šis namas jau perstatytas, tačiau tebestovi.

Mirė M. Oginskienė 1945 m. kovo 22 d. senelių prieglaudoje, būdama visiškai nuskurdusi. Palaidota buvo labai kukliai – paprastame baltų lentų karste, manoma, kad Poznanėje. Kapo vieta nežinoma.

Ižymus architektas ir skulptorius Antanas Vivulskis (1877–1919) buvo sukūręs M. Oginskienės biustą, tačiau, kur jis yra dabar, nežinoma. (A. Vivulskis – Šiluvos koplyčios, Vilniaus „Trijų kryžių“ projekto autorius. Pagal jo projektą Krokuvoje pastatytas paminklas, kuriuo įamžintas Žalgirio mūšio atminimas. Mirė menininkas 1919 m. sausio 10 d.).

Marija Gabrielė Potulicka-Oginskienė (1855-07-18–1927-01-18)

Marija Potulicka-Oginskienė – visuomenės veikėja, Rietavo kunigaikščio Bogdano Oginskio (1848 m. vasario 10 d. Rietave – 1909 m. balandžio 8 d. Rietave) žmona. Ji gimė Potulicuose (Lenkija), ten, būdama 71-erių metų amžiau, ir mirė. [1]

Jos mama buvo Marija Zamoiska (iš Adomo Čartoriskio giminės), kuri gimė 1829-07-28 Klemensove, o mirė 1861-04-14 Londyne, sulaukusi 31 metų amžiaus, o tėvas – Kazimieras Voicechas Potulickis (gimė 1820-04-24 Sielcuose, mirė 1880-10-05 Potulicuose).

Marija turėjo dvi seseris: Elžbietą Konstanciją Evą (1859–1947), kuri ištekėjo už Vladislavo Leono Adomo Sapiegos-Kodenckio (1853-1920), ir Anielę Konstanciją Aleksandrą (1861–1932).

Marija Potulickaitė su Bogdanu Oginskiu susituokė 1877 m. balandžio 28 d. Krokuvoje. B. Oginskis iš tėvo kunigaikščio Irenėjaus Oginskio (1808–1863) buvo paveldėjęs Rietavo dvarą, todėl jaunieji įsikūrė Rietave ir čia praleido didelę savo gyvenimo dalį.

Jos rūpesčiu Rietave buvo įsteigti našlaičių namai. Čia gyvenantys našlaičiai buvo pilnai išlaikomi Rietavo kunigaikščių Marijos ir Bogdano Oginskių o lėšomis. Čia jie gaudavo pagrindinį išsimokslinimą, išmokdavo amato arba muzikos.

Apie 1904-uosius metus, kai kunigaikštis B. Oginskis susirgo, kunigaikštienė Marija dėjo daug pastangų, kad jis pasveiktų, vežiojo jį pas geriausius gydytojus užsienyje, tačiau liga progresavo ir 1909 m. jis mirė (palaidotas kunigaikščių Oginskių koplyčioje Rietave).

Tada M. Oginskienė visus našlaičius ir 30 jaunų muzikantų išvežė į savo tėvo dvarą, kuris buvo Bobreke (Lenkija) ir toliau jais rūpinosi. Iš viso į gyvenimą išleido daugiau negu 500 vaikų, žmonių buvo vadinama „500 vaikų motina“.

1. <http://www.sejm-wielki.pl/b/dw.65117> (žr. 2014-06-24).

Kazimieras Inokentijus Ostaševskis (Kazimierz Ostaszewski) (1864–1948)

Kazimieras Inokentijus Ostaševskis – kompozitoriaus, LDK valstybės ir politikos veikėjo Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) ir Marijos de Neri provaikaitis, Emos Zaluskos ir Teofilio Ostaševskio jauniausias sūnus (Ema buvo Mykolo Kleopo Oginskio ir Marijos de Neri-Oginskienės dukters Amelijos (1803–1858) ir jos vyro grafo Karolio Teofilio Zaluskio (1794-1845) dukra).

Kazimieras Ostaševskis gimė 1864 m. liepos 28 d. Vzdove, mirė 1948 m. balandžio 23 d. Ladzino dvare (Karpātų kalnuose). Turėjo du brolius – Adomą ir Stanislovą.

Kazimieras Inokentijus buvo rašytojas, labai gabus pianistas ir kompozitorius, nors neturėjo jokio muzikinio išsilavinimo – nemokėjo nei skaityti natų, nei jų užrašyti. K. Ostaševskio

kūrinius užrašydavo jo dėdė Karolis Bernardas Zaluskis ir duktė Jolanta Ostaševska. Plačiai pasklido jo sukurtos dainos, fortepijoniniai kūriniai. 1996–1998 m. buvo išleista Oginskių dinastijos muzikos kompaktinė plokštelė (ed. Olympia, vol 1-2).

Kazimieras Ostaševskis Austrijoje, Lenkijoje ir daugelyje kitų Europos šalių labiausiai žinomas kaip veislinių žirgų augintojas, selekcininkas, žirginio sporto organizatorius, žirgų veislininkystės asociacijos steigėjas. Jo išaugintus žirgus pirkdavo Austrijos žemės ūkio ministerija ir Lenkijos valstybinės įstaigos. Jie gerai pasirodydavo sportinėse varžybose. [1] Po pirmosios santuokos buvo dar kartą susituokęs – su danų profesorius Jano Frederiko Pio ir Elisabetos HR. Sponek dukra Helena Pio de Saint-Gilles (1876–1965 m.), kuri buvo Danijos finansų ministro Viljamo HR. Sponeko anūkė. Kazimieras ir Helena turėjo dvi dukras: Olgą (1905-03-19–1986-06-29) ir talentingą smuikininkę Jolantą (1907-01-06–2002-11-11).

Po Pirmojo pasaulinio karo Kazimieras Ostaševskis gyveno Ladzino dvarė netoli Rymanovo. Čia jis 1948 m. ir mirė.

Literatūra:

1. Pruski Witold, *Kazimierz Ostoia Ostaszewski 1864-1948*. W: *Karty z dziejów zootechniki polskiej*. Warszawa: PTZ, 1973, s. 457-459. ISBN 8390301725.

2. Chrzanowski Tadeusz (red), *Dziedzictwo. Ziemianie polscy i ich dział w życiu narodu*. Kraków: Znak, 1995, s. 49. ISBN 8370064027.

1. http://pl.wikipedia.org/wiki/Kazimierz_Ostaszewski (žr. 2014-06-23).

Voicekas Teofilis Ostaševskis (Wojciech Ostaszewski) (1902–1975)

Voicekas Teofilis Ostaševskis – kompozitoriaus, LDK valstybės ir politikos veikėjo Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) ir Marijos de Neri proprovaikaitis, Emos Zaluskos ir Teofilio Ostaševskio sūnaus Adomo sūnus. (Ema Zaluska buvo Mykolo Kleopo Oginskio ir Marijos de Neri-Oginskienės dukters Amelijos (1803–1858) ir jos vyro grafo Karolio Teofilio Zaluskie (1794–1845) dukra).

Voicekas gimė 1902 m. gruodžio 29 d. Jis buvo teisininkas ir dirbo Krokuvoje. Labiausiai pagarsėjo kaip savamokslis pianistas, kompozitorius. Jo autorystei priklauso didelis pluoštas saloninių ir koncertinių kūrinėlių. Savo muzikinę kūrybinę karjerą užbaigė prasidėjus Antrajam pasauliniam karui. Mirė 1975 m. gruodžio 7 d. Krokuvoje. Įpėdinių nepaliko. Jo teta buvo Marija Ostaševska-Dzieduśycki (1844–1922), ištekėjusi už Augusto Dzieduśyckio (1844–1922), o dėdės – Stanislovas Ostaševskis (1862–1915), kuris buvo vedęs Anielą Sekovską (1882–1937) ir turėjo 4 vaikus – Mariją (1901–1989), Sofiją (1902–1982), Jozefą (1904–1989), Izabelę (1910–); Kazimieras Ostaševskis (1864–1948), kuris buvo vedęs Heleną Pi ode Saint-Gilles (1876–1965) ir Olgą (1905–1986) ir Jolantą (1907–2002).

Ivo Zaluskis (gimė 1939 m.)

Pianistas, kompozitorius, rašytojas, Mykolo Kleopo Oginskio proprovaikaitis, jo vyriausiosios dukters Amelijos ir Karolio Teofilio Zaluskie trečios kartos provaikaitis, Rietavo garbės pilietis. Gimė 1939 m. Krokuvoje. 1946 m. kaip pabėgėlis atvyko gyventi į Didžiąją Britaniją. Mokėsi Benediktinų kolegijoje, Karališkojoje muzikos akademijoje, Šv. Marijos kolegijoje Tvichenhamene, netoli Londono. Ilgą laiką dirbo muzikos dėstytoju. Nuolat domėjosi įvairia muzika, taip pat ir klasikinės, roko muzikos simbioze. Sukūrė keletą

miuziklų jaunimui, roko operų, roko simfonijų, „Iškilmingas mišias“ (Missa Solemnis) solistams, chorui, roko grupei ir orkestrui. 1960–1970 m. grojo Londono lenkų įkurtoje roko grupėje. 1989 m. atsisakė dėstytojo darbo, vėl pradėjo sistemingai muzikuoti ir kartu su savo dabar jau velione pirmąja žmona Pamela pasišventė muzikos tyrinėjimams.

Parašė 10 knygų apie muziką ir jos kūrėjus. Tarp jo knygų yra ir biografinių leidinių apie V. A. Mocartą (Wolfgang Amadeus Mozart), F. Šopeną (Frederik Chopin), F. Listą (Franz Liszt), K. Černy (Carl Czernny).

1994–2014 m. I. Zaluskis koncertavo daugelyje Europos valstybių. Savo koncertinėms programoms jis dažniausiai parenka Oginskių dinastijos atstovų sukurtą muziką ir taip klausytojams pristato Mykolo Kleopo Oginskio ir jo palikuonių kūrybinį palikimą. 1996, 1998 m. Londone I. Zaluskis išleido keletą kompaktinių diskų, tarp jų ir „Oginskių dinastijos muzika“. I. Zaluskio angliškai parašytas leidinys „Oginskių genealogija“ išverstas į rusų kalbą ir 2006 m. išleistas Minske (Baltarusija). 2007 m. ši knyga, pavadinta „Oginskių genas“, išleista Klaipėdoje – S. Jokužio leidykloje-spaustuvėje (knygą iš anglų kalbos išvertė Sandra Rupeikienė).

Į Lietuvą Ivo Zaluskis pirmą kartą atvyko 2006 metų rudenį kartu su antrąja žmona Lorna – dalyvauti II tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Kunigaikščių Oginskių kultūrinės veiklos pėdsakai“. Vėlesniais metais keletą kartų dalyvavo Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus organizuojamuose tradiciniuose „Polonezų kelias“ renginiuose bei Plungėje organizuojamuose Mykolo Oginskio tarptautiniuose muzikos festivaliuose, daugelyje kitų Lietuvoje vykusių kultūros renginių. .

Andžejus Zaluskis

K. Oginskio proproanūkis Anžejus Zaluskis 1997 m. jau turėjo apie 60 metų amžiaus, dirbo muzikos mokytoju. Jis gerai kalba lenkiškai, angliškai, vokiškai. A. Zaluskio žmona – šveicarė, gimusi netoli Ciuricho. Dvi jo dukterys gyvena Šveicarijoje, viena – Anglijoje, sūnus – Danijoje. A. Zaluskis nemažai dirba Maskvos ir Varšuvos archyvuose, ieškodamas naujų žinių apie savo giminę.

Parengė Danutė Ramonaitė-Mukienė